

แนวทางการแก้ไขปัญหาค้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเล :

กรณีไทย - กัมพูชา

โดย

นางเปรมฤทัย วินัยแพทย์

ผู้อำนวยการสำนักบริหารสัมปทานปิโตรเลียม

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557-2558

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเล : กรณีไทย – กัมพูชา

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้วิจัย นางเปรมฤทัย วินัยแพทย์ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 57

พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชาเป็นพื้นที่ขนาดมากกว่า 26,000 ตารางกิโลเมตร ในทะเลอ่าวไทย ซึ่งเกิดจากการอ้างสิทธิอย่างเป็นทางการของกัมพูชาและไทยทับซ้อนกันในปี พ.ศ. 2515 และ 2516 ตามลำดับ แม้ว่ารัฐบาลทั้งสองจะได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 แต่จนถึงปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากท่าทีของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกัน ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในช่วงที่ผ่านมาส่งผลกระทบทำให้บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเจรจา ทำให้การเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยและกัมพูชายุคชะงักไปตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ก็น่าที่จะเป็นโอกาสอันดีที่ทั้งสองฝ่ายจะกลับมาเจรจากันอีกครั้ง การศึกษาวิจัยฉบับนี้ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานะของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องตามหลักกฎหมายทะเล ซึ่งเป็นไปได้ทั้ง (1) การเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร หรือ (2) การเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement) ในระหว่างที่รัฐยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเรื่องเส้นแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรได้ ได้แก่ การจัดทำความตกลงเพื่อการพัฒนาร่วม รวมถึง (3) ความเป็นไปได้ในการนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ทั้งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice; ICJ) หรือศาลโลก หรือศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal of the law of the sea: ITLOS) นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาจากกรณีศึกษาสามกรณี ได้แก่ กรณีพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย กรณีการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรไทย-เวียดนาม และกรณีพื้นที่พัฒนาร่วมสาธารณรัฐอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมออสเตรเลีย-ติมอร์เลสเต) โดยรวม เป็นที่สังเกตว่าในทุกกรณีแนวทางการแก้ไขปัญหาจะเริ่มจากการเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเล มีการหารือเกี่ยวกับหลักการอ้างสิทธิทางทะเลตามหลักกฎหมาย พยายามลดขนาดกรอบพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนตามหลักกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายโดยไม่ได้ปิดโอกาสการพิจารณาแนวทางการพัฒนาร่วม ในกรณีที่ยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเรื่องเส้นแบ่งเขตทางทะเลอาจพิจารณาจัดทำความตกลงว่าด้วยการพัฒนาร่วมกัน ทั้งนี้ในการเจรจานอกจากหลักการทางด้านกฎหมายแล้ว นโยบายทางการเมืองและการสนับสนุนที่ชัดเจนของรัฐบาลที่มีความเป็นเอกภาพ ไม่นำมาเป็นประเด็นทางการเมือง รวมถึงการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศก็เป็นปัจจัยที่สำคัญมีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเจรจา หากปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรปิโตรเลียมที่คาดว่าจะพบในพื้นที่ที่คาดว่าจะมีราคาสูงกว่าพลังงานนำเข้า จะสามารถพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของไทยต่อไป

คำนำ

พื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชาเป็นพื้นที่ขนาดมากกว่า 26,000 ตารางกิโลเมตร ในทะเลอ่าวไทย ซึ่งเกิดจากการอ้างสิทธิอย่างเป็นทางการของกัมพูชาและไทยทับซ้อนกัน ในปี พ.ศ. 2515 และ 2516 ตามลำดับ แม้ว่ารัฐบาลทั้งสองจะได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 แต่จนถึงปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากท่าทีของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกัน ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมืองรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในช่วงที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อผลการเจรจา ทำให้การเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยและกัมพูชาหยุดชะงักไปตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 อย่างไรก็ตามด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ก็น่าที่จะเป็นโอกาสอันดีที่ทั้งสองฝ่ายจะกลับมาเจรจากันอีกครั้ง การศึกษาวิจัยฉบับนี้ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานะของพื้นที่อ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหามา และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องตามหลักกฎหมายทะเล นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหามาจากกรณีศึกษาสามกรณี ทั้งนี้เพื่อพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยหากปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรปิโตรเลียมที่คาดว่าจะพบในพื้นที่ที่คาดว่าจะมีราคาถูกกว่าพลังงานนำเข้าจะสามารถพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของไทยต่อไป

(เปรมฤทัย วินัยแพทย์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีการดำเนินการวิจัย	2
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
บทที่ 2 หลักการและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล	4
อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958	4
หลักการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒	6
สรุป	17
บทที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทางทะเลทับซ้อนระหว่างประเทศ	18
สถานะของปัญหาระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา	18
การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเลของประเทศต่างๆ	24
สรุป	48
บทที่ 4 การวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหา	50
ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา	50
แนวทางในการแก้ไขปัญหา	50
การแก้ไขปัญหาเป็นการถาวรโดยการกำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเล	51
การแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อตกลงชั่วคราว	62
สรุป	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	66
สรุป	66
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	74
ผนวก ก	75
ผนวก ข	91
ประวัติย่อผู้วิจัย	97

สารบัญตาราง

ตารางที่

2-1	ข้อกำหนดเกี่ยวกับนิยามเขตไหล่ทวีป (continental shelf)	หน้า
2-1	ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีป	5
2-3	ข้อกำหนดเกี่ยวกับทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)	5
2-4	ข้อกำหนดเกี่ยวกับเส้นฐานตรง (Straight Baseline)	7
2-5	ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่านิยามเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone)	7
2-6	ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone)	9
2-7	ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่านิยามเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)	10
2-8	ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)	11
2-9	ข้อกำหนดเกี่ยวกับเกาะ	15
		16

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
3-1	เส้นเขตไหล่ทวีปไทย-เวียดนาม-กัมพูชาและมาเลเซียในอ่าวไทย	19
3-2	พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย	26
3-3	โครงสร้างองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย	27
3-4	การอ้างสิทธิไหล่ทวีปของไทย กัมพูชาและเวียดนาม	30
3-5	เส้น Working Arrangement Line ระหว่างกัมพูชาและเวียดนาม	31
3-6	พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไทย-เวียดนามหลังจากที่มีเส้น Working Arrangement Line ในปี พ.ศ. 2534	32
3-7	แผนที่สัมปทานแหล่งอาทิตย์	34
3-8	แหล่งอาทิตย์	35
3-9	เส้นแบ่งเขตทางทะเลอินโดนีเซีย-ออสเตรเลียตามสนธิสัญญาปี ค.ศ. 1972	37
3-10	แผนที่ Timor Gap	38
3-11	แผนที่แนบท้ายสนธิสัญญาว่าด้วยเขตเศรษฐกิจจำเพาะและเขตพื้นทะเล เฉพาะส่วน ค.ศ. 1997	39
3-12	พื้นที่พัฒนาร่วมตามสนธิสัญญา ZOCA ค.ศ. ๑๙๘๙3-13 แผนที่โซนตามสนธิสัญญา ZOCA ค.ศ. 1989	41
3-13	แผนที่โซนตามสนธิสัญญา ZOCA ค.ศ. 1989	43
3-14	โครงสร้างการกำกับดูแลในพื้นที่ A ในพื้นที่พัฒนาร่วมอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย	44
3-15	แหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม (พื้นที่ A)	45
3-16	พื้นที่พัฒนาร่วมตามสนธิสัญญาออสเตรเลีย-ติมอร์ตะวันออก ค.ศ. 2002	46
3-17	พื้นที่สัญญาแบ่งปันผลผลิตในพื้นที่พัฒนาร่วม JPDA	47
4-1	กรณี Anglo-French Arbitration ค.ศ. 1977	52
4-2	เขตไหล่ทวีประหว่างตูนิเซีย-ลิเบียตามคำตัดสินของศาลโลก ค.ศ. 1982	53
4-3	การอ้างสิทธิทางทะเลของประเทศโรมาเนียและยูเครน	55
4-4	เส้นแบ่งเขตทางทะเลบริเวณรอบเกาะ Serpent	56
4-5	เส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างโรมาเนียและยูเครน	57
4-6	การอ้างสิทธิในทะเลอาณาเขตของประเทศเมียนมาร์และบังคลาเทศ	58
4-7	การอ้างสิทธิในเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเมียนมาร์	

และบังคลาเทศ	59
4-8 เส้นแบ่งเขตทะเลอาณาเขตระหว่างบังคลาเทศและเมียนมาร์	60
4-9 เส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างบังคลาเทศและเมียนมาร์	61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พลังงานถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยความต้องการใช้พลังงานของประเทศนั้นวันจะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตพลังงานไฟฟ้าในสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 65 และเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมซึ่งเป็นตัวเริ่มต้นของอุตสาหกรรมต่างๆที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศกลับมีอยู่อย่างจำกัด และมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณสำรองลดน้อยลง จากสถิติในปี พ.ศ. 2556 มีการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากทั้งแหล่งในประเทศและพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซียเพื่อสนองต่อความต้องการใช้สูงถึงประมาณวันละ 3,766 ล้านลูกบาศก์ฟุตหรือปีละประมาณ 1.37 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และโดยที่การสำรวจพบแหล่งปิโตรเลียมใหม่ทำได้ยากยิ่งขึ้นเนื่องจากสภาพธรณีวิทยาของประเทศไม่เอื้ออำนวย และค่าใช้จ่ายในการสำรวจและพัฒนาเพื่อนำปิโตรเลียมขึ้นมาต่อหน่วยมีแนวโน้มจะสูงขึ้น หากเราไม่สามารถสำรวจพบแหล่งปิโตรเลียมแหล่งใหม่ๆ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้วในปัจจุบันหมดลงภายในระยะเวลาประมาณ 7 ปี ดังนั้นนอกเหนือจากการเร่งรัดให้มีการเปิดให้สิทธิการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมอย่างต่อเนื่อง แก่บริษัทที่มีทุน มีความเชี่ยวชาญเพื่อเปิดโอกาสให้มีการค้นพบและสามารถพัฒนาแหล่งผลิตปิโตรเลียมในประเทศขึ้นมาใช้ประโยชน์แล้ว การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชาที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 26,000 ตารางกิโลเมตรในบริเวณอ่าวไทยให้สำเร็จ สามารถเริ่มการสำรวจหาปิโตรเลียมได้อีกครั้ง จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยเพิ่มปริมาณสำรองของประเทศ และเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้

สำหรับพื้นที่ที่มีการอ้างสิทธิไหลทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชาในทะเลอ่าวไทยนี้ แม้ว่าการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวระหว่างรัฐบาลทั้งสองได้เริ่มมาเป็นระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 แล้ว แต่ด้วยสถานการณ์การเมืองภายในของแต่ละประเทศ และท่าทีของแต่ละประเทศแตกต่างกัน ทำให้จนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถตกลงกันได้ แต่หากในอนาคตอันใกล้นี้ ทั้งสองประเทศไม่มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังอีกครั้ง ทรัพยากรปิโตรเลียมที่คาดว่าน่าจะมีอยู่ในพื้นที่อ้างไม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อทดแทนกับแหล่งที่หมดไปได้ทันเวลา เนื่องจากการสำรวจ พัฒนา และผลิตแหล่งปิโตรเลียม (โดยเฉพาะอย่างยิ่งก๊าซธรรมชาติ) ต้องใช้เวลาโดยทั่วไปประมาณ 10 ปี ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติในรูปของ LNG หรือนำเข้าจากประเทศพม่าซึ่งมีราคาสูงกว่าก๊าซธรรมชาติที่ผลิตได้จากแหล่งในอ่าวไทย เพิ่มมากขึ้น

ส่งผลกระทบต่อตรงต่อราคาค่าไฟฟ้าที่จะเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงวัตถุดิบที่จะส่งป้อนให้แก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีจะมีราคาแพงขึ้น ส่งผลกระทบในทางลบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ดังนั้น ภายใต้รัฐบาลชุดปัจจุบันที่ในระดับผู้นำประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและการเมืองภายในประเทศไทยมีเสถียรภาพจึงน่าจะเป็นโอกาสอันดีที่ทั้งสองประเทศจะกลับมาเริ่มการเจรจาอีกครั้ง ดังนั้นเราควรมีการเตรียมความพร้อมในการเจรจาในรูปแบบต่างๆตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมีผลลัพธ์ที่ได้เป็นที่ยอมรับของทั้งสองประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการอ้างสิทธิทางทะเลของประเทศต่างๆ และปัญหาที่เกิดจากการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์และประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในทะเล และการแก้ไขปัญหาอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆ รวมถึงความตกลงเพื่อการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกันซึ่งมีลักษณะเป็นความตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement)
3. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชาในทะเลอ่าวไทย ที่น่าจะเป็นที่ยอมรับของทั้งสองประเทศและผลประโยชน์ที่จะได้รับสำหรับแต่ละแนวทาง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้จะมุ่งเน้นและจำกัดเฉพาะการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆที่เคยมีการดำเนินการแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ซึ่งยังเป็นปัญหา โดยการศึกษาวิจัยนี้จะใช้ข้อมูลที่เป็นหลักการกว้างๆของการแก้ไขปัญหาแต่ละรูปแบบ และจะเน้นเฉพาะข้อมูลที่เปิดเผยได้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อกฎหมาย สภาพปัญหาต่างๆ จากเอกสารสำคัญของทางภาครัฐและเอกชน ความเป็นมาของการอ้างสิทธิของไทยและ

กัมพูชาและท่าทีที่ผ่านมาของแต่ละประเทศ ตัวอย่างการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ ของประเทศอื่นที่มีปัญหาการอ้างสิทธิเขตทางทะเลทับซ้อนกัน และนำความรู้/ประสบการณ์ที่ได้มาเสนอแนะเป็นรูปแบบที่เป็นไปได้เพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงหลักการและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการเจรจาในการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ และแนวทางการแก้ไขเพื่อให้เกิดการสำรวจค้นหาแหล่งพลังงานในทะเล
2. ทราบสถานการณ์และปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียม
3. สามารถเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้ และผลประโยชน์ที่จะได้รับ

บทที่ 2

หลักการและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล

หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและเป็นที่ยอมรับของประเทศต่างๆ และใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ ส่วนใหญ่จะอ้างอิงถึงอนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 ซึ่งประกอบด้วยอนุสัญญารวม 4 ฉบับ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 และในการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเลของประเทศไทยที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาทับซ้อนกับประเทศมาเลเซียหรือประเทศเวียดนามก็ยึดหลักการนี้ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958

อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 เป็นผลของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลครั้งที่ 1 (The First United Nations Conference on the Law of the Sea-UNCLOS I) เมื่อระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์-27 เมษายน 2501 (ค.ศ. 1958) ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมีผู้แทนจาก 86 ประเทศเข้าร่วมประชุม ซึ่งประกอบด้วย 4 อนุสัญญา ดังนี้

1. อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง (Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone)
2. อนุสัญญาว่าด้วยทะเลหลวง (Convention on the High Seas)
3. อนุสัญญาว่าด้วยการทำประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีชีวิตในทะเลหลวง (Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources of the High Seas) และ
4. อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf)

ประเทศไทยได้ลงนามใน “อนุสัญญากรุงเจนีวา ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1958” เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2501 (ค.ศ. 1958) และได้ให้สัตยาบัน (Ratification) เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2511 (ค.ศ. 1968) โดยอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2511 เป็นต้นไป ซึ่งภายใต้อนุสัญญา

ว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf) มีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับเขตไหล่ทวีปและการแบ่งเขตทางทะเล ดังนี้

ตารางที่ 2-1 ข้อกำหนดเกี่ยวกับนิยามเขตไหล่ทวีป (continental shelf)

Article 1	ข้อที่ 1
<p>For the purpose of these articles, the term "continental shelf " is used as referring</p> <p>(a) to the seabed and subsoil of the submarine areas adjacent to the coast but outside the area of the territorial sea, to a depth of 200 meters or, beyond that limit, to where the depth of the superjacent waters admits of the exploitation of the natural resources of the said areas;</p> <p>(b) to the seabed and subsoil of similar submarine areas adjacent to the coasts of islands.</p>	<p>เพื่อความมุ่งประสงค์แห่งอนุสัญญานี้ คำว่า “เขตไหล่ทวีป” ให้ใช้เพื่ออ้างถึง</p> <p>(เอ) พื้นที่ท้องทะเลและใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ที่อยู่ติดกับฝั่งแต่อยู่นอกของทะเลอาณาเขต จนถึงที่ระดับความลึก 200 เมตร หรือส่วนที่เกินกว่านั้น จนถึงที่ระดับความลึกของน้ำที่สามารถนำทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้</p> <p>(บี) พื้นที่ท้องทะเลและใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเลที่อยู่ติดกับขอบฝั่งของเกาะ</p>

ตารางที่ 2-2 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีป

Article 6	ข้อที่ 6
-----------	----------

Article 6	ข้อที่ 6
<p>1. Where the same continental shelf is adjacent to the territories of two or more States whose coasts are opposite each other, the boundary of the continental shelf appertaining to such States shall be determined by agreement between them. In the absence of agreement, and unless another boundary line is justified by special circumstances, the boundary is the median line, every point of which is equidistant from the nearest points of the baselines from which the breadth of the territorial sea of each State is measured.</p>	<p>1. สำหรับที่ซึ่งไหล่ทวีปเป็นเส้นเดียวกันระหว่างรัฐสองขึ้นไป โดยที่รัฐเหล่านั้นมีฝั่งทะเลตรงข้ามกัน ขอบเขตของไหล่ทวีปนั้นให้เป็นที่ไปตามความตกลงระหว่างรัฐเหล่านั้น แต่ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างกัน เว้นแต่เส้นเขตนั้นจะสามารถอธิบายได้ด้วยสภาวะการณ์พิเศษ(Special Circumstances) ให้เขตไหล่ทวีปเป็นที่ไปตามหลักการเส้นมัธยะ โดยทุกจุดเป็นกึ่งกลางระหว่างจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานที่ใช้กำหนดทะเลอาณาเขต</p>
<p>2. Where the same continental shelf is adjacent to the territories of two adjacent States, the boundary of the continental shelf shall be determined by agreement between them. In the absence of agreement, and unless another boundary line is justified by special circumstances, the boundary shall be determined by application of the principle of equidistance from the nearest points of the baselines from which the breadth of the territorial sea of each State is measured.</p>	<p>2. สำหรับที่ซึ่งไหล่ทวีปเป็นเส้นเดียวกันระหว่างรัฐสองขึ้นไป โดยที่รัฐเหล่านั้นมีฝั่งทะเลติดกัน ขอบเขตของไหล่ทวีปนั้นให้เป็นที่ไปตามความตกลงระหว่างรัฐเหล่านั้น แต่ในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างกัน เว้นแต่เส้นเขตนั้นจะสามารถอธิบายได้ด้วยสภาวะการณ์พิเศษ(Special Circumstances) ให้เขตไหล่ทวีปเป็นที่ไปตามหลักการเส้นมัธยะ โดยทุกจุดเป็นกึ่งกลางระหว่างจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานที่ใช้กำหนดทะเลอาณาเขต</p>
<p>3. In delimiting the boundaries of the continental shelf, any lines which are drawn in accordance with the principles set out in paragraphs 1 and 2 of this article</p>	<p>3. ในการแบ่งเขตไหล่ทวีป การลากเส้นตามหลักการที่กำหนดในวรรค 1 และ 2 ควรดำเนินการโดยการอ้างกับแผนที่ และคุณสมบัติทางภูมิศาสตร์ที่คงอยู่ ณ วันที่นั้นๆ และควร</p>

Article 6	ข้อที่ 6
should be defined with reference to charts and geographical features as they exist at a particular date, and reference should be made to fixed permanent identifiable points on the land.	อ้างอิงกับจุดที่อยู่คงที่ถาวร สามารถระบุได้บนบก

หลักการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 นี้จะเป็นการรวบรวมเนื้อหาของอนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1958 ทั้งสี่ฉบับไว้ด้วยกัน รวมทั้งปรับปรุงและเพิ่มหลักกฎหมายใหม่ๆ หลายเรื่องได้แก่ ระบบกฎหมายของรัฐหมู่เกาะ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ สิทธิของรัฐไร้ฝั่งทะเล เป็นต้น อนุสัญญานี้ได้วางหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และเขตอำนาจของรัฐประเภทต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ทะเลของประเทศสมาชิกในน่านน้ำอาณาเขตต่างๆ ทั้งในทะเลหลวงและน่านน้ำอาณาเขตของประเทศสมาชิก ได้แก่

1. น่านน้ำภายใน (Internal Water)
2. ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)
3. เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone)
4. เขตเศรษฐกิจเฉพาะ (Economic Exclusive Zone)
5. ทะเลหลวง (High Seas) และ
6. เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)

ปัจจุบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ถือเป็นหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลการใช้ทะเลและทรัพยากรทางทะเลทุกๆ ด้าน อนุสัญญามีผลบังคับใช้เมื่อ 16 พฤศจิกายน 2537 และประเทศไทยได้ลงนามรับรองในอนุสัญญาฯ ดังกล่าวเมื่อปี 2525 (ค.ศ.1982) ต่อมาประเทศได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2554 มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยวันที่ 14 มิถุนายน 2554 เป็นต้นไป ซึ่งข้อกำหนดหลักๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชามีดังนี้

ตารางที่ 2-3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)

SECTION 2. LIMITS OF THE TERRITORIAL SEA	ตอนที่ 2 ขอบเขตของทะเลอาณาเขต
Article 3 Breadth of the territorial sea	ข้อ 3 ความกว้างของทะเลอาณาเขต
<p>Every State has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit not exceeding 12 nautical miles, measured from baselines determined in accordance with this Convention.</p>	<p>รัฐทุกรัฐมีสิทธิกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขตของตนได้จนถึงขอบเขตหนึ่งซึ่งไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่กำหนดขึ้นตามอนุสัญญานี้</p>

Article 4 Outer limit of the territorial sea	ข้อ 4 ขอบเขตด้านนอกของทะเลอาณาเขต
<p>The outer limit of the territorial sea is the line every point of which is at a distance from the nearest point of the baseline equal to the breadth of the territorial sea.</p>	<p>ขอบเขตด้านนอกของทะเลอาณาเขต ได้แก่ เส้นซึ่งจุดทุกจุดมีระยะห่างจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานเท่ากับความกว้างของทะเลอาณาเขต</p>

ตารางที่ 2-4 ข้อกำหนดเกี่ยวกับเส้นฐานตรง (Straight Baseline)

Article 7 Straight baselines	ข้อ 7 เส้นฐานตรง
<p>1. In locations where the coastline is deeply indented and cut into, or if there is a fringe of islands along the coast in its immediate vicinity, the method of straight baselines joining appropriate points may be employed in drawing the baseline from which the breadth of the territorial sea is measured.</p>	<p>1. ในท้องถิ่นที่แนวฝั่งทะเลเว้าแหว่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้</p>
<p>2. Where because of the presence of a delta and other natural conditions the coastline is highly unstable, the appropriate points may be selected along</p>	<p>2. ในบริเวณที่แนวฝั่งทะเลไม่คงที่อย่างมาก เนื่องจากมีดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำและสภาพทางธรรมชาติอื่นอาจเลือกจุดที่เหมาะสมตามเส้นแนวน้ำลตทางด้านทะเลระยะที่ใกล้ที่สุด</p>

Article 7 Straight baselines	ข้อ 7 เส้นฐานตรง
<p>the furthest seaward extent of the low-water line and, notwithstanding subsequent regression of the low-water line the straight baselines shall remain effective until change by the coastal State in accordance with this Convention.</p>	<p>และถึงแม้ว่าเส้นแนวน้ำลดจะร่นเข้ามาในภายหลังเส้นฐานตรงนั้นจะยังคงมีผลอยู่จนกว่ารัฐชายฝั่งจะเปลี่ยนแปลงโดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้</p>
<p>3. The drawing of straight baselines must not depart to any appreciable extent from the general direction of the coast, and the sea areas lying within the lines must be sufficiently closely linked to the land domain to be subject to the regime of internal waters.</p>	<p>3. การลากเส้นฐานตรงต่างๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลจนเกินสมควรและบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายในเส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ใต้บังคับแห่งระบอบน่านน้ำภายในได้</p>
<p>4. Straight baselines shall not be drawn to and from low-tide elevations, unless lighthouses or similar installations which are permanently above sea level have been build on them or except in instances where the drawing of baselines to and from such elevations has received general international recognition.</p>	<p>4. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด เว้นแต่จะได้สร้างประภาคาร หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น หรือยกเว้นในกรณีที่มีการลากเส้นฐานไปยังและมาจากพื้นที่เหนือน้ำดังกล่าวได้รับการยอมรับระหว่างประเทศโดยทั่วไป</p>
<p>5. Where the method of straight baselines is applicable under paragraph 1, account may be taken, in determining particular baselines, of economic interests peculiar to the region concerned, the reality and the importance of which are clearly evidenced by long usage.</p>	<p>5. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค 1 การกำหนดเส้นฐานเฉพาะบางกรณีอาจต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษของภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน</p>
Article 7 Straight baselines	ข้อ 7 เส้นฐานตรง

<p>6. The system of straight baselines may not be applied by a State in such a manner as to cut off the territorial sea of another State from the high seas or an exclusive economic zone.</p>	<p>6. รัฐมีอำนาจนำระบบเส้นฐานตรงมาใช้ในลักษณะเช่นที่จะปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอีกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ</p>
--	--

ตารางที่ 2-5 ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่านิยามเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone)

<p>PART V EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE</p>	<p>ภาค 5 เขตเศรษฐกิจจำเพาะ</p>
<p>Article 55 Specific legal regime of the exclusive economic zone</p>	<p>ข้อ 55 ระบอบกฎหมายเฉพาะของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ</p>
<p>The exclusive economic zone is an area beyond and adjacent to the territorial sea, subject to the specific legal regime established in this Part, under which rights and jurisdiction of the coastal State and the rights and freedoms of other States and governed by the relevant provisions of this Convention.</p>	<p>เขตเศรษฐกิจจำเพาะ คือ บริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต อันอยู่ภายใต้บังคับแห่งระบอบกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ในภาคนี้ ซึ่งตามระบอบกฎหมายเฉพาะดังกล่าวนี้ สิทธิและเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง และสิทธิและเสรีภาพของรัฐอื่นถูกกำหนดโดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญานี้</p>

<p>Article 57 Breadth of the exclusive economic zone</p>	<p>ข้อ 57 ความกว้างของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ</p>
<p>The exclusive economic zone shall not extend beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured.</p>	<p>เขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขยายออกไปเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต</p>

ตารางที่ 2-6 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone)

Article 74 Delimitation of the exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts	ข้อ 74 การกำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน
<p>1. The delimitation of the exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts shall be effected by agreement on the basis of international law, as referred to in Article 38 of the Statute of the International Court of Justice, in order to achieve an equitable solution.</p>	<p>1. การกำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน ให้กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ 38 แห่งรัฐธรรมนูญยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม</p>
<p>2. If no agreement can be reached within a reasonable period of time, the States concerned shall resort to the procedures provided for in Part XV.</p>	<p>2. หากไม่สามารถทำความตกลงกันได้ภายในระยะเวลาอันสมควร ให้รัฐที่เกี่ยวข้องใช้วิธีดำเนินการที่กำหนดไว้ในภาค 15</p>
<p>3. Pending agreement as provided for in paragraph 1, the States concerned, in a spirit of understanding and cooperation, shall make every effort to enter into provisional arrangements of a practical nature and, during this transitional period, not to jeopardize or hamper the reaching of the final agreement. Such arrangement</p>	<p>3. ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุความตกลงตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 รัฐที่เกี่ยวข้องจะพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและความร่วมมือกัน และในช่วงระยะเวลานี้จะพยายามทุกวิถีทางที่จะไม่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดขวางการบรรลุความตกลงสุดท้าย ข้อตกลงเช่นว่าจะไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อการ</p>

<p>Article 74 Delimitation of the exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts</p>	<p>ข้อ 74 การกำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน</p>
<p>shall be without prejudice to the final delimitation.</p>	<p>กำหนดขอบเขตขั้นสุดท้าย</p>
<p>4. Where there is an agreement in force between the States concerned, questions relating to the delimitation off the exclusive economic zone shall be determined in accordance with the provisions of that agreement.</p>	<p>4. ในกรณีที่มีความตกลงใช้บังคับอยู่ระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้พิจารณากำหนดปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามบทบัญญัติแห่งความตกลงนั้น</p>

ตารางที่ 2-7 ข้อกำหนดเกี่ยวกับคำนิยามเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)

<p>PART VI CONTINENTAL SHELF</p>	<p>ภาค 6 ไหล่ทวีป</p>
<p>Article 76 Definition of the continental shelf</p>	<p>ข้อ 76 คำนิยามของไหล่ทวีป</p>
<p>1 The continental shelf of a coastal State comprises the seabed and subsoil of the submarine areas the extend beyond its territorial sea throughout the natural prolongation of its land territory to the outer edge of the continental margin, or to a distance of 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured where the outer edge of the continental margin does not extend up to that distance.</p>	<p>1. ไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งประกอบด้วยพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น</p>
<p>2. The continental shelf of a coastal State</p>	<p>2. ไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งจะต้องไม่ขยาย</p>

PART VI CONTINENTAL SHELF	ภาค 6 ไหล่ทวีป
Article 76 Definition of the continental shelf	ข้อ 76 คำนิยามของไหล่ทวีป
shall not extend beyond the limits provided for in paragraphs 4 to 6.	เลยขอบเขตที่กำหนดไว้ในวรรค 4 ถึง 6
<p>3. The continental margin comprises the submerged prolongation of the land mass of the coastal State, and consists of the seabed and subsoil of the shelf, the slope and the rise. It does not include the deep ocean floor with its oceanic ridges or the subsoil thereof.</p>	<p>3. ขอบทวีปประกอบด้วยส่วนต่อออกไปได้น้ำของผืนแผ่นดินของรัฐชายฝั่ง และประกอบด้วยพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของส่วนไหล่ ส่วนลาด และส่วนชัน ขอบทวีปไม่รวมพื้นลึกใต้มหาสมุทรที่มีแนวสันเขาหรือดินใต้ผิวดินบริเวณนั้น</p>
<p>4. (a) For the purposes of this Convention, the coastal State shall establish the outer edge of the continental margin wherever the margin extends beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured, by either:</p> <p>(i) a line delineated in accordance with paragraph 7 by reference to the outermost fixed points at each of which the thickness of sedimentary rocks is at least 1 per cent of the shortest distance from such point to the foot of the continental slope; or</p> <p>(ii) a line delineated in accordance with paragraph 7 by reference to fixed points not more than 60 nautical miles from the foot of the continental slope.</p> <p>(b) In the absence of evidence to the</p>	<p>4. (เอ) เพื่อความมุ่งประสงค์แห่งอนุสัญญาฉบับนี้ เมื่อขอบทวีปขยายเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ให้รัฐชายฝั่งกำหนดขอบนอกของขอบทวีปโดยเส้นใดเส้นหนึ่ง ดังนี้</p> <p>(1) เส้นซึ่งลากขึ้นตามวรรค 7 โดยอ้างอิงจุดคงที่นอกสุดซึ่งหिनตะกอนในแต่ละจุดมีความหนาอย่างน้อยที่สุดร้อยละหนึ่งของระยะทางที่สั้นที่สุดจากจุดเช่นว่าไปยังเชิงของลาดทวีป หรือ</p> <p>(2) เส้นซึ่งลากขึ้นตามวรรค 7 โดยอ้างอิงจุดคงที่ซึ่งห่างจากเชิงของลาดทวีปไม่เกิน 60 ไมล์ทะเล</p>

PART VI CONTINENTAL SHELF	ภาค 6 ไหล่ทวีป
Article 76 Definition of the continental shelf	ข้อ 76 คำนิยามของไหล่ทวีป
<p>contrary, the foot of the continental slope shall be determined as the point of maximum change in the gradient at its base.</p>	<p>(ปี) ในกรณีที่ไม่ปรากฏหลักฐานเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าเชิงของลาดทวีป คือ จุดซึ่งความลาดชันตรงฐานเปลี่ยนมากที่สุด</p>
<p>5. The fixed points comprising the line of the outer limits of the continental shells on the seabed, drawn in accordance with paragraph 4 (a)(i) and (ii), either shall not exceed 350 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured or shall not exceed 100 nautical miles from the 2,500 isobaths, which is a line connecting the depth of 2,500 meters.</p>	<p>5. จุดคงที่ซึ่งประกอบเป็นเส้นขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปบนพื้นดินท้องทะเล ที่ลากขึ้นตามวรรค 4 (เอ) (1) และ (2) จะต้องอยู่ห่าง ไม่เกิน 350 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต หรือจะต้องอยู่ห่างไม่เกิน 100 ไมล์ทะเลจากเส้นน้ำลึกเท่า 2,500 เมตร ซึ่งเป็นเส้นเชื่อมต่อความลึก 2,500 เมตร</p>
<p>6. Notwithstanding the provisions of paragraph 5, on submarine ridges, the outer limit of the continental shelf shall not exceed 350 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured. This paragraph does not apply to submarine elevations that are natural components of the continental margin, such as its plateau, rises, caps, banks and spurs.</p>	<p>6. โดยไม่คำนึงถึงบทบัญญัติของวรรค 5 ในกรณีแนวสันเขาใต้ทะเล ขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปจะอยู่ห่างไม่เกิน 350 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต วรรคนี้ไม่ใช้บังคับกับพื้นที่ระดับสูงใต้ทะเล ซึ่งเป็นส่วนประกอบตามธรรมชาติของขอบทวีป เช่น ที่ราบสูง ส่วนชัน ชะง่อน สันดอน และยอดสูงใต้ทะเล</p>
<p>7. The coastal State shall delineate the outer limits of its continental shelf, where</p>	<p>7. เมื่อไหล่ทวีปนั้นขยายเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเล</p>

PART VI CONTINENTAL SHELF	ภาค 6 ไหล่ทวีป
Article 76 Definition of the continental shelf	ข้อ 76 คำนิยามของไหล่ทวีป
<p>that shelf extends beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured, by straight lines not exceeding 60 nautical miles in length, connecting fixed points, defined by coordinates of latitude and longitude.</p>	<p>อาณาเขต ให้รัฐชายฝั่งลากเส้นขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปด้วยเส้นตรงที่มีความยาวไม่เกิน 60 ไมล์ทะเลเชื่อมต่อกับจุดคงที่ต่างๆ อันแสดงโดยค่าพิกัดของเส้นรุ้งและเส้นแวง</p>
<p>8. Information on the limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured shall be submitted by the coastal State to the Commission on the Limits of the Continental Shelf set up under Annex II on the basis of equitable geographical representation. The Commission shall make recommendations to coastal States on matters related to the establishment of the outer limits of their continental shelf. The limits of the shelf established by a coastal State on the basis of these recommendations shall be final and binding.</p>	<p>8. รัฐชายฝั่งจะต้องมอบข้อเสนอเทศในเรือขอบเขตของไหล่ทวีปซึ่งเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต แก่คณะกรรมการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีปซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้ภาคผนวก 2 บนมูลฐานของการมีผู้แทนตามเขตภูมิศาสตร์อย่าง เป็นธรรม คณะกรรมการดังกล่าว จะให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐชายฝั่งในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปของตน ขอบเขตของไหล่ทวีปที่รัฐชายฝั่งกำหนดขึ้นตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ถือว่าเป็นที่สุดและมีผลผูกพัน</p>
<p>9. The coastal State shall deposit with the Secretary-General of the United Nations charts and relevant information, including geodetic data, permanently describing the outer limits of its continental shelf. The Secretary-General shall give due publicity</p>	<p>9. รัฐชายฝั่งจะต้องส่งมอบแผนที่และข้อเสนอเทศที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมูลฐานทางยี่ห้อเดซีซึ่งแสดงขอบเขตด้านนอกของไหล่ทวีปของตนอย่างถาวรให้เลขาธิการสหประชาชาติเก็บรักษาไว้ เลขาธิการจะทำการเผยแพร่แผนที่และข้อเสนอเทศดังกล่าว</p>

PART VI CONTINENTAL SHELF	ภาค 6 ไหล่ทวีป
Article 76 Definition of the continental shelf	ข้อ 76 คำนิยามของไหล่ทวีป
thereto.	ตามควร
10. The provisions of this article are without prejudice to the question of delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts.	10. บทบัญญัติแห่งข้อนี้ไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อปัญหาการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน
Article 77 Rights of the coastal State over the continental shelf	ข้อ 77 สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีป
1. The coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources.	1. รัฐชายฝั่งใช้สิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีปเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจไหล่ทวีปและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป
2. The rights referred to in paragraph 1 are exclusive in the sense that if the coastal State does not explore the continental shelf or exploit its natural resources, no one may undertake these activities without the express consent of the coastal State.	2. สิทธิที่อ้างไว้ในวรรค 1 เป็นสิทธิจำเพาะโดยนัยที่ว่า ถ้ารัฐชายฝั่งไม่สำรวจไหล่ทวีปหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป ผู้ใดจะดำเนินกิจกรรมเหล่านี้โดยปราศจากความยินยอมอย่างชัดเจนของรัฐชายฝั่งมิได้
3. The rights of the coastal State over the continental shelf do not depend on occupation, effective or notional, or on any express proclamation.	3. สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การครอบครอง ไม่ว่าจะอย่างแท้จริงหรือเพียงในนาม หรือกับการประกาศอย่างชัดแจ้งใดๆ
4. The natural resources referred to in this Part consist of the mineral and other non-living resources of the seabed and subsoil together with living organisms	4. ทรัพยากรธรรมชาติที่อ้างถึงในภาคนี้ประกอบด้วยแร่และทรัพยากรไม่มีชีวิตอย่างอื่นของพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดิน รวมทั้งอินทรีย์ภาพมีชีวิตซึ่งจัดอยู่ในชนิด

PART VI CONTINENTAL SHELF	ภาค 6 ไหล่ทวีป
Article 76 Definition of the continental shelf	ข้อ 76 คำนิยามของไหล่ทวีป
<p>belonging to sedentary species, that is to say, organisms which, at the harvestable stage, either are immobile on or under the seabed or are unable to move except in constant physical contact with the seabed of the subsoil.</p>	<p>พันธุ์ที่อยู่ติดที่ กล่าวคือ อินทรีย์ภาพซึ่งในระยะที่อาจจับได้นั้นไม่เคลื่อนที่ไปบนหรือใต้พื้นดินท้องทะเล หรือไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เว้นแต่โดยการสัมผัสทางกายภาพอยู่เสมอ กับพื้นดินท้องทะเลหรือดินใต้ผิวดิน</p>

ตารางที่ 2-8 ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf)

Article 83 Delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts	ข้อ 83 การกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน
<p>1.The delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts shall be effected by agreement on the basis of international law, as referred to in Article 38 of the Statute of the International Court of Justice, in order to achieve an equitable solution.</p>	<p>1. การกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกันจะกระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ 38 แห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม</p>
<p>2. If no agreement can be reached within a reasonable period of time, the States concerned shall resort to the procedures provided for in Part XV.</p>	<p>2. หากไม่สามารถทำความตกลงกันได้ภายในระยะเวลาอันสมควร ให้รัฐที่เกี่ยวข้องใช้วิธีดำเนินการที่กำหนดไว้ในภาค 15</p>

Article 83 Delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts	ข้อ 83 การกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกัน
<p>3. Pending agreement as provided for in paragraph 1, the States concerned, in a spirit of understanding and cooperation, shall make every effort to enter into provisional arrangements of a practical nature and, during this transitional period, not to jeopardize or hamper the reaching of the final agreement. Such arrangements shall be without prejudice to the final delimitation.</p>	<p>3. ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุความตกลงตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 รัฐที่เกี่ยวข้องจะพยายามทุกวิถีทางที่จะทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและความร่วมมือกัน และในช่วงระยะเวลานี้จะพยายามไม่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดขวางการทำความตกลงขั้นสุดท้าย ข้อตกลงเช่นว่าจะไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อการกำหนดขอบเขตขั้นสุดท้าย</p>
<p>4. Where there is an agreement in force between the States concerned, questions relating to the delimitation of the continental shelf shall be determined in accordance with the provisions of that agreement.</p>	<p>4. ในกรณีที่มีความตกลงใช้บังคับอยู่ระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีปตามบทบัญญัติแห่งความตกลงนั้น</p>

ตารางที่ 2-9 ข้อกำหนดเกี่ยวกับเกาะ

PART VII REGIME OF ISLANDS	ภาค 8 ระบอบของเกาะ
Article 121 Regime of islands	ข้อ 121 ระบอบของเกาะ
<p>1. An island is a naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide.</p>	<p>1. เกาะคือบริเวณแผ่นดินที่ก่อตัวขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีน้ำล้อมรอบ ซึ่งอยู่เหนือน้ำในขณะน้ำขึ้นสูงสุด</p>
<p>2. Except as provided for in paragraph 3,</p>	<p>2. เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ในวรรค 3 ทะเลอาณา</p>

PART VII REGIME OF ISLANDS	ภาค 8 ระบอบของเกาะ
Article 121 Regime of islands	ข้อ 121 ระบอบของเกาะ
the territorial sea, the contiguous zone, the exclusive economic zone and the continental shelf of an island are determined in accordance with the provisions of this Convention applicable to other land territory.	เขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปของเกาะให้พิจารณากำหนดตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ซึ่งใช้บังคับกับอาณาเขตทางบกอื่น
3. Rocks which cannot sustain human habitation or economic life of their own shall have no exclusive economic zone or continental shelf.	3. โขดหินซึ่งโดยสภาพแล้วมนุษย์ไม่สามารถอยู่อาศัยหรือยังชีพทางเศรษฐกิจได้ จะไม่มีเขตเศรษฐกิจจำเพาะหรือไหล่ทวีป

สรุป

กฎหมายทะเลระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา จะอ้างอิงถึง

1. อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1958 ซึ่งประกอบด้วยอนุสัญญารวม 4 ฉบับ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf) ซึ่งกำหนดให้เขตไหล่ทวีป หมายถึง “พื้นที่ท้องทะเลและใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ที่อยู่ติดกับฝั่งแต่อยู่ด้านนอกของทะเลอาณาเขต จนถึงที่ระดับความลึก 200 เมตร หรือที่ที่อาจลึกกว่านี้แต่ยังสามารถสำรวจและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้” โดยหลักการแบ่งเขตไหล่ทวีปให้ใช้หลักการเส้นมัธยะวันแต่จะมีสถานการณ์พิเศษ (Special Circumstances) ต่อมากฎหมายทะเลได้มีการพัฒนาจนมี อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

2. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งเป็นการรวบรวมเนื้อหาของอนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ.1958 ทั้งสี่ฉบับไว้ด้วยด้วยกัน รวมทั้งปรับปรุงคำนิยามเกี่ยวกับเขตไหล่

ทวีป เป็น “พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น” รวมถึงเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ที่กำหนดให้ “...เขตเศรษฐกิจจำเพาะคือ บริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต...” แต่ “...จะต้องไม่ขยายออกไปเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต...”

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน โดยเป็นการกำหนดโดยกว้างให้ “...กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ...(ข้อ 74 (1))” นอกจากนี้ยังเพิ่มทางเลือก (ข้อ 83 (3)) ให้ว่าในกรณีที่รัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตทางทะเล (ไม่ว่าจะเป็นเขตไหล่ทวีปหรือ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ) “...ให้รัฐที่เกี่ยวข้องพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement) ซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้...” ซึ่งในกรณีของการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมอาจหมายถึงความตกลงในการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Petroleum Joint Development)

บทที่ 3

แนวทางการแก้ไขปัญหา

พื้นที่อ้างสิทธิทางทะเลทับซ้อนระหว่างประเทศ

สถานะของปัญหาระหว่างไทยกับกัมพูชา

พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนในทะเลอ่าวไทยระหว่างไทย-กัมพูชา ปัจจุบันมีเนื้อที่ประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร เกิดจากการประกาศอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปแต่ฝ่ายเดียวของแต่ละประเทศ ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐบาลทั้งสองได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้ ประวัติความเป็นมาและสถานะของพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทย-กัมพูชาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของไทยและกัมพูชา

รัฐบาลไทยได้มีการเริ่มให้สิทธิในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในทะเลอ่าวไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 ก่อนที่ทั้งไทยและกัมพูชาจะมีการประกาศเส้นอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf) อย่างเป็นทางการ โดยประเทศกัมพูชาได้ประกาศเส้นอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปในปี พ.ศ. 2515 ในขณะที่ประเทศไทยได้ประกาศเส้นอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปในปี พ.ศ. 2516 เป็นที่สังเกตว่าในช่วงแรกนี้ พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไทย-กัมพูชามีพื้นที่บางส่วนทับซ้อนกับการอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของเวียดนามใต้ที่ประกาศเส้นอ้างสิทธิในปี พ.ศ. 2514 ทั้งนี้หลักการการประกาศอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของไทยและกัมพูชา เป็นดังนี้

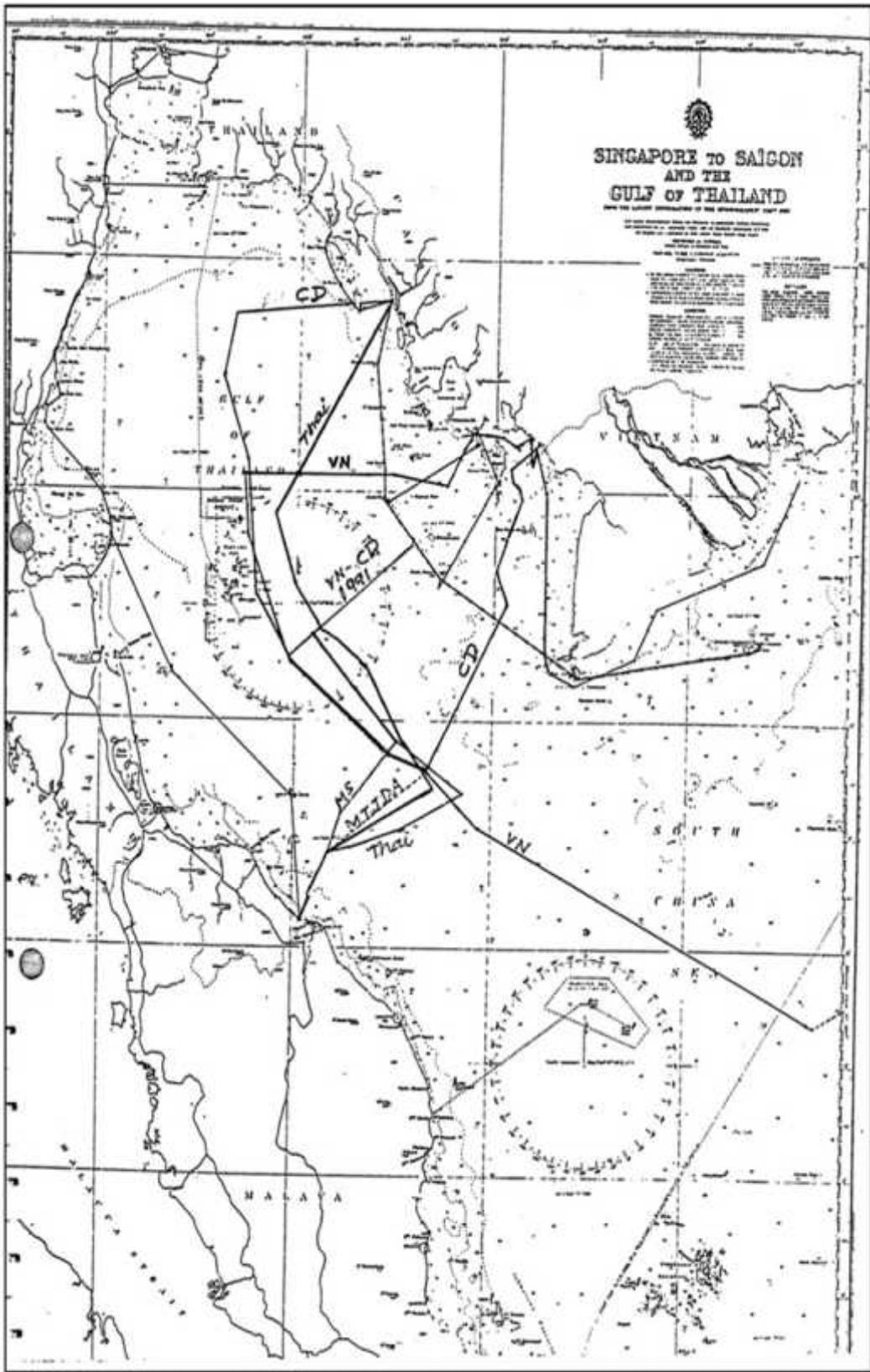
1.1 การอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของไทย

รัฐบาลไทยได้ประกาศเขตไหล่ทวีปของไทยด้านอ่าวไทยอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2516 (ภาคผนวก ก.) ตามประกาศดังกล่าว ไทยได้กำหนดเส้นเขตไหล่ทวีปในตอนบนเป็นลักษณะของเส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเกาะกูดของไทยกับขอบฝั่งและเกาะกง และตอนล่างเป็นเส้นมัธยะ (Equidistance) ที่ลากโดยใช้ขอบฝั่งและเกาะขนาดใหญ่ของไทยที่อยู่ติดชายฝั่ง เช่น เกาะสมุยและเกาะพะงัน กับขอบฝั่งของกัมพูชาและเวียดนามและเกาะขนาดใหญ่ของประเทศทั้งสองที่อยู่ติดชายฝั่ง เช่น เกาะกงและเกาะฟูก็อก¹ เป็นจุดฐานในการลากเส้น (โดยไทยไม่ได้

ให้อธิพจน์แก่เกาะเล็กที่อยู่ห่างไกลชายฝั่ง เช่น เกาะกระและเกาะโลซินของไทย เกาะไว และเกาะปันจิง ของกัมพูชาและเวียดนาม)

แผนภาพที่ 3-1 เส้นเขตไหล่ทวีปไทย-เวียดนาม-กัมพูชาและมาเลเซียในอ่าวไทย

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 90 (1 มิถุนายน พ.ศ. 251) ตอนที่ 60 (ผนวก ถ หน้า 183)

1.2 การอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา

ในปี พ.ศ. 2515 ช่วงที่ประเทศกัมพูชาอยู่ภายใต้การปกครองแบบสาธารณรัฐ นั้น ประธานาธิบดี จอมพลลอนนอลได้ประกาศเขตไหล่ทวีป² ตามกฤษฎีกาที่ 439/72/PRK ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) (ภาคผนวก ก.) และประกาศเขตทางทะเล (ตามกฤษฎีกา 518/72/PRK ลงวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972)) โดยเส้นที่อ้างเขตไหล่ทวีปจะเริ่มลากจาก จุด A ซึ่งอ้างว่าเป็นหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ปักปันตามสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 (หลักเขตที่ 73) มาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เล็กน้อย (เล็งยอดสูงสุดของเกาะกูด) โดยเส้นอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปจะหยุดที่ขอบฝั่งด้านตะวันออกของเกาะกูดแล้วลากอ้อมขอบฝั่งด้านใต้ของเกาะไปยังขอบฝั่งด้านตะวันตก แล้วลากต่อไปทางตะวันตกในทิศทางเดิม ไปจนเกือบถึงกึ่งกลางอ่าวไทย ก่อนที่จะเปลี่ยนทิศทางเป็นแนวเหนือใต้ โดยคาดว่าจะใช้หลักการเส้นมัธยระหว่างขอบฝั่งไทยและเกาะของกัมพูชา โดยใช้เกาะขนาดเล็กที่อยู่ห่างฝั่งของตนเป็นจุดฐานในการลากเส้นเต็มที (Full Effect) แล้วลากมาจนถึงจุดเขตแดนระหว่างกัมพูชากับเวียดนาม โดยถือเกาะไวและเกาะฟูก๊อกเป็นของตน

1.3 สนธิสัญญาระหว่างสยามและฝรั่งเศส ค.ศ. 1907³

สนธิสัญญาระหว่างสยามและฝรั่งเศสที่ฝ่ายกัมพูชาใช้อ้างถึงในการอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปนั้น (ภาคผนวก ก.) มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

ก. หนังสือสัญญาระหว่างสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามกับเปเรซีเด็นต์แห่งรีปบลิกฝรั่งเศส ซึ่งกระทำ ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449, ค.ศ. 1907) มีเนื้อหาบางส่วน ดังนี้

ข้อ 1 “รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐกับเมืองศรีโสภณให้แก่กรุงฝรั่งเศสตามกำหนดเขมรแดนดังกล่าวไว้ในข้อ 1 ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดน ซึ่งติดท้ายสัญญานี้”

ข้อ 2 “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้าย และเมืองตราดกับทั้งเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่กรุงสยาม ตามกำหนดเขมรแดนดังกล่าวไว้ในข้อ 2 ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว” (ซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายหนังสือสัญญาดังกล่าว) และ

² พล.ร.อ.ถนอม เจริญลาภ, เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา ตอนที่ 1 อธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูด

³ กระทรวงการต่างประเทศ, กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, หนังสือชุดประมวลสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนและระบอบการชายแดนระหว่างไทย-เขมร เล่ม 1, พ.ศ. 2406-2479 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์ หน้า 62.

ข. สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนต่อท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907) สาระสำคัญว่า

ข้อ 1 “La Frontiere entre L’ Indo China Francaise de la Siam par de la Mer en un point en face du plus haut, sommet de l’lle de Koh Kut. Elle Suit a partir de ce point une direction Nord-Est jusqu’ a la crete des Prom-Krevanh...”⁴

ในฉบับภาษาไทยมีข้อความว่า “เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูตเป็นหลักแล้วตั้งแต่นั้นต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน...” และในภาษาอังกฤษแปลจากภาษาฝรั่งเศสมีใจความว่า “The boundary between French Indo-Chino and Siam leaves the sea at the point opposite the highest point of Koh Kut island”⁵

ข้อ 2 “เขมรแดนเมืองหลวงพระบางนั้นตั้งแต่ทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหืองแล้วต่อไปตามกลางลำน้ำเหืองนี้จนถึงที่แรกเกิดน้ำนี้ที่เรียกว่า “ภูเขาเมียง”

จากหนังสือสัญญาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสนธิสัญญาดังกล่าว เป็นการตกลงเฉพาะเรื่องเขตแดนทางบกทั้งสิ้น เพื่อใช้กำหนดว่าจุดเริ่มต้นเขตแดนบนบกเริ่มที่หลักเขตที่ 73 ตั้งอยู่ริมทะเล ณ จุดใด โดยไม่มีข้อตกลงใดๆ เกี่ยวกับการกำหนดเส้นเขตแดนทางทะเลกันเลย การที่ในสนธิสัญญาระบุจุดยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูตเป็นหลัก ก็เพื่อใช้เล็งกับสันเขาพนมกระวาน เนื่องจากการปักปันเขตแดนทั้งหลายก็เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า จำต้องอาศัยจุดเด่นในทางภูมิศาสตร์ที่มั่นคงเป็นหลัก ดังนั้นเส้นตรงที่เล็งระหว่างยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูตกับสันเขาพนมกระวานจะต้องถือว่าเป็นเส้นสมมติ ที่ใช้สำหรับกำหนดที่ตั้งของจุดเริ่มต้นของแนวเขตแดนทางบก การที่ฝ่ายกัมพูชาถือว่าเส้นดังกล่าวเป็นแบ่งเขตทางทะเลจึงไม่น่าที่จะถูกต้อง

1.4 ประเด็นปัญหา

จากหลักการอ้างสิทธิของรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาสามารถแบ่งประเด็นปัญหาเรื่องเขตทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาเป็น 2 ประเด็นหลักคือ

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, หนังสือชุดประมวลสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนและระบอบการชายแดนระหว่างไทย-เขมร เล่ม 1, พ.ศ. 2506-2479.

⁵ J.R.V. Prescott, Maritime Jurisdiction in Southeast Asia, A Commentary and Map, Research Report No 2, East-West Environment and Policy Institute, East-West Center, Honolulu, 1981, p.28.

1. ปัญหาบริเวณเกาะกูด เกิดจากการที่กัมพูชาถือว่าเส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา คือ เส้นแนวเฉียงจากหลักเขตแดนที่ 73 ผ่านยอดสูงสุดของเกาะกูดตรงออกไปในทะเล

2. ปัญหาบริเวณอ่าวไทยตอนกลางลงไปถึงตอนล่าง เกิดจากการที่ประเทศกัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีปทับซ้อนกับเขตไหล่ทวีปของไทย โดยใช้แนวเกาะขนาดเล็ก หิน และโขดหินเล็ก (เกาะไผ่และเกาะเวียร์) ซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งกัมพูชามาก เป็นเส้นฐานวัดแบ่งครึ่งกับขอบฝั่งของไทย โดยไม่คำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ของอ่าวไทย ผลจากการอ้างสิทธิ์ดังกล่าวทำให้มีพื้นที่ทับซ้อนในทะเลอ่าวไทยระหว่างไทยกับกัมพูชา ประมาณ 34,000 ตารางกิโลเมตร ต่อมาขนาดของพื้นที่นี้ได้ลดลงโดยผลของการตกลงเส้น Working Arrangement ระหว่างกัมพูชากับเวียดนามเมื่อปี พ.ศ. 2525

2. ประวัติการเจรจา

สำหรับการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนในทะเลอ่าวไทยนั้น ทั้งสองฝ่ายได้เริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2513 แต่การเจรจาไม่มีความคืบหน้ามากนัก ก่อนที่รัฐบาลทั้งสองจะประกาศเส้นอ้างสิทธิ์อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516 และต่อมาเพื่อบรรยากาศที่ดีในการเจรจาในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลไทยโดยมติคณะรัฐมนตรีมีคำสั่งให้ผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมที่มีพื้นที่แปลงสัมปทานครอบคลุมพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนระหว่างไทย-กัมพูชาระงับการดำเนินงานใดๆในพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนฯ จนกว่ารัฐบาลทั้งสองจะสามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้ และได้ออกสัมปทานปิโตรเลียมเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่อยู่ในเขตไหล่ทวีปทับซ้อน ทั้งนี้ การสั่งระงับดังกล่าวถือเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้รับสัมปทานฝ่ายไทยในช่วงระหว่างที่การเจรจาระหว่างรัฐบาลทั้งสองยังไม่แล้วเสร็จ ผลจากการสั่งระงับการดำเนินการในปี พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบัน ทำให้ไม่มีการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 เมื่อเวียดนามได้มีการรวมประเทศเวียดนามเหนือ-ใต้เข้าด้วยกันแล้ว รัฐบาลเฮงสัมรินได้ทำสนธิสัญญากับรัฐบาลเวียดนามเกี่ยวกับน่านน้ำประวัติศาสตร์ (Historic Waters) ระหว่างกัมพูชาและเวียดนาม และเส้น Working Arrangement เป็นเส้นตั้งฉากที่ลากจากจุดกึ่งกลางบนเส้นฐานระหว่างเกาะไผ่ (Wai) กับเกาะปันจัง (Panjang) โดยน่านน้ำตอนเหนือของเส้นตั้งฉากดังกล่าวเป็นของกัมพูชา ซึ่งส่งผลให้เขตไหล่ทวีปของกัมพูชาที่ทับซ้อนกับเขตไหล่ทวีปของไทยเหลือเพียงประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร และแยกเป็นเขตไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-เวียดนาม (ในส่วนของพื้นที่ใต้เส้น Working Arrangement) ขนาดประมาณ 6,074 ตารางกิโลเมตร อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นประเทศกัมพูชาประสบปัญหาทางการเมืองภายในประเทศทำให้การเจรจาหยุดชะงักไป

2.1. ช่วงปี พ.ศ. 2535-2543

ในช่วงนี้การเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยและกัมพูชาไม่มีความก้าวหน้ามากนัก เนื่องจากท่าทีในการเจรจาของไทยและกัมพูชาแตกต่างกัน โดยแม้ว่าเมื่อรัฐบาลกัมพูชาเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้นในทศวรรษที่ 2530 ประเทศทั้งสองได้พยายามที่จะกลับมาเจรจากันอีกครั้งหนึ่งในเดือนเมษายน พ.ศ. 2538 ได้มีการประชุมหารือคณะผู้แทนไทย-กัมพูชาในระดับรัฐมนตรีที่กรุงเทพฯ นำโดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย และรัฐมนตรีร่วมผู้รับผิดชอบสำนักงานคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เหมือนแร่และพลังงานของกัมพูชา ฝ่ายไทยขอเจรจากับพื้นฐานของหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ส่วนกัมพูชาได้แสดงท่าทีว่า อธิปไตยและอำสิทธิเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2515 เป็นสิ่งที่ “ไม่อาจต่อรองได้ (Non-Negotiable)” และเสนอให้ใช้พื้นที่ทับซ้อนทั้งหมดทำการพัฒนาาร่วม (Joint Development Area) แต่ฝ่ายไทยได้ยืนยันว่าจะต้องมีการตรวจสอบความชอบธรรมในการอ้างสิทธิและพยายามเจรจาเพื่อแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างกันก่อน หากไม่สามารถตกลงกันได้การพัฒนาาร่วมก็จะเป็นทางเลือกที่สอง โดยพิจารณากำหนดขอบเขตของพื้นที่พัฒนาาร่วมขึ้นใหม่ให้แคบที่สุดตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ ในที่สุดทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันแต่งตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิคไทย-กัมพูชาขึ้นเพื่อหารือกันต่อไป

2.2. ช่วงปี พ.ศ. 2544-2550

เพื่อให้การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชาสามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2544 รัฐบาลไทยและกัมพูชาได้ร่วมลงนามในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (MOU 2544) ว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยกับกัมพูชาอ้างสิทธิในไหล่ทวีปทับซ้อนกัน (รายละเอียดดังภาคผนวก ข.) สารระสำคัญสรุปได้ว่า ให้ทั้งสองฝ่ายเร่งเจรจาเพื่อบรรลุความตกลงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน ได้แก่

1. พื้นที่ทับซ้อนเหนือเส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือขึ้นไป ให้เจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ
2. พื้นที่ทับซ้อนใต้เส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือลงมา ให้เจรจาเพื่อพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมที่มีอยู่พื้นที่ดังกล่าวร่วมกัน

โดยให้ดำเนินการทั้งสองประการควบคู่กันไปไม่อาจแบ่งแยกได้ (Indivisible Package) นอกจากนี้ภายใต้ MOU 2544 ได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย-กัมพูชา (Joint Technical Committee, JTC) ซึ่งต่อมาในการพิจารณาการดำเนินงานในพื้นที่ดังกล่าว คณะกรรมการร่วมฯ ได้ตั้งคณะอนุกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย-กัมพูชา (Sub Joint Technical Committee, SJTC) รวมทั้งคณะทำงานร่วม 3 คณะขึ้น ได้แก่

1. คณะทำงานไทย-กัมพูชาว่าด้วยระบอบพัฒนาร่วม (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก)

2. คณะทำงานไทย-กัมพูชาว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเล (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก) และ

3. คณะผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคไทย-กัมพูชา

ที่ผ่านมาทั้งสองฝ่ายได้มาหารือกันทั้งในระดับ คณะกรรมการร่วมฯ คณะอนุกรรมการร่วมฯ และ คณะทำงานร่วมฯ หลายครั้ง แต่ยังคงไม่มีความคืบหน้ามากนัก

2.3. สถานะปัจจุบัน

ภายใต้รัฐบาลปัจจุบัน (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2557 แต่งตั้งให้พลเอกประวิตร วงศ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธานคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย-กัมพูชาฝ่ายไทย และได้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย-กัมพูชา และต่อมาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2557 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา โดยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนกันต่อไปบนพื้นฐานของ MOU 2544 และตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สามารถพิจารณาหาแนวทางการความเป็นไปได้อื่น ๆ ในการเจรจากับกัมพูชาด้วย หากพิจารณาเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศไทย

การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนในทะเลของประเทศต่างๆ

1. พื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทยกับมาเลเซีย : พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย

1.1 ความเป็นมา

พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เกิดจากการออกพระราชกฤษฎีกาประกาศเขตไหล่ทวีปของมาเลเซียในปี พ.ศ. 2509 และการอ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปของไทยในปี พ.ศ. 2516 โดยเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างไทยและมาเลเซียเริ่มจากปากแม่น้ำโกลก ซึ่งเป็นไปตามสนธิสัญญาไทย-อังกฤษ ค.ศ. 1909 (พ.ศ. 2452)⁶ ที่เป็นสนธิสัญญาที่ใช้ในการกำหนดเขตแดนบนบกระหว่างไทยและมาเลเซีย

⁶ ที่มา: รองพล เจริญพันธ์, 2541, งานวิจัยส่วนบุคคล “แนวทางและยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย-กัมพูชาด้านอ่าวไทย”, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 41

สำหรับการหารือเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างไทยและมาเลเซียในอ่าวไทยได้เริ่มถูกหยิบยกขึ้นในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2514 ก่อนที่การเจรจากันอย่างเป็นทางการจะมีขึ้นครั้งแรกในเดือนกันยายน พ.ศ. 2515 ซึ่งในการเจรจาดังกล่าวคณะเจรจาของไทยและมาเลเซียสามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตทางทะเลในบริเวณทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล และเส้นแบ่งเขตทางทะเลต่อจากนั้นบางส่วน จนถึงจุดที่จะเริ่มพิจารณา Effect ของเกาะโลซิน อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2516 ไทยประสบปัญหาทางการเมือง ทำให้การเจรจาหยุดชะงักไป ทั้งสองฝ่ายได้กลับมาเจรจากันอีกครั้งในปี พ.ศ. 2521 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

การเจรจาระหว่างไทยและมาเลเซียในปี พ.ศ. 2521 นั้น ทั้งสองฝ่ายได้หารือกันเรื่องหลักการแบ่งเขตทางทะเล โดยไทยเสนอปรับข้อเสนอเขตไหล่ทวีปของตนเป็นเส้นมัธยคติให้ Effect เกาะโลซิน 100 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่มาเลเซียไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในที่สุดในการประชุมดังกล่าวทั้งสองเห็นชอบร่วมกันว่า ยังมีพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและมาเลเซียที่ไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้ มีลักษณะเป็นห้าเหลี่ยมมีขนาด ประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตร รวมทั้งได้มีการกำหนดว่าหากจะมีการเจรจาใดๆต่อไปให้อยู่บนพื้นฐานของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958⁷

หลังการเจรจาในปี พ.ศ. 2521 นี้ ผู้นำรัฐบาลของทั้งสองประเทศมีการหารือกันอย่างไม่เป็นทางการและเห็นชอบร่วมกันที่จะแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลด้วยการแสวงประโยชน์ร่วมกัน และต่อมาระหว่างวันที่ 19-21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ได้จัดให้มีการประชุมระหว่างนายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศเพื่อหารือกันในรายละเอียด ณ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ซึ่งในการประชุมดังกล่าวทั้งสองฝ่ายเห็นชอบและร่วมลงนามใน “บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย”

1.2. บันทึกความเข้าใจและความตกลงเพื่อการบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย

“บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย” ที่นายกรัฐมนตรีทั้งสองประเทศได้ร่วมกันลงนามเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ก่อนที่จะมีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารกัน ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศ

⁷ ที่มา: รองพล เจริญพันธุ์, 2541, งานวิจัยส่วนบุคคล “แนวทางและยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย-กัมพูชาด้านอ่าวไทย”, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 41

มาเลเซีย (ทำให้บันทึกความเข้าใจมีผลใช้บังคับในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2522) มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 กำหนดค่าพิภคพื้นที่ที่ไทยและมาเลเซียอ้างสิทธิทับซ้อนกัน (เป็นพื้นที่ขนาดประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตร) ที่กำหนดให้ทำการพัฒนาร่วม (Joint Development Area) ดังแผนภาพที่ 3-2

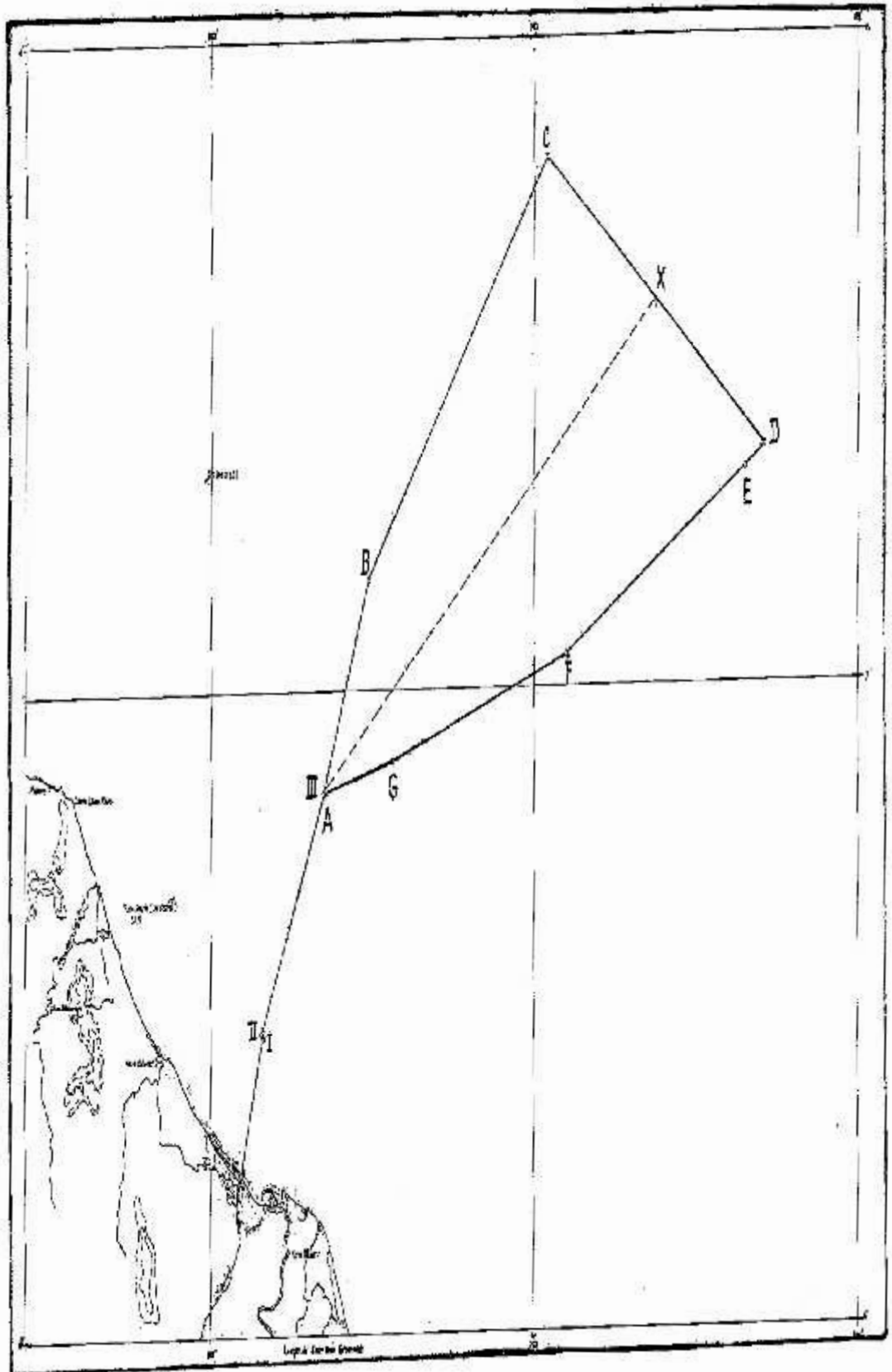
1.2.2 ให้จัดตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย (Malaysia-Thailand Joint Authority) ทำหน้าที่สรรวมสิทธิและรับผิดชอบแทนรัฐบาลทั้งสองในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดินใต้ทะเลที่ไม่มีชีวิตในพื้นที่ที่กำหนดให้ทำการพัฒนาร่วม

1.2.3 ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ที่องค์การร่วมได้รับจากกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ ให้รัฐบาลทั้งสองร่วมรับผิดชอบและแบ่งปันโดยเท่าเทียม (50:50)

1.2.4 สิทธิในการประมง การเดินเรือ การสำรวจทางอุทกศาสตร์และการป้องกันและควบคุมมลพิษทางทะเล ในพื้นที่พัฒนาร่วมยังคงให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของแต่ละประเทศ

1.2.5 มีการแบ่งเขตอำนาจศาลในทางแพ่งและอาญา โดยเส้นสมมติที่ลากแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วน ตามจุดพิภคที่กำหนดไว้โดยเขตด้านบนใช้กฎหมายไทยและด้านล่างใช้กฎหมายมาเลเซีย

1.2.6 บันทึกความเข้าใจ จะมีผลใช้บังคับ 50 ปี

หลังจากที่นายกรัฐมนตรีทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจฯ พ.ศ. 2522 รัฐบาลทั้งสองได้ร่วมกันเจรจาในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย รวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการกิจกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมใช้เวลานานถึง 11 ปี ก่อนที่จะบรรลุข้อตกลงระหว่างกันและร่วมลงนามใน “ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งมาเลเซียว่าด้วยธรรมนูญและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย” (Agreement between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of Malaysia on the Constitution and Other Matters Relating to the Establishment of the Malaysia-Thailand Joint Authority) เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก่อนที่จะมีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารทำให้ความตกลงฯ ดังกล่าวมีผลใช้บังคับในวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2534 และประเทศทั้งสองได้ออกกฎหมายอนุวัติการก่อตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย คือ พระราชบัญญัติองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2533 โดยมีสาระสำคัญเหมือนกัน และประกาศบังคับใช้พร้อมกัน คือ นับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป

1.3 การดำเนินงานในพื้นที่พัฒนาร่วม

องค์การร่วมไทย-มาเลเซียที่ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้ความตกลงฯ ปี พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติฯ ปี พ.ศ. 2533 เพื่อสรวมสิทธิแทนรัฐบาลทั้งสองในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารงานดังแผนภาพที่ 3-3 โดยประกอบด้วยประธานร่วม 2 คนและสมาชิกที่แต่งตั้งโดยรัฐบาลแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละ 6 คน ทำให้คณะกรรมการองค์การร่วมไทย-มาเลเซียมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 14 คน ภายใต้คณะกรรมการองค์การร่วมมีฝ่ายบริหารองค์การร่วมฯ มีสำนักงานอยู่ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โครงสร้างฝ่ายบริหารฯ ประกอบด้วย 3 ฝ่าย เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระดับบริหารขององค์การร่วมฯ เป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาจากรัฐบาลไทยและมาเลเซียในจำนวนที่เท่าๆกัน ทั้งนี้ องค์การร่วมฯ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

แผนภาพที่ 3-3 โครงสร้างองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย

1. ควบคุมการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตในพื้นที่พัฒนาร่วม และเป็นผู้รับผิดชอบในนโยบายสำหรับการควบคุมนั้น รวมถึงทำนิติกรรมสัญญาให้สิทธิสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมแก่บริษัทผู้ประกอบการได้ ภายใต้เงื่อนไขของระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing Contract, PSC)

2. พิจารณากำหนดโครงสร้างองค์กรขององค์กรร่วม แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่อื่นๆขององค์กรร่วม โดยความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสอง กำหนดเงื่อนไขการทำงานของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ ยังเป็นผู้กำหนดแผนปฏิบัติการ และแผนงานสำหรับการจัดการพื้นที่พัฒนาร่วม

3. พิจารณาอนุมัติการดำเนินการหรือทำนิติกรรมและสัญญาต่างๆ สำหรับหรือที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม (โดยความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสอง)

4. พิจารณาให้ความเห็นชอบและขยายระยะเวลาการสำรวจและแสวงประโยชน์ให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณของผู้ได้รับสัญญา และให้ความเห็นชอบต่อแผนการผลิตของผู้ได้รับสัญญา รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการผลิต เงื่อนไข และตารางกำหนดเวลาการผลิต

5. ตรวจสอบบัญชีของผู้ดำเนินการในพื้นที่ยุติพัฒนาร่วม รับ สอบทาน และเก็บรักษา บรรดาข้อมูลทั้งปวงที่ได้จากการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม

6. พิจารณาให้ความเห็นชอบและตัดสินข้อเสนอราคา และตกลงทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการต่างๆที่จำเป็นต่อการดำเนินการปิโตรเลียม

องค์กรร่วมฯ ได้ทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตครั้งแรกเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2537 กับกลุ่มผู้ได้รับสัญญา 2 กลุ่ม 2 สัญญาแบ่งปันผลผลิต (3 แปลงสำรวจ) โดยบริษัทผู้รับสัมปทานที่สืบสิทธิจากฝ่ายไทยและมาเลเซียได้เข้าทำสัญญากับองค์กรร่วมฯ โดยบริษัทของแต่ละฝ่ายจะได้รับสิทธิในแต่ละแปลงในสัดส่วน 50% เท่าๆ กัน

จากการดำเนินงานสำรวจปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย ปัจจุบันมีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติจำนวน 27 แหล่งใน 3 สำรวจ จากข้อมูล ณ สิ้นปี พ.ศ. 2557 พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซียมีปริมาณสำรองเป็นก๊าซธรรมชาติ(ประเภท 2 P)ประมาณ 3.2 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และเป็นคอนเดนเสทประมาณ 40 ล้านบาร์เรล ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในทั้ง สามแปลงได้ดังนี้ แปลง A-18 เริ่มผลิตและส่งก๊าซธรรมชาติจากแหล่งจักรวาล (Cakerawala) เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2548 แปลง B-17 เริ่มผลิตและส่งก๊าซธรรมชาติเมื่อเดือนตุลาคม 2552

ในปี พ.ศ. 2557 พื้นที่พัฒนาร่วมฯสามารถผลิตและจัดส่งก๊าซธรรมชาติรวม 423,147 ล้านลูกบาศก์ฟุต และก๊าซธรรมชาติเหลว 6 ล้านบาร์เรล คิดเป็นอัตราเฉลี่ยวันละ 1,160 ล้านลูกบาศก์ฟุต และ 15,353 บาร์เรล ตามลำดับ ทั้งนี้ตั้งแต่เริ่มการผลิตในแปลง A-18 จนถึง ณ สิ้นปี พ.ศ. 2557 องค์กรร่วมไทย-มาเลเซียมีรายได้จากการกิจกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมและนำส่งรัฐบาลทั้งสองรวมเป็นจำนวนเงิน 6.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ

2. พื้นที่ทับซ้อนไทยระหว่างไทยกับเวียดนาม : การแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร

2.1 ความเป็นมา

พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและเวียดนามในทะเลอ่าวไทย เกิดจากการอ้างสิทธิไหล่ทวีปของเวียดนามใน พ.ศ. 2514 (ซึ่งการประกาศดังกล่าวเรียกเขตไหล่ทวีปว่าเป็น “เขตพื้นที่ขุดค้นและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียม” ซึ่งประกาศโดยกระทรวงเศรษฐกิจ ของรัฐบาลเวียดนามใต้ ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่อยู่ในช่วงเวลานั้น และมีค่าพิกัดกำกับตลอดแนวทั้งในอ่าวไทยและทะเลจีนใต้) และการอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของไทยในปี พ.ศ. 2516 นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2515 ทำให้ในช่วงนั้นเกิดพื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปทับซ้อนสามฝ่าย ไทย-กัมพูชา-เวียดนามเป็นพื้นที่ขนาดประมาณ 4,000 ตารางไมล์ทะเล (ประมาณ 12,800 ตารางกิโลเมตร) ดัง แผนภาพที่ 3-4

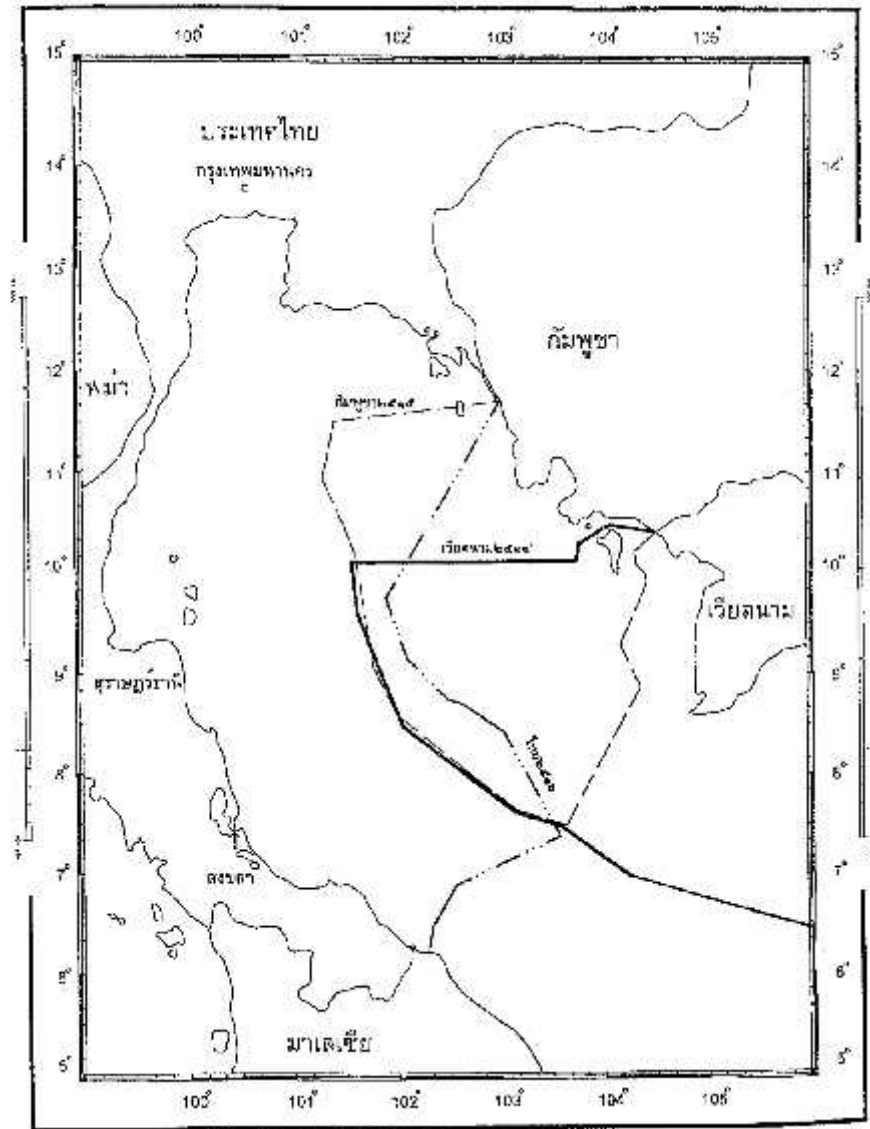
การเจรจาอย่างไม่เป็นทางการระหว่างไทยและเวียดนาม (ในขณะนั้นคือ รัฐบาลเวียดนามใต้) เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) แต่ไม่มีความคืบหน้าใดๆ ต่อมาทั้งประเทศเวียดนามและกัมพูชาประสบปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ ทำให้ไม่มีการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างกัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) ที่เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ได้รวมกันและเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” ในขณะที่กัมพูชาก็มีสถานภาพทางการเมืองภายในที่มั่นคงมากขึ้นภายใต้รัฐบาลที่มีสมเด็จฮุนเซนเป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้นในปี พ.ศ. 2534 กัมพูชาและเวียดนามใต้เจรจาและตกลงกำหนดเส้น Working Arrangement ระหว่างเวียดนามและกัมพูชาในบริเวณอ่าวไทยดังแผนภาพที่ 3-5 โดยเส้นดังกล่าวเป็นเส้นมัธยะ (Equidistance) ระหว่างเกาะไว (Wai) ของกัมพูชาและเกาะปันจิง หรือเกาะโตจูของเวียดนามทำให้ไม่มีพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนสามฝ่าย ไทย-กัมพูชา-เวียดนามอีกต่อไป และพื้นที่อ้าง

สิทธิไหล่ทวีปที่ทับซ้อนระหว่างไทย-เวียดนามลดเหลือประมาณ 6,073 ตารางกิโลเมตรดัง
แผนภาพที่ 3-6

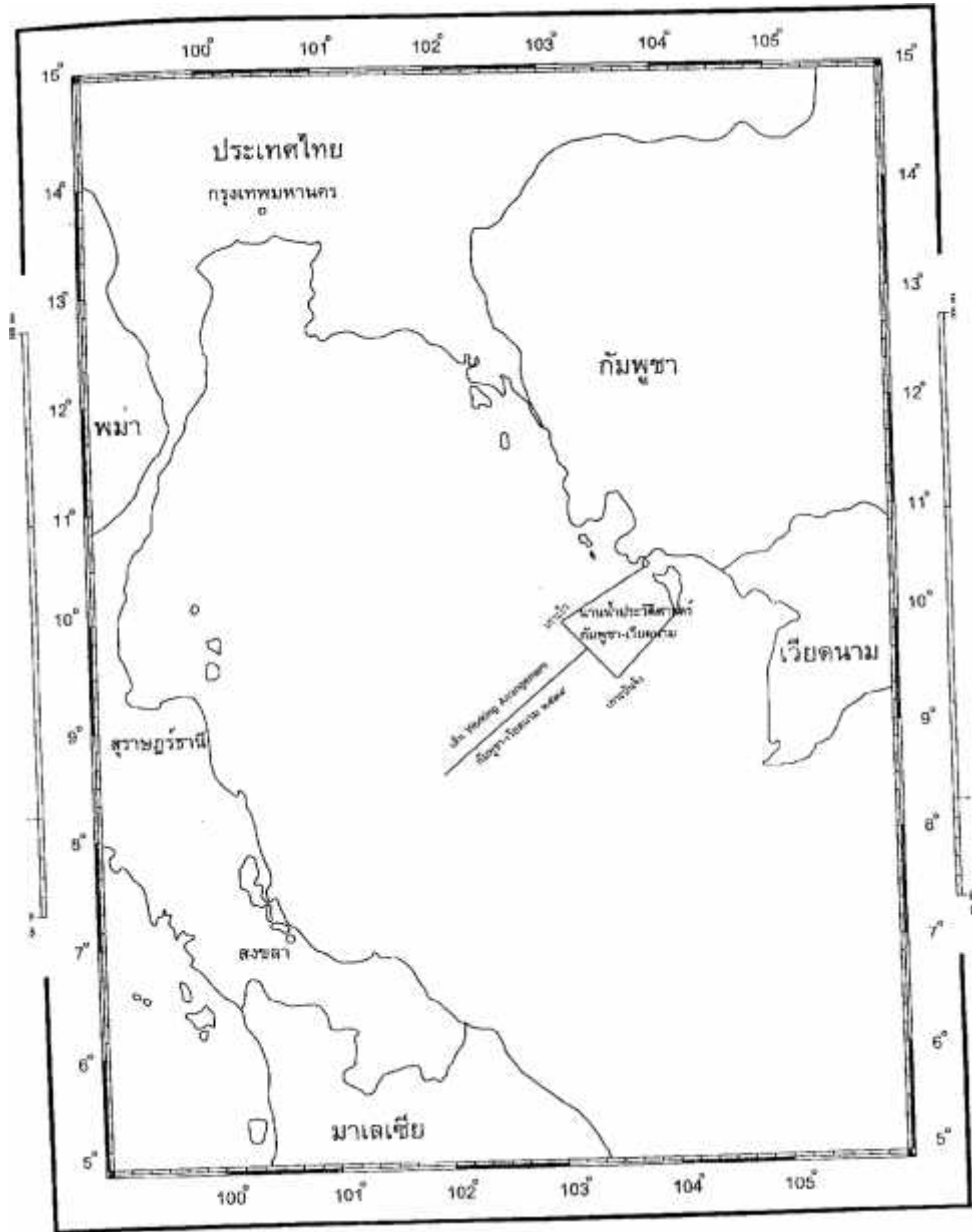
ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2540 รัฐบาลไทยและเวียดนามได้มีการเจรจากันอย่างเป็นทางการรวม 9 ครั้ง โดยมีอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นหัวหน้าคณะ การเจรจาระหว่างไทยและเวียดนามเป็นไปตามหลักพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ และคำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้ได้ผลการเจรจาที่เป็นธรรม (Equitable Solution) ซึ่งทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตทางทะเลในอ่าวไทยระหว่างกันได้ ผลการเจรจานี้ส่งผลให้ไทยได้พื้นที่คิดเป็นสัดส่วน 67.5% ในขณะที่ฝ่ายเวียดนามได้ 32.5% ทั้งนี้คาดว่า เป็นผลมาจากแนวโน้มจากคำพิพากษาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ในขณะนั้น) ให้ความสำคัญกับปัจจัยสัดส่วนความยาวขอบฝั่ง (Proportionality) ของชายฝั่ง (ไทยมีขอบฝั่งด้านอ่าวไทยที่อยู่ตรงข้ามกับเวียดนามประมาณ 1,450 กิโลเมตร ในขณะที่เวียดนามมีขอบฝั่งด้านอ่าวไทยยาวประมาณ 340 กิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 3 ต่อ 1)⁸ รวมทั้งการยอมรับหลักการให้ผลเพียงบางส่วนแก่เกาะขนาดเล็กที่อยู่ห่างฝั่ง ก่อนที่ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันลงนามในความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงเทพมหานคร ระยะเวลาที่ใช้ในการเจรจาทั้งสิ้น 25 ปี (นับตั้งแต่การเจรจาอย่างไม่เป็นทางการในปี พ.ศ. 2515)

แผนภาพที่ 3-4 การอ้างสิทธิไหล่ทวีปของไทย กัมพูชาและเวียดนาม

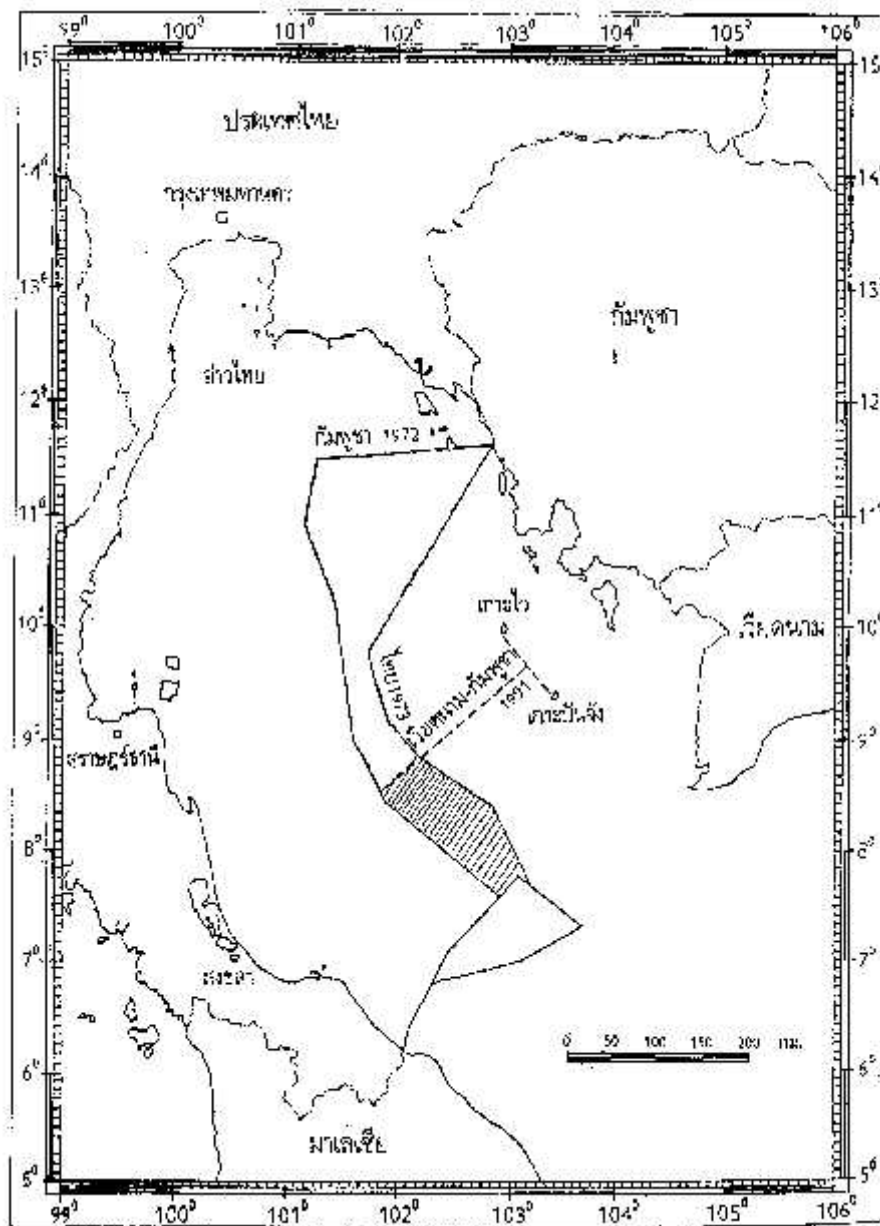
⁸ ที่มา: รองพล เจริญพันธุ์, 2541, งานวิจัยส่วนบุคคล “แนวทางและยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย-กัมพูชาด้านอ่าวไทย”, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 41

แผนภาพที่ 3-5 เส้น Working Arrangement Line ระหว่างกัมพูชาและเวียดนาม

แผนภาพที่ 3-6 พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไทย-เวียดนามหลังจากที่มีเส้น Working Arrangement Line ในปี 2534

2.2. ความตกลงเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างไทยกับเวียดนาม

เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้ร่วมลงนามในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างประเทศทั้งสองในอ่าวไทย (Agreement between the Government of the Kingdom of Thailand and the Government of the Socialist Republic of Vietnam on the Delimitation of the Maritime Boundary between the Two Countries in the Gulf of Thailand) ที่ กรุงเทพฯ ก่อนที่จะมีพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ที่กรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามซึ่งเป็นวันที่ความตกลงฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

สาระสำคัญของความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างรัฐบาลไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามสามารถสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นเส้นเชื่อมต่อดูจุดที่กำหนดค่าพิกัดคือ จุดซี และจุดเค

จุดซี: ละติจูด $07^{\circ} 49' 00''$.0000 เหนือ

ลองจิจูด $103^{\circ} 02' 30''$.0000 ตะวันออก

จุดเค: ละติจูด $08^{\circ} 46' 54''$.7754 เหนือ

ลองจิจูด $102^{\circ} 12' 11''$.5342 ตะวันออก

2. เส้นแบ่งเขตทางทะเลดังกล่าวให้ถือเป็นทั้งเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของทั้งสองประเทศ (Single Maritime Boundary)

3. ไทยและเวียดนามมีสิทธิอธิปไตย (Sovereign Rights) โดยเด็ดขาดในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน

4. ในกรณีที่โครงสร้างปิโตรเลียม (หรือแหล่งแร่อื่นๆ) มีลักษณะคร่อมเส้นแบ่งเขตทางทะเลนี้ให้รัฐบาลทั้งสองแจ้งให้กันและกันทราบและหาทางตกลงกันเกี่ยวกับวิธีการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรนั้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และแบ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการแสวงประโยชน์ดังกล่าวอย่างเป็นธรรม

2.3. การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาปิโตรเลียม⁹

⁹ ที่มา: <http://www.offshore-technology.com/projects/arthit-field/> ณ วันที่

พื้นที่ส่วนที่กลับมาเป็นของไทยโดยสมบูรณ์จากผลของความตกลงฯ ปี พ.ศ. 2540 มีเนื้อที่ประมาณ 4,101 ตารางกิโลเมตร รัฐบาลไทยได้ออกสัมปทานปิโตรเลียมเพิ่มเติมให้แก่ผู้รับสัมปทานเดิมในพื้นที่ (แปลง 14A 15A และ 16A) ดังแผนภาพที่ 3-7

ปัจจุบันมีบริษัท ปตท.สผ. (PTT Exploration and Production Public Co., Ltd) เป็นผู้ดำเนินงานโดยถือสิทธิอยู่ในสัดส่วน 80% และมีผู้ร่วมทุนคือบริษัท Chevron Thailand Exploration and Production, Ltd (ถือสิทธิในสัดส่วน 16%) และบริษัท MOECO Thailand Co., Ltd (ถือสิทธิในสัดส่วน 4%)

แผนภาพที่ 3-7 แผนที่สัมปทานแหล่งอาทิตย์¹⁰

¹⁰ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ, 2557, “รายงานประจำปี พ.ศ. 2556”

แผนภาพที่ 3-8 แหล่งอาศัย

ในปี พ.ศ. 2542 หลังจากที่ผู้รับสัมปทานได้ทำการสำรวจคลื่นไหวสะเทือนแบบ 3 มิติ (3D Seismic) รวมถึงทำการเจาะสำรวจในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการค้นพบแหล่งก๊าซอาทิตย์ (ดังรูปที่ 3-8 และเริ่มทำการผลิตในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 จากข้อมูล ณ สิ้นปี พ.ศ. 2556 แหล่งอาทิตย์มีปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติประเภท 1P ประมาณ 1 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และก๊าซธรรมชาติเหลว ประมาณ 35 ล้านบาร์เรล

ในปี พ.ศ. 2557 แหล่งอาทิตย์มีอัตราการผลิตก๊าซเฉลี่ยที่ 218 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน และคอนเดนเสทเฉลี่ยที่ 9,456 บาร์เรลต่อวัน

3. พื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศติมอร์-เลสเตและออสเตรเลีย : พื้นที่พัฒนาร่วม

3.1. ความเป็นมา

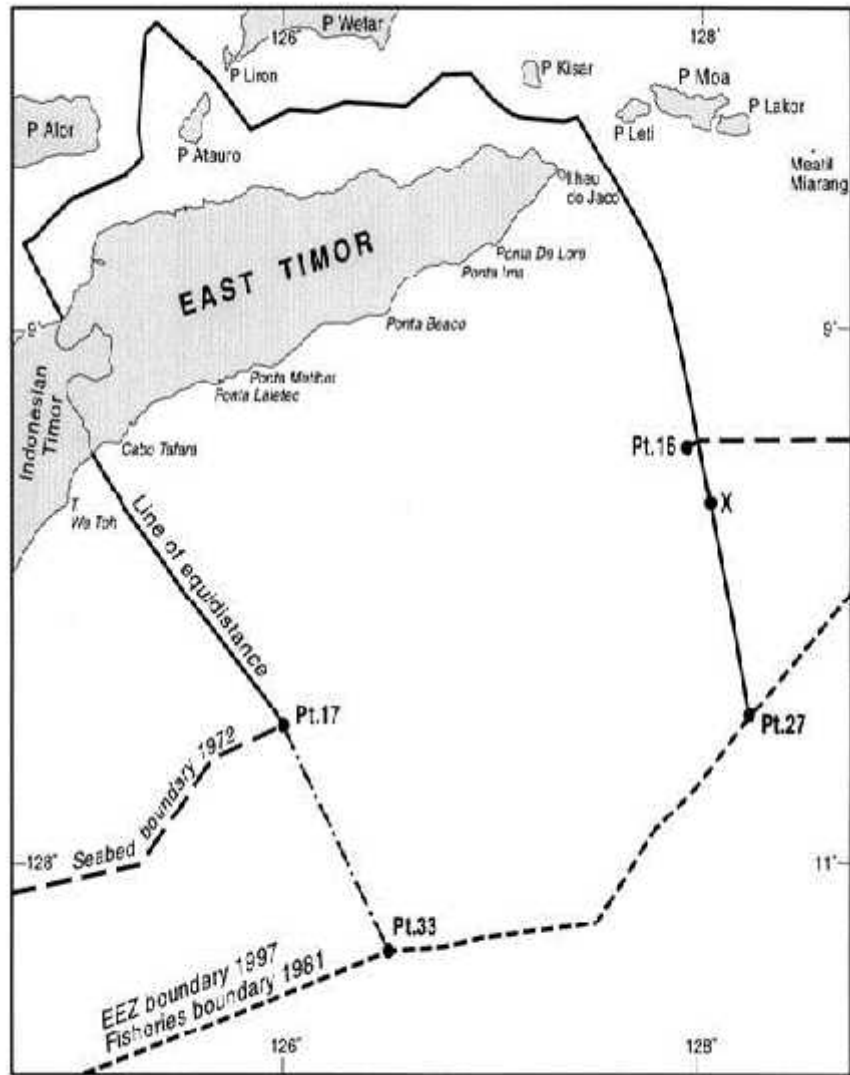
ความเป็นมาของพื้นที่ทับซ้อนติมอร์-เลสเตและออสเตรเลีย เริ่มตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1972 (ก่อนการประกาศอิสรภาพของติมอร์ตะวันออกซึ่งเดิมเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินโดนีเซีย แล้วกลายเป็นประเทศติมอร์-เลสเต) โดยอินโดนีเซียและออสเตรเลียได้ตกลงทำสนธิสัญญาเรื่องเขตใต้ทะเลระหว่างกัน (Agreement between the Government of the Commonwealth of Australia and the Government of the Republic of Indonesia establishing Certain Seabed Boundaries 1971) เป็นความยาวประมาณ 540 ไมล์ทะเล¹¹ ซึ่งในสนธิสัญญาดังกล่าว เส้นแบ่งเขตทางทะเลมีลักษณะเป็นเส้นที่อยู่ทางเหนือของเส้นมัธยยะ (Median Line) ระหว่างทั้งสองประเทศ¹² ดังแผนภาพที่ 3-9 นอกจากนี้ยังได้มีการกล่าวถึง Timor Trough ซึ่งมีความลึกถึง 3,200 เมตร ว่าเป็นสภาวะการณ์ที่สำคัญที่สุดและมีความเกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตดังกล่าว (the most important “relevant circumstances”¹³ ทั้งนี้ยกเว้นทะเลบริเวณของติมอร์ตะวันออกซึ่งในขณะนั้นมีสถานะเป็นอาณาเขตของโปรตุเกส ซึ่งมีความกว้างประมาณ 200 ไมล์ทะเล ซึ่งเรียกว่า “Timor Gap” ดังแผนภาพที่ 3-10

¹¹ ที่มา: Willheim, Ernst, 1989, *Australia-Indonesia Sea-Bed Boundary Negotiations: Proposal for a Joint Development Zone in the “Timor Gap”*, *Natural Resources Journal*

¹² ที่มา: <http://viewfromll2.com/2014/03/17/google-earth-map-for-the-timor-sea-maritime-boundary-dispute/> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

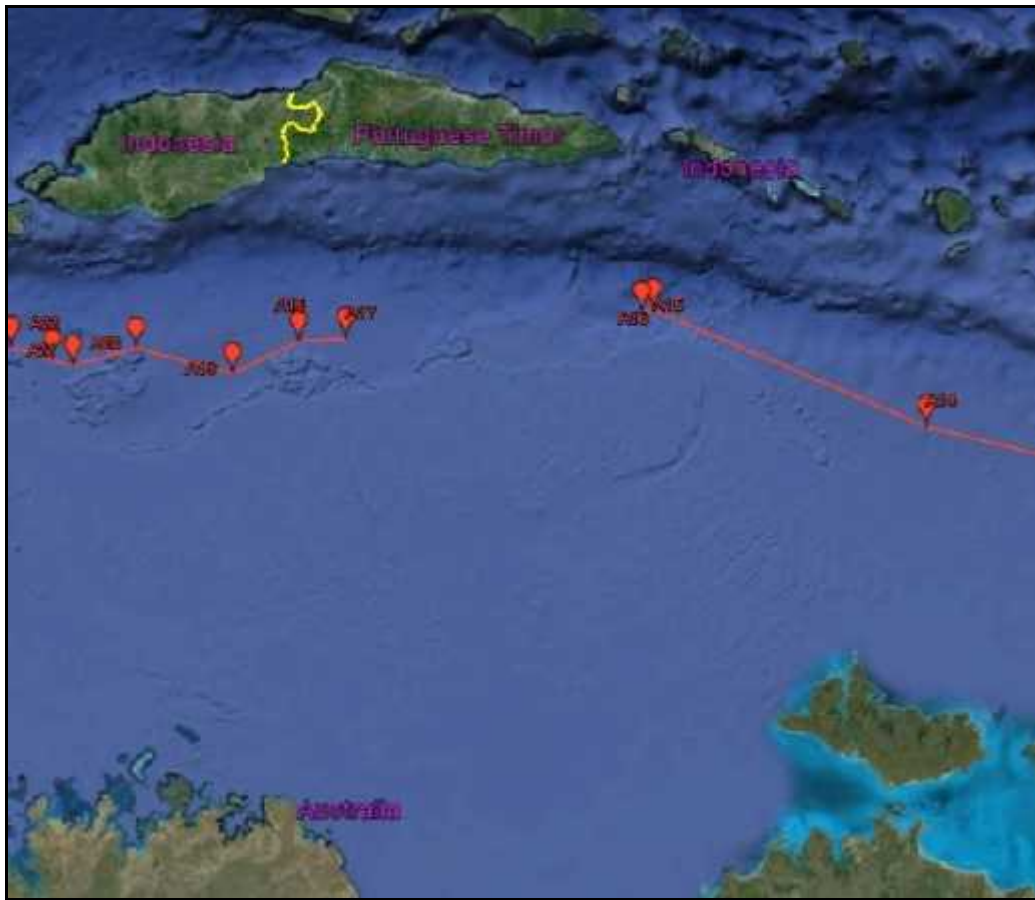
¹³ ที่มา: Guoxing, Ji, 2009, “Sino-Japanese Jurisdictional Delimitation In East China Sea: Approaches To Dispute Settlement”, *Maritime Boundary Disputes, Settlement Processes, and the Law of the Sea*, pp 77-106.

แผนภาพที่ 3-9 เส้นแบ่งเขตทางทะเลอินโดนีเซีย-ออสเตรเลียตามสนธิสัญญาปี ค.ศ. 1972¹⁴

¹⁴ ที่มา: <http://viewfroml2.com/2014/03/17/google-earth-map-for-the-timor-sea-maritime-boundary-dispute/> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

แผนภาพที่ 3-10 แผนที่ Timor Gap¹⁵

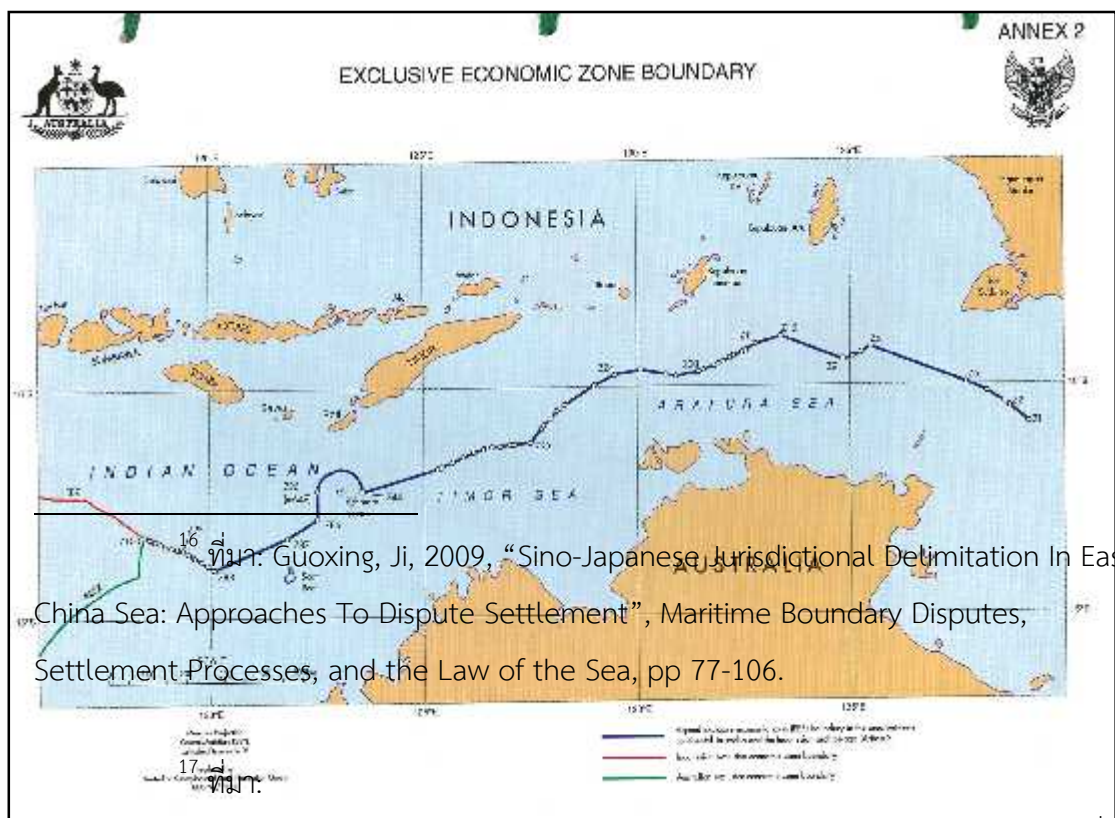
ต่อมาเมื่อติมอร์ตะวันออกได้ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซียในปี ค.ศ. 1979 ทั้งสองประเทศได้เริ่มเจรจากันเกี่ยวกับเขตทางทะเลบริเวณ Timor Gap โดยฝ่ายออสเตรเลียได้อ้างสิทธิตามแกนของ Timor Trough ซึ่งจะเชื่อมต่อกับเส้นแบ่งเขตพื้นทะเลที่เคยตกลงกันแล้ว ในขณะที่ฝ่ายอินโดนีเซียได้อ้างว่าเส้นแบ่งเขตในบริเวณดังกล่าวน่าที่จะเป็นเส้นมัธยะ (Equidistance Line)

¹⁵ ที่มา

http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/Completed_inquiries/1999-02/east_timor/report/c04 ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

ระหว่างอาณาเขตของทั้งสองประเทศ¹⁶ ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1981 ทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงเป็นบันทึกความเข้าใจ เกี่ยวกับพื้นที่ประมงและการบังคับใช้กฎหมาย (Memorandum of Understanding Between the Government of the Republic of Indonesia and the Government of Australia Concerning the Implementation of a Provisional Fisheries Surveillance and Enforcement Arrangement 1981) ซึ่งเส้นแบ่งเขตการประมงนี้ส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการเส้นมัธยะ และเมื่อเทียบกับเส้นแบ่งเขตพื้นทะเลจะอยู่ทางใต้ของเส้นดังกล่าว ต่อมาเส้นดังกล่าวก็คือเส้นแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone, EEZ) ภายใต้สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลออสเตรเลียและรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซียว่าด้วยเขตเศรษฐกิจจำเพาะและเขตพื้นทะเลเฉพาะส่วน ลงนามเมื่อวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1997 (Treaty between the Government of Australia and the Government of the Republic of Indonesia establishing an Exclusive Economic Zone Boundary and Certain Seabed Boundaries) ดังแผนภาพที่ 3-11

แผนภาพที่ 3-11 แผนที่แนบท้ายสนธิสัญญาว่าด้วยเขตเศรษฐกิจจำเพาะและเขตพื้นทะเลเฉพาะส่วน ค.ศ. 1997¹⁷

<http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/notinforce/1997/Annex2.pdf> ณ วันที่

28 พฤษภาคม 2558

อย่างไรก็ตามสำหรับเขตพื้นทะเลบริเวณทะเลติมอร์นั้น หลังจากที่มีความพยายามในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องเขตพื้นทะเลเป็นเวลา 10 ปี มีการประชุมอย่างเป็นทางการ 9 ครั้งรวมถึงการหารืออย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง แต่ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถตกลงกันได้เนื่องจากความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลต่างกัน และในปี ค.ศ. 1989 ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงร่วมกันที่จะทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน

3.2. สนธิสัญญาเพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างติมอร์ตะวันออกของอินโดนีเซียกับออสเตรเลียเหนือ

พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนใน Timor Gap เป็นพื้นที่ขนาดประมาณ 12,000 ตารางไมล์ทะเล (ประมาณ 41,292 ตารางกิโลเมตร) ในพื้นที่ดังกล่าวมีแอ่งตะกอนปิโตรเลียมหลักๆ 2 แอ่ง คือ แอ่ง Timor Basin และแอ่ง Bonaparte Gulf Basin ซึ่งหากเส้นแบ่งเขตพื้นทะเลเป็นไปตามเส้นอ้างสิทธิของอินโดนีเซีย คาดว่า Timor Basin และหนึ่งในสามของ Bonaparte Gulf Basin จะเป็นของอินโดนีเซีย ในขณะที่หากเส้นแบ่งเขตพื้นทะเลเป็นไปในลักษณะของส่วนต่อ (Extension) ของเส้นเขตพื้นทะเลปี ค.ศ. 1972 ตามเส้นอ้างสิทธิของออสเตรเลีย คาดว่าส่วนของ Timor Basin เล็กน้อย และ Bonaparte Gulf Basin ทั้งหมดจะเป็นของออสเตรเลีย¹⁸

อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลทั้งสองได้ตกลงกันที่จะทำการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าว โดยได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 1989 ในสนธิสัญญาระหว่างออสเตรเลียและสาธารณรัฐอินโดนีเซียว่าด้วยโซนที่จะมีความร่วมมือกันในพื้นที่ระหว่างติมอร์ตะวันออกของอินโดนีเซียและรัฐออสเตรเลียเหนือ (Treaty between Australia and the Republic of Indonesia on the Zone of Cooperation in an Area between the Indonesian Province of East Timor and Northern Australia) หรือ ZOCA ก่อนที่สนธิสัญญาดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1991¹⁹ มีระยะเวลาเริ่มต้น 40 ปี

¹⁸ ที่มา: Guoxing, Ji, 2009, “Sino-Japanese Jurisdictional Delimitation In East China Sea: Approaches To Dispute Settlement”, Maritime Boundary Disputes, Settlement Processes, and the Law of the Sea, pp 77-106.

¹⁹ ที่มา: <http://cil.nus.edu.sg/1989/1989-treaty-between-australia-and-the-republic-of-indonesia-on-the-zone-of-cooperation-in-an-area-between-the-indonesian-province-of-east-timor-and-northern-australia/> ณ วันที่ 29 พฤษภาคม 2558

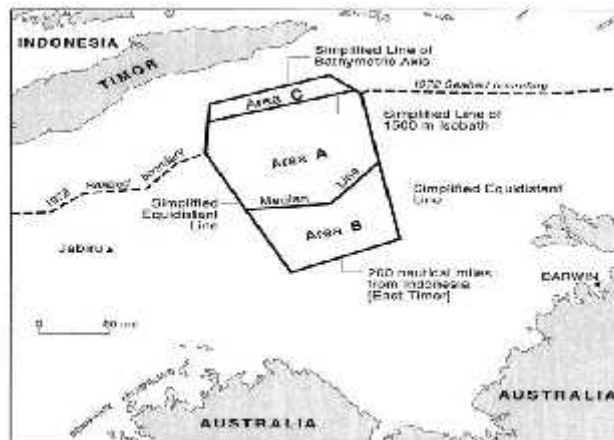
กรอบพื้นที่ที่กำหนดให้ทำการพัฒนาร่วมตาม สนธิสัญญา ZOCA นี้มีขนาดประมาณ 61,000 ตารางกิโลเมตร (มีขนาดใหญ่กว่าพื้นที่ทับซ้อนเดิม) ถูกกำหนดโดย

1. ทางเหนือ: เส้นอ้างอิงเขตไหล่ทวีปที่ไกลที่สุดของออสเตรเลีย
2. ทางใต้: เส้นอ้างอิงเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่ไกลที่สุดของอินโดนีเซีย
3. ทางตะวันตกและตะวันออก: เป็นเส้นมัธยะ (Equidistance Line)

3.3. การบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วม

ตามสนธิสัญญาฯ ค.ศ. 1989 ยังได้แบ่งพื้นที่ในพื้นที่พัฒนาร่วมเนื้อที่ 61,000 ตารางกิโลเมตรนี้ออกเป็น 3 พื้นที่ย่อยได้แก่ พื้นที่ A พื้นที่ B และพื้นที่ C ดังแผนภาพ 3-12 และแผนภาพ 3-13

แผนภาพ 3-12 พื้นที่พัฒนาร่วมตามสนธิสัญญา ZOCA ค.ศ. 1989

1. **พื้นที่ A** เป็นพื้นที่ที่อยู่ตรงกลางระหว่างเส้นแกนกลางของ Timor Trough ซึ่งอ้างอิงโดยออสเตรเลีย (เส้นร่องน้ำลึก 1,500 เมตร) และเส้นมัธยะ (Median Line) ที่อ้างอิงโดยอินโดนีเซีย และเป็นพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดใน 3 พื้นที่ย่อย²⁰ และตามสนธิสัญญาได้

กำหนดให้ทั้งสองประเทศร่วมกันกำกับดูแลการสำรวจและการนำทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ผ่านองค์กรร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการนำทรัพยากรปิโตรเลียมมาใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม รวมทั้งจัดสรรผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรให้กับประเทศทั้งสองเท่าๆกัน ตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานี้

มาตรา 2 ข้อ 2 (a) กำหนดว่า “In Area A, there shall be joint control by the Contracting States of the exploration for and exploitation of petroleum resources, aimed at achieving optimum commercial utilization thereof and equal sharing between the two Contracting States of the benefits of the exploitation of petroleum resources, as provided for in this Treaty”²¹

2. พื้นที่ B เป็นพื้นที่ทางตอนใต้ อยู่ระหว่างเส้นที่อ้างสิทธิโดยหลักการเส้นมัธยระหว่างขอบฝั่งของติมอร์ตะวันออกกับออสเตรเลียและเส้นอ้างสิทธิเขตเศรษฐกิจจำเพาะที่ไกลที่สุดของอินโดนีเซีย เป็นพื้นที่ที่กำกับดูแลโดยออสเตรเลีย โดยออสเตรเลียจะต้อง

2.1 แจกจ่ายอินโดนีเซียเกี่ยวกับการให้หรือยกเลิกสัญญาการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ B

2.2 นำส่งภาษี Resource Rent ในสัดส่วนร้อยละ 10 ของที่จัดเก็บได้จากบริษัทที่ผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ B ให้กับอินโดนีเซีย²²

3. พื้นที่ C เป็นพื้นที่ทางตอนเหนือ อยู่ระหว่างเส้นอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของออสเตรเลียและเส้นร่องน้ำลึก 1,500 เมตร เป็นพื้นที่ที่กำกับดูแลโดยอินโดนีเซีย โดยอินโดนีเซียจะต้อง

²⁰ ที่มา: Guoxing, Ji, 2009, “Sino-Japanese Jurisdictional Delimitation In East China Sea: Approaches To Dispute Settlement”, Maritime Boundary Disputes, Settlement Processes, and the Law of the Sea, pp 77-106.

²¹ ที่มา: Treaty Between Australia And The Republic Of Indonesia On The Zone Of Cooperation In An Area Between The Indonesian Province Of East Timor And Northern Australia, 11 ธันวาคม ค.ศ. 1989, มาตรา 2 ข้อ ๒ (a)

²² ที่มา: Treaty Between Australia And The Republic Of Indonesia On The Zone Of Cooperation In An Area Between The Indonesian Province Of East Timor And Northern Australia, 11 ธันวาคม ค.ศ. 1989, มาตรา 4 ข้อ 1

3.1 แจ้งฝ่ายออสเตรเลียเกี่ยวกับการให้หรือยกเลิกความตกลงในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่

3.2 นำส่งภาษีเงินได้ของผู้ได้รับสัญญา (Contractor's Income Tax) ในสัดส่วนร้อยละ 10 ของที่จัดเก็บได้จากบริษัทที่ผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ C ให้กับออสเตรเลีย²³

แผนภาพที่ 3-13 แผนที่เส้นตามสนธิสัญญา ZOCA ค.ศ. 1989²⁴

แผนภาพที่ 3-12 พื้นที่พัฒนาร่วมตามสนธิสัญญา ZOCA ค.ศ. 1989²⁵

ที่มา: Treaty Between Australia And The Republic Of Indonesia On The Zone Of Cooperation In An Area Between The Indonesian Province Of East Timor And Northern Australia, 11 ธันวาคม ค.ศ.1989, มาตรา 4 ข้อ 2

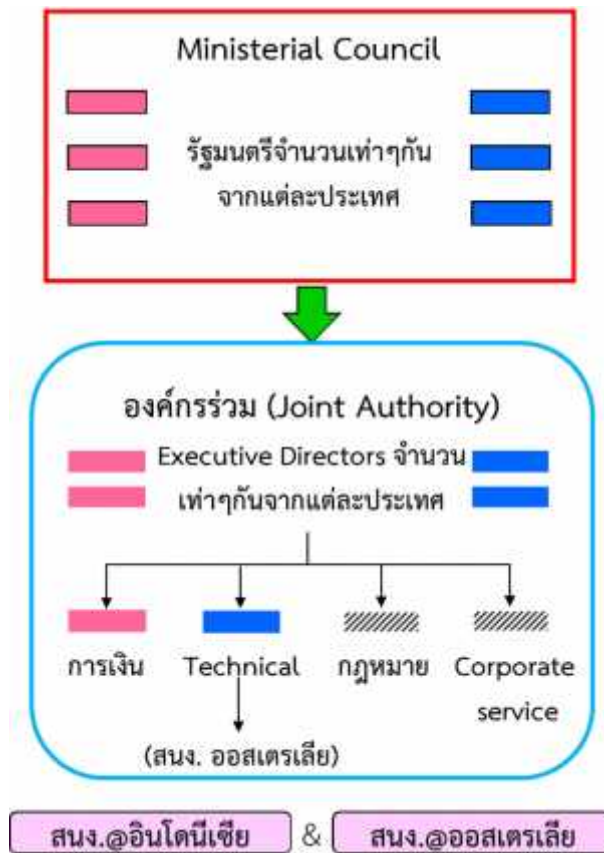
ที่มา: http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/Completed_inquiries/1999-02/east_timor/report/c04 ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘

²⁵ ที่มา: <http://www.safecom.org.au/images/timor-box-map.jpg> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

3.4. การกำกับดูแลพื้นที่พัฒนาร่วม

ตามสนธิสัญญาฯ ค.ศ. 1989 สำหรับกำกับดูแลการดำเนินงานสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม (พื้นที่ A) นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับดังแผนภาพที่ 3-14 มีวัตถุประสงค์เพื่อแยกหน่วยงานด้านการกำหนดนโยบาย กับฝ่ายบริหารที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการดำเนินงานออกจากกัน ดังนี้คือ

แผนภาพที่ 3-14 โครงสร้างการกำกับดูแลในพื้นที่ A ในพื้นที่พัฒนาร่วมอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย

1. **Ministerial Council:** ประกอบด้วยผู้แทนระดับรัฐมนตรีจากทั้งสองประเทศในจำนวนที่เท่ากันเป็นผู้บริหารสูงสุดของการกำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่ A มีอำนาจต่างๆ ได้แก่การกำหนดนโยบายการดำเนินงาน รวมทั้งให้ความเห็นชอบสัญญาแบ่งปันผลผลิตต่างๆ และออก/แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆเพื่อให้องค์กรร่วมสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

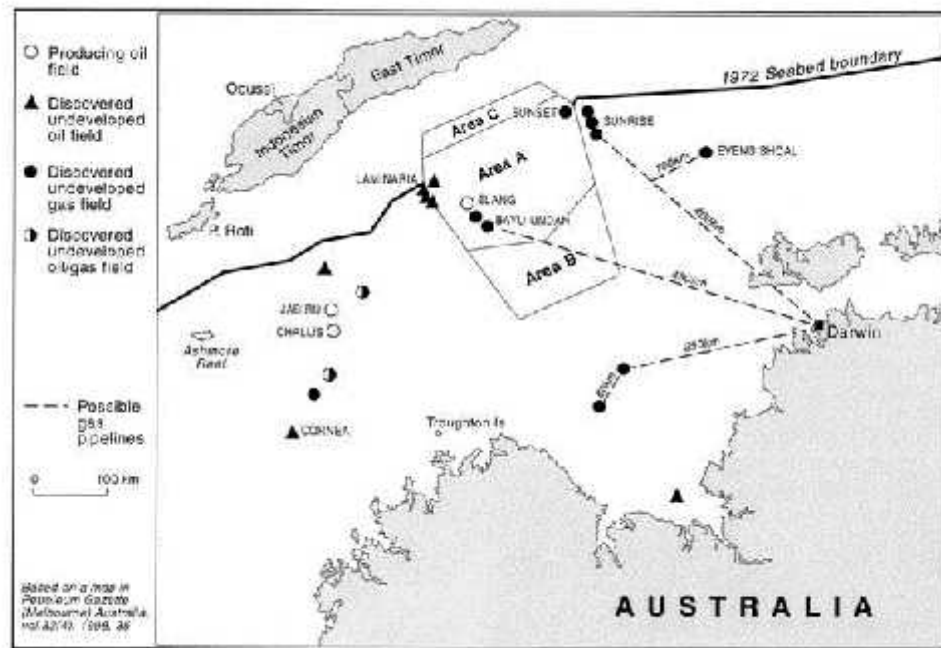
2. **องค์กรร่วม (Joint Authority):** ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่แต่ละประเทศมอบหมายให้มาดำเนินงานในองค์กรร่วมในจำนวนเท่าๆ กัน มีสถานะเป็นนิติบุคคล และสามารถทำสัญญาต่างๆได้

ในพื้นที่พัฒนาร่วม (พื้นที่ A) มีการค้นพบแหล่งปิโตรเลียม Bayu-Undan²⁶ ดังแผนภาพที่ 3-15 คาดว่าแหล่ง Bayu-Undan จะสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติได้ประมาณ 3-4 ล้าน

²⁶ ที่มา: Parliament of Australia, Completed Inquires 1999-2002, "Chapter 4 - The Timor Gap (Zone of Co-operation) Treaty", http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/Completed_inquiries/1999-02/east_timor/report/c04 ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

ล้านลูกบาศก์ฟุต นอกจากนี้ แหล่ง Sunrise-Troubadour ซึ่งน่าจะสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติได้มากถึง 10 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต น่าที่จะมีโครงสร้างปิโตรเลียม คร่อมเข้ามาในพื้นที่ A ด้วย

แผนภาพที่ 3-15 แหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม (พื้นที่ A)

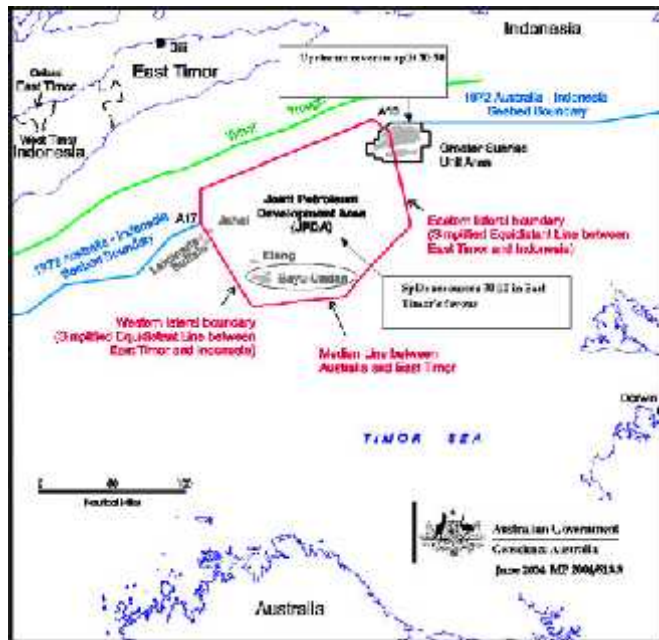
มีรายงานในปลายปี ค.ศ. 1999 ว่ากลุ่มบริษัทผู้ได้รับสัญญาฯ โดย Phillips Petroleum พร้อมทั้งจะลงทุนเพื่อพัฒนาแหล่ง Bayu-Undan ประมาณ 1.4 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีแนวทางการพัฒนาแหล่งคือ บริษัทจะผลิตก๊าซธรรมชาติขึ้นมาแล้วทำการแยกคอนเดนเสท และองค์ประกอบก๊าซ LPG ออก ส่วนก๊าซที่เหลือ (Dry Gas) จะถูกอัดกลับลงไปใต้ดิน ทั้งนี้บริษัทคาดว่าจะสามารถสร้างรายได้มากกว่า 10 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ให้กับสาธารณรัฐอินโดนีเซียและออสเตรเลีย

3.5. การประกาศอิสรภาพของติมอร์ตะวันออก

ในปี ค.ศ. 1999 ได้มีการทำประชามติในติมอร์ตะวันออก ซึ่งผลการทำประชามติสรุปได้ว่า ประชาชนติมอร์ตะวันออกต้องการแยกตัวเป็นอิสรภาพ ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ยอมรับผลการทำประชามติดังกล่าว ดังนั้นในวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 2002 ติมอร์ตะวันออกได้ประกาศอิสรภาพจากอินโดนีเซีย เรียกว่า “ประเทศติมอร์-เลสเต” (Timor-Leste) และในวันเดียวกัน

นั้นเองรัฐบาลติมอร์-เลสเต และรัฐบาลออสเตรเลียได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาเกี่ยวกับทะเลติมอร์ (Timor Sea Treaty Between the Government of East Timor and the Government of Australia ค.ศ. 2002) ก่อนที่สนธิสัญญาดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับในวันที่ 2 เมษายน ค.ศ. 2003²⁷ ตามสนธิสัญญาดังกล่าวได้มีการกำหนดพื้นที่พัฒนาปิโตรเลียมร่วมกันใหม่ (Joint Petroleum Development Area, JPDA) ทดแทนพื้นที่พัฒนาร่วม (พื้นที่ A พื้นที่ B และพื้นที่ C) เดิมดังแผนภาพที่ 3-16

แผนภาพที่ 3-16 พื้นที่พัฒนาร่วมตามสนธิสัญญาออสเตรเลีย-ติมอร์ตะวันออก ค.ศ. 2002²⁸

พื้นที่พัฒนาร่วม JPDA คือพื้นที่ A ตามสนธิสัญญาระหว่างอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย ค.ศ. 1989 ซึ่งการแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วมนี้ออสเตรเลียยอมให้ติมอร์-

²⁷ ที่มา: <http://cil.nus.edu.sg/2002/2002-timor-sea-treaty-between-the-government-of-east-timor-and-the-government-of-australia/> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

²⁸ ที่มา: Department of Industry and Science, Australia Government, “Joint Petroleum Development Area and Greater Sunrise”, <http://www.industry.gov.au/resource/UpstreamPetroleum/Pages/JointPetroleumDevelopmentAreaandGreaterSunrise.aspx> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

เลสเตในสัดส่วน 90:10 (ติมอร์-เลสเต : ออสเตรเลีย) ซึ่งเป็นที่สังเกตได้อย่างชัดเจนว่าการตัดสินใจดังกล่าวของออสเตรเลียเป็นการตัดสินใจด้วยเหตุผลทางการเมือง อย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจระหว่างกันว่าปิโตรเลียมที่ผลิตได้จากพื้นที่พัฒนาร่วมจะนำมาผ่านกระบวนการ Processing ต่างๆที่เมืองดาร์วิน ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้กับออสเตรเลียในรูปแบบของธุรกิจและการจ้างงาน²⁹

การบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วม JPDA³⁰ ยังคงแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. Joint Commission ที่ประกอบไปด้วยผู้แทนจากออสเตรเลียอย่างน้อย 1 คนและจากติมอร์-เลสเต 2 คนมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและออกกฎระเบียบต่างๆ เพื่อใช้ในการกำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่พัฒนาร่วม ในขณะที่

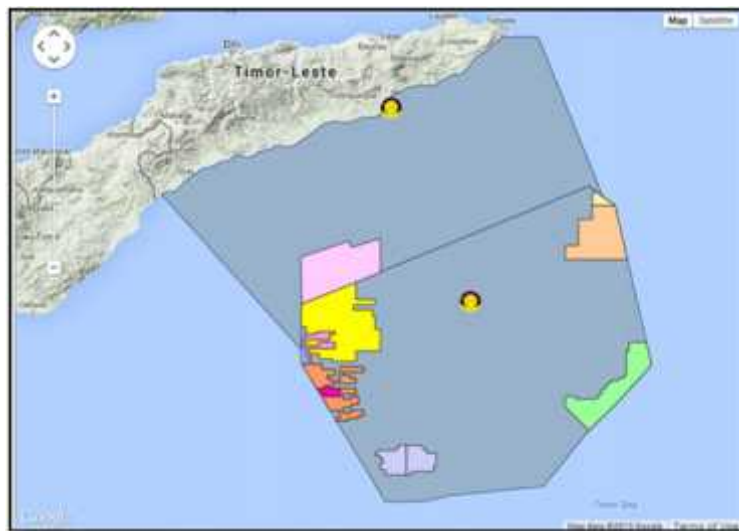
2. องค์กรร่วมที่เรียกว่า “Designated Authority” ทำหน้าที่บริหารงานและกำกับดูแลการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งในปัจจุบันกำหนดให้ Autoridade Nacional do Petróleo (ANP) ซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในทะเลของประเทศติมอร์-เลสเตเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่พัฒนาร่วม JPDA แทนรัฐบาลทั้งสอง

แผนภาพที่ 3-17 พื้นที่สัญญาแบ่งปันผลผลิตในพื้นที่พัฒนาร่วม JPDA³¹

²⁹ ที่มา: Guoxing, Ji, 2009, “Sino-Japanese Jurisdictional Delimitation In East China Sea: Approaches To Dispute Settlement”, Maritime Boundary Disputes, Settlement Processes, and the Law of the Sea, pp 77-106.

³⁰ ที่มา: Department of Industry and Science, Australia Government, “Joint Petroleum Development Area and Greater Sunrise”, <http://www.industry.gov.au/resource/UpstreamPetroleum/Pages/JointPetroleumDevelopmentAreaandGreaterSunrise.aspx> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

³¹ ที่มา: Autoridade Nacional do Petróleo, <http://www.anp-tl.org/webs/anptlweb.nsf/LafaekMap> ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558

พื้นที่พัฒนาร่วม JPDA เริ่มมีการพัฒนาและผลิตปิโตรเลียมตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1998 บริหารจัดการแหล่งปิโตรเลียมด้วยสัญญาแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing Contract: PSC) ในปัจจุบันมีสัญญาแบ่งปันผลผลิต 7 สัญญาดังแผนภาพที่ 3-17 มีการค้นพบแหล่งปิโตรเลียม 12 แหล่ง อยู่ในช่วงของการผลิตแล้ว 2 แหล่งคือ

1. แหล่ง Bayu-Undan: คาดว่ามีศักยภาพก๊าซ LNG 3.4 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต (trillion cubic feet, TCF) และคอนเดนเสท 110,000 บาร์เรล ดำเนินงานโดยบริษัท ConocoPhillips (58%) โดยเป็นการร่วมทุนกับบริษัท Eni (11%) บริษัท Santos (11%), บริษัท INPEX (11%), และบริษัท Tokyo Timor Sea Resources Pty (9%) และ

2. แหล่ง Kitan: ซึ่งเริ่มผลิตเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 2011 โดยคาดว่าจะมีศักยภาพเป็นน้ำมันดิบ 34.6 ล้านบาร์เรล ปัจจุบันดำเนินงานโดย บริษัท Eni (40%) โดยเป็นการร่วมทุนกับบริษัท INPEX Timor Sea Ltd (35%) และบริษัท Talisman Resources Pty Ltd (25%).

สรุป

พื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชาเป็นพื้นที่ขนาดประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตรที่เกิดจากการอ้างสิทธิเพียงฝ่ายเดียวของรัฐบาลกัมพูชาและรัฐบาลไทยในปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516 ตามลำดับ แม้ว่ารัฐบาลทั้งสองจะได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 และตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ภายใต้งบับนทิกความเข้าใจ โดยรัฐบาลทั้งสองจะมีคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย-กัมพูชาเป็นกลไกหลักที่ใช้ในการเจรจาระหว่างกัน แต่เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีท่าทีที่แตกต่างกัน ประกอบกับสถานการณ์ทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงที่

ผ่านมาส่งผลกระทบต่อทำให้บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเจรจาทำให้จนถึงปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้

สำหรับรูปแบบการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศในบพนี้ ได้ศึกษากกรณีศึกษาการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนฯ ใน 3 กรณีศึกษา ได้แก่

1. กรณีระหว่างไทยและมาเลเซีย : พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย
2. กรณีระหว่างไทยและเวียดนาม : การแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร และ
3. กรณีระหว่างอินโดนีเซียและออสเตรเลีย : การพัฒนาร่วมระหว่างประเทศ

ออสเตรเลียและสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ต่อมาเปลี่ยนเป็นการพัฒนาร่วมระหว่างประเทศออสเตรเลียกับติมอร์-เลสเต โดยรวมมีข้อสังเกตที่ได้จากกรณีศึกษาทั้งสามได้ดังนี้

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเลของทั้งสามกรณี คือการมุ่งเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นไปตามข้อ 6 ของ อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 และข้อ 74 และ 83 ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

2. ในทั้งสามกรณี ประเทศคู่เจรจาได้มีความพยายามที่จะเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศก่อน โดยเริ่มจากการตรวจสอบการอ้างสิทธิ์ของแต่ละฝ่าย ก่อนที่จะเริ่มพิจารณาแนวทางอื่นๆ เช่น การพัฒนาร่วม

- 2.1 กรณีระหว่างไทยและมาเลเซีย: ไทยและมาเลเซียมีการเจรจาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2515ซึ่งสามารถตกลงกันได้ในเส้นแบ่งเขตในทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล ก่อนที่จะหยุดชะงักไป 7 ปีเนื่องจากความไม่พร้อมของคู่เจรจา เมื่อกลับมาเจรจากันอีกครั้งในปี พ.ศ. 2521 ทั้งสองฝ่ายยังคงมุ่งที่จะเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเล และได้มีการปรับกรอบพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเลให้เป็นที่ยอมรับได้ของทั้งสองฝ่าย ก่อนที่จะตกลงใช้แนวทางการพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งถือว่าเป็นข้อตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement) ตามข้อ 74 และ 83 ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

- 2.2 กรณีระหว่างไทยและเวียดนาม: แนวทางการแก้ไขปัญหาการเจรจาระหว่างไทยและเวียดนามเริ่มต้นในลักษณะเดียวกันกับการเจรจาระหว่างไทยและมาเลเซีย คือมุ่งเน้นเจรจาเรื่อง การแบ่งเขตทางทะเลตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศก่อน ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2540 ไทยและเวียดนามมีการเจรจากันอย่างเป็นทางการต่อเนื่องถึง 9 ครั้ง แต่ก็ไม่ได้เปิดโอกาสในการพิจารณาแนวทางการพัฒนาร่วม จนกระทั่งสามารถบรรลุข้อตกลงเรื่องเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันได้ โดยผลการเจรจาเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย

- 2.3 กรณีระหว่างอินโดนีเซียและออสเตรเลีย: แนวทางการเจรจาก็เริ่มจากการมุ่งเจรจาเพื่อแบ่งเขตทางทะเลเช่นเดียวกัน รัฐบาลทั้งสองมีการเจรจากันเป็นระยะเวลา 10 ปี มีการ

ประชุมอย่างเป็นทางการ 9 ครั้งและมีการหารืออย่างไม่เป็นทางการอีกหลายครั้ง ก่อนที่ทั้งสองฝ่าย จะตกลงกันเพื่อทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน

3. การทำการพัฒนาร่วม หลักการกำหนดกรอบพื้นที่พัฒนาร่วม การกำหนดโซนในพื้นที่พัฒนาร่วม รวมถึงสัดส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างรัฐบาลทั้งสอง ไม่ได้มีกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่จะต้องเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย โดยไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่เดียวกับพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน ทั้งนี้เป็นที่สังเกตว่าทั้งในกรณีของพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย และพื้นที่พัฒนาร่วมอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย จะมีการปรับกรอบพื้นที่ให้เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายก่อนทำการพัฒนาร่วม

บทที่ 4

การวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหา

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชาที่เกิดจากการประกาศเส้นอ้างสิทธิในเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาและไทยในทะเลอ่าวไทย ในปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2516 ขนาดประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตรนั้น โดยรวมเป็นผลมาจากการที่ทั้งสองฝ่ายมีท่าทีที่แตกต่างกันส่งผลให้การเจรจาไม่มีความคืบหน้ามากนัก ดังที่ได้อภิปรายแล้วในบทที่ 2 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

กัมพูชา เสนอให้ทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Joint Development Area) ทั้งพื้นที่ โดยไม่มีการตรวจสอบความชอบธรรมของการอ้างสิทธิ โดยอ้างว่าอธิปไตยและอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2515 เป็นสิ่งที่ “ไม่อาจต่อรองได้ (Non-Negotiable)” ในขณะที่

ไทย ให้ความสำคัญกับการเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลก่อนเป็นลำดับแรก โดยเห็นว่าควรมีการตรวจสอบความชอบธรรมในการอ้างสิทธิของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

1. อำนาจและสิทธิอธิปไตยบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนตอนบน บริเวณรอบเกาะกูด จำเป็นต้องได้รับการพิจารณา

2. หลักการในการอ้างสิทธิของแต่ละฝ่ายควรที่จะสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศและเมื่อทั้งสองฝ่ายมีการเจรจาเรื่องการอ้างสิทธิเพื่อนำไปสู่การแบ่งเขตทางทะเลตามหลักการของกฎหมาย และพยายามลดความแตกต่างในเรื่องท่าทีในการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันลงได้แล้ว แต่ยังเห็นว่าไม่สามารถตกลงกันได้ จึงอาจพิจารณาแนวทางการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกันเป็นลำดับถัดไป

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ สามารถดำเนินการได้ในหลายวิธีซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. **การแก้ไขปัญหโดยการเจรจา** : เป็นวิธีการส่วนใหญ่ที่ใช้ในการแก้ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ ดังที่ได้อภิปรายแล้วในบทที่ 3 ซึ่งตามกฎหมายทะเลระหว่างประเทศสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1.1 การเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร (Delimitation)

1.2 การเจรจาเพื่อจัดทำข้อตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement) ได้แก่ ความตกลงในการทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Joint Development Area: JDA)

2. การแก้ไขปัญหาโดยการนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาลระหว่างประเทศ: ในกรณีที่ประเทศคู่กรณีไม่สามารถแก้ไขปัญหาผ่านวิธีการเจรจาได้ กฎหมายก็เปิดโอกาสให้คู่เจรจาพิจารณาแก้ไขปัญหาโดยการเสนอเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำได้ทั้ง (1) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice; ICJ) หรือศาลโลกซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) หรือ (2) ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal of the law of the sea: ITLOS)

ในการวิจัยฉบับนี้จะได้ทำการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาโดยแบ่งเป็นการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรและการจัดทำข้อตกลงชั่วคราวเพื่อการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน

การแก้ไขปัญหาเป็นการถาวรโดยการกำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเล

1. หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนโดยมุ่งที่จะให้มีเส้นแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร ทั้งโดยวิธีการเจรจาและการนำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาลโลก จะต้องสอดคล้องกับหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศทั้ง อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ซึ่งประกอบด้วย อนุสัญญารวม 4 ฉบับและอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งตามกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าว (ดังที่ได้อภิปรายไว้ในบทที่ 2) ได้กำหนดหลักการในการกำหนดเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ดังนี้

ตามข้อ 6 ของอนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ได้กำหนดขอบเขตเส้นเขตไหล่ทวีปว่า

1.1 เส้น “ไหล่ทวีป...ระหว่างรัฐสองขึ้นไป...ให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐเหล่านั้น...”

1.2 แต่ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงระหว่างกันให้ใช้หลักการเส้นมัธยะระหว่างจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐาน (Baseline) เว้นแต่เส้นเขตนั้นจะสามารถอธิบายได้ด้วยสภาวะการณ์พิเศษ (Special Circumstances)

ในขณะที่ตามข้อที่ 74 และ 83 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะและเขตไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลตรงข้ามหรือประชิดกันว่า “...ให้กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่

อ้างถึงใน ข้อ 38 แห่งรัฐธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม” ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแบ่งเขตเหมือนในข้อ 6 อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 แต่เป็นการเปิดโอกาสให้รัฐต่างๆ สามารถเจรจาหาวิธีการกำหนดเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพื่อให้บรรลุผลที่เที่ยงธรรม

¹ ดังนั้นหลักการที่ใช้ในการกำหนดเส้นเขตเศรษฐกิจจำเพาะและเขตไหล่ทวีปในกรณีที่ไม่มีความตกลงระหว่างกันสามารถแบ่งได้เป็น 3 หลักการ คือ

1. หลักการเส้นมัธยะ (Equidistance หรือ Median Line)
2. สภาวะการณ์พิเศษ (Special Circumstances) และ
3. ผลอันเที่ยงธรรม (Equitable Solution)

ดังนั้นปัจจัยที่จะส่งผลต่อเส้นแบ่งเขตทางทะเลคือ การพิจารณากำหนดจุดฐาน (Base Point) ในการลากเส้นมัธยะที่เหมาะสม รวมทั้งการพิจารณาภาวะการณ์พิเศษทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้งของเกาะ ขนาดของเกาะ ซึ่งอาจจะนำมาพิจารณาประกอบเพื่อปรับเส้นมัธยะเพื่อให้ได้เส้นแบ่งเขตทางทะเลที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย ซึ่งตัวอย่างการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างประเทศจะได้อภิปรายต่อไป

2. ตัวอย่างกรณีการแบ่งเขตทางทะเลโดยการนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ

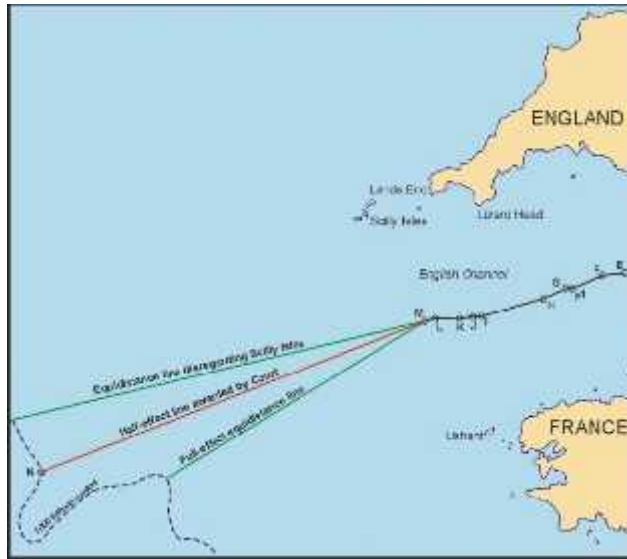
1. กรณี Anglo-French Arbitration ค.ศ. 1977 เป็นการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีปโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งหลักการที่อนุญาโตตุลาการใช้ในการพิจารณาคือ (1) ลากเส้นมัธยะระหว่างขอบฝั่งของทั้งสองประเทศก่อน (2) หลังจากนั้นให้มีการปรับเส้นมัธยะโดยพิจารณาภาวะการณ์พิเศษประกอบ คือให้ Half Effect กับเกาะ Scilly Isles ของสหราชอาณาจักร (การแบ่งครึ่งระหว่างเส้นมัธยะที่ให้ Full Effect กับเกาะ Scilly Isles และเส้นมัธยะที่ไม่พิจารณาถึงเกาะ Scilly Isles) เพื่อให้ผลการตกลงที่เป็นธรรม²

แผนภาพที่ 4-1 กรณี Anglo-French Arbitration ค.ศ. 1977³

¹ ที่มา: รองพล เจริญพันธุ์, 2541, งานวิจัยส่วนบุคคล “แนวทางและยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย-กัมพูชาด้านอ่าวไทย”, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 41

² ที่มา: http://legal.un.org/riaa/cases/vol_XVIII/3-413.pdf

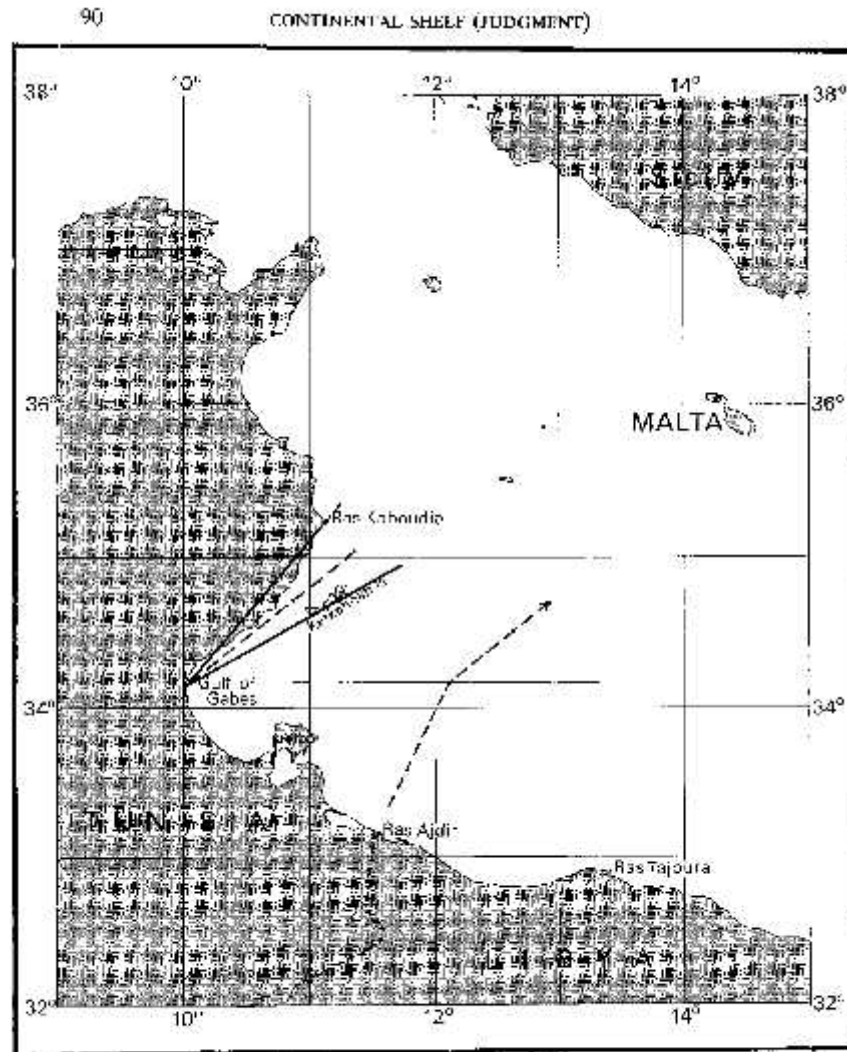
³ ที่มา: <https://www.acls-aatc.ca/en/node/304> ณ วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2558

2. กรณี Tunisia-Libya ค.ศ. 1982 เป็นการตัดสินเส้นเขตไหล่ทวีปโดยศาลโลก ซึ่งศาลอ้างหลักการเส้นมัธยะ และสภาวะการณ์พิเศษ (Special Circumstances) เพื่อให้ได้ผลที่เที่ยงธรรม ซึ่งเส้นเขตไหล่ทวีปตามคำตัดสินของศาลประกอบด้วย 2 ส่วน โดย

แผนภาพที่ 4-2 เขตไหล่ทวีประหว่างตูนิเซีย-ลิเบียตามคำตัดสินของศาลโลก ค.ศ. 1982⁴

⁴
ที่มา: ICJ, ค.ศ. 1982, “CASE CONCERNING THE CONTINENTAL SHELF (TUNISIA/LIBYAN ARAB JAMAHIRIYA)”, คำตัดสิน ณ 24 กุมภาพันธ์ 1982, <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=330&p1=3&p2=3&case=63&p3=5>, ณ วันที่ 14 มิถุนายน 2558

MAP NO. 3

For illustrative purposes only, and without prejudice to the role of the experts in determining the delimitation line with exactness

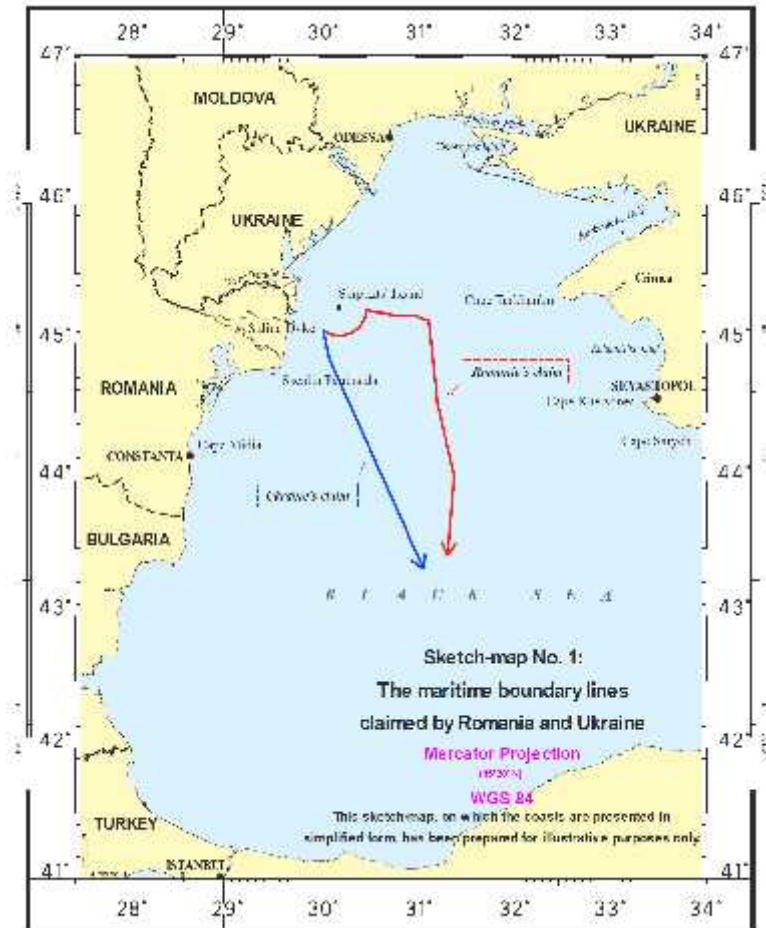
ส่วนที่ 1 (เป็นส่วนที่อยู่ใกล้ขอบฝั่ง) เริ่มจากขอบนอกของทะเลอาณาเขตลากออกไปในทะเลเป็นเส้นตรงในทิศทางจากจุดเขตแดนบนบกที่ Ras Ajdir กับจุดละติจูดที่ $33^{\circ} 55'$ องศาเหนือ ลองจิจูดที่ 12 องศาตะวันออก (ท่ามุมประมาณ 26 องศาในแนวตะวันออกเฉียงเหนือ) ซึ่งเป็นขอบแปลงสัมปทานปิโตรเลียมของประเทศลิเบีย (แปลง NC76, 137, NC 41 และ NC 53) และเป็นขอบด้านตะวันออกเฉียงใต้ของสัมปทานปิโตรเลียมของประเทศตูนิเซีย "Permis complémentaire offshore du Golfe de Gabès" (21 ตุลาคม ค.ศ. 1966) เส้นเขตไหล่ทวีปส่วนที่ 1 นี้จะลากผ่านจุดละติจูดที่ $33^{\circ} 55'$ องศาเหนือ ลองจิจูดที่ 12 องศาตะวันออก ต่อไปในทิศทางเดิมจนตัดกับเส้นสมมติตามแนวอนที่ลากผ่านขอบฝั่งของตูนิเซีย ณ จุดตะวันตกสุดระหว่าง Ras Cubiti และ Ras Ajdir

ส่วนที่ 2 เส้นที่ลากต่อจากส่วนที่ 1 ไปทางตะวันออกในทิศทางเดียวกับ เส้นแบ่งครึ่งมุม (Bisecting) ระหว่าง (1) เส้นตรงที่ลากเชื่อมระหว่างจุดที่อยู่ตะวันตกสุดของ Gulf of Gabes กับ Ras Kaboudia กับ (2) เส้นตรงที่ลากจากจุดที่อยู่ตะวันตกสุดของ Gulf of Gabes เลียบขอบฝั่งด้านนอกของเกาะ Kerkennah หรือเส้นที่ทำมุมประมาณ 52 องศา กับเส้นเมริเดียน เส้นเขตไหล่ทวีปนี้ จะลากต่อไปในทิศทางเดิมจนกว่าจะตัดกับเส้นเขตไหล่ทวีปกับประเทศที่สาม

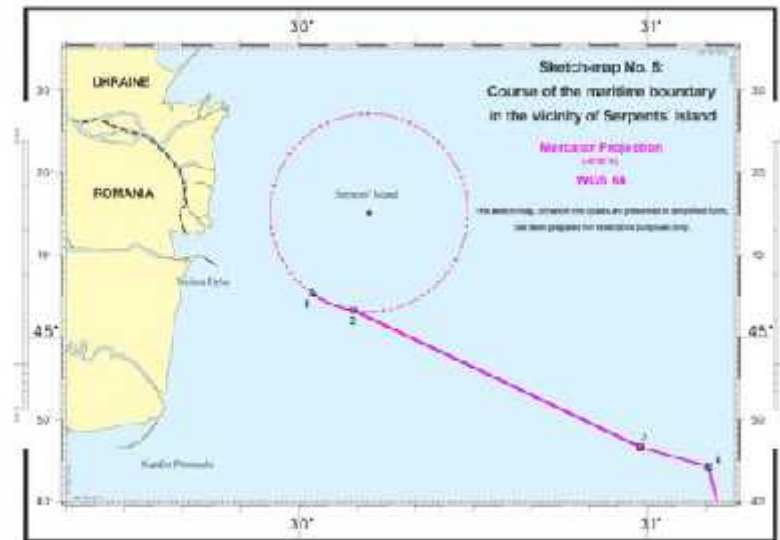
3. กรณีทะเลดำ ระหว่างโรมาเนียและยูเครน ค.ศ. 2009 เป็นการตัดสินเส้นเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยศาลโลกเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) ซึ่งการอ้างสิทธิของโรมาเนียและยูเครนเป็นไปดังแผนภาพที่ 4-3 ศาลใช้หลักการที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ (1) ลากเส้นมัธยะชั่วคราว (Provisional Equidistance) (2) พิจารณาวามีปัจจัยใดบ้างที่จะสามารถใช้เพื่อปรับให้เส้นมัธยะชั่วคราวมีลักษณะที่เป็นธรรม และ (3) ตรวจสอบว่าเส้นที่ปรับนั้นเป็นผลการแบ่งเขตที่เป็นธรรม

ในกรณีนี้ ผลคำตัดสินของศาลโลกเริ่มจากเส้นทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเลของยูเครนบริเวณเกาะ Serpents ไปยังจุด $45^{\circ} 03' 18.5''$ องศาเหนือ $30^{\circ} 09' 24.6''$ องศาตะวันออก (จุดที่ 2 ใน แผนภาพที่ 4-4) ซึ่งเป็นจุดที่ตัดกับเส้นมัธยะระหว่างขอบฝั่งที่อยู่ประชิดกันของโรมาเนียและยูเครน (โดยที่เกาะ Serpents ไม่มีผลในการลากเส้นมัธยะดังกล่าว) เส้นมัธยะระหว่างขอบฝั่งที่อยู่ประชิดกันจะลากผ่านจุดที่ 3 ($44^{\circ} 46' 38.7''$ องศาเหนือ $30^{\circ} 58' 37.3''$ องศาตะวันออก) และจุดที่ 4 ($44^{\circ} 44' 13.4''$ องศาเหนือ $31^{\circ} 10' 27.7''$ องศาตะวันออก) จนถึงจุดที่ 5 ($44^{\circ} 02' 53.0''$ องศาเหนือ $31^{\circ} 24' 35.0''$ องศาตะวันออก) จากจุดที่ 5 เส้นแบ่งเขตจะเป็นเส้นมัธยะระหว่างเส้นขอบฝั่งที่อยู่ตรงข้ามกันโรมาเนียและยูเครน ซึ่งเป็นเส้นที่มีทิศทางไปทางทิศใต้ จนถึงเขตของประเทศที่สาม (ดังแผนภาพที่ 4-5)

แผนภาพที่ 4-3 การอ้างสิทธิทางทะเลของประเทศโรมาเนียและยูเครน

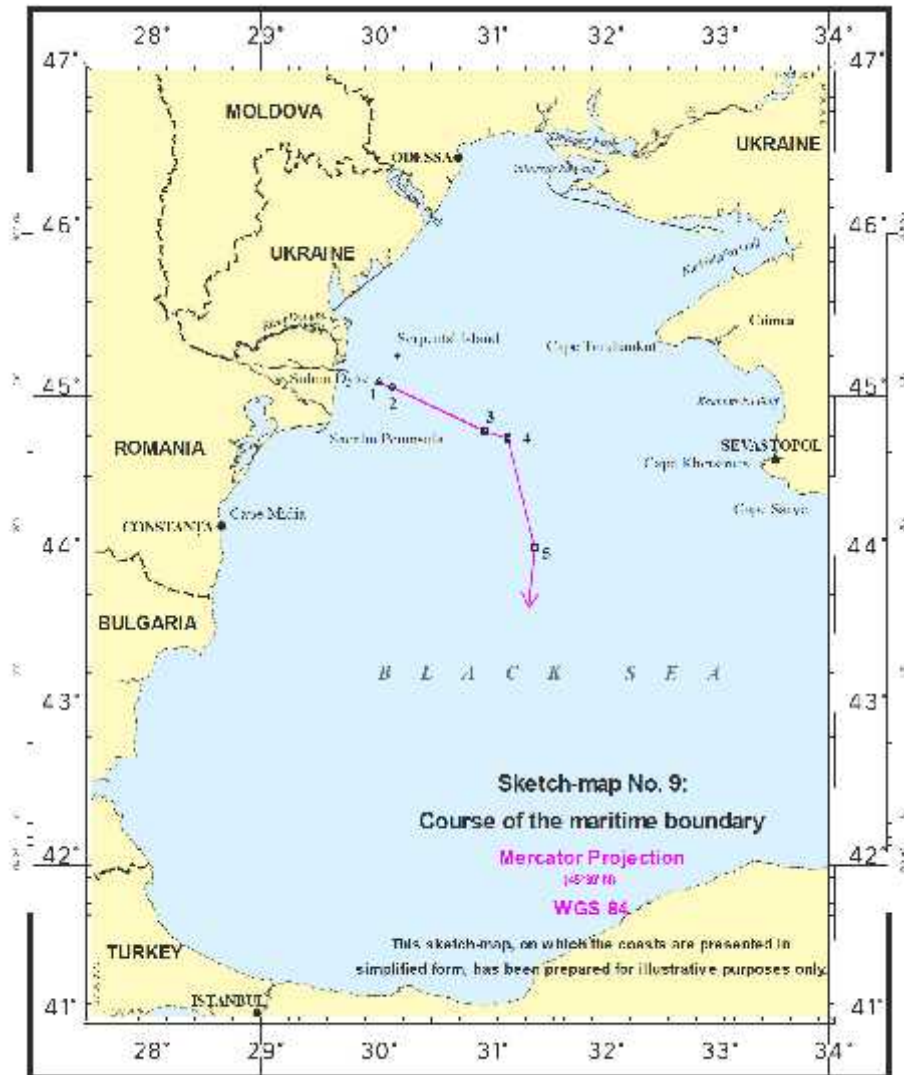

แผนภาพที่ 4-4 เส้นแบ่งเขตทางทะเลบริเวณรอบเกาะ Serpent⁵

⁵ ที่มา: ICJ, ค.ศ. 2009, “Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)”, คำตัดสิน ณ 3 กุมภาพันธ์ 2009, <http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14987.pdf>, ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2558

แผนภาพที่ 4-5 เส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างโรมาเนียและยูเครน⁶

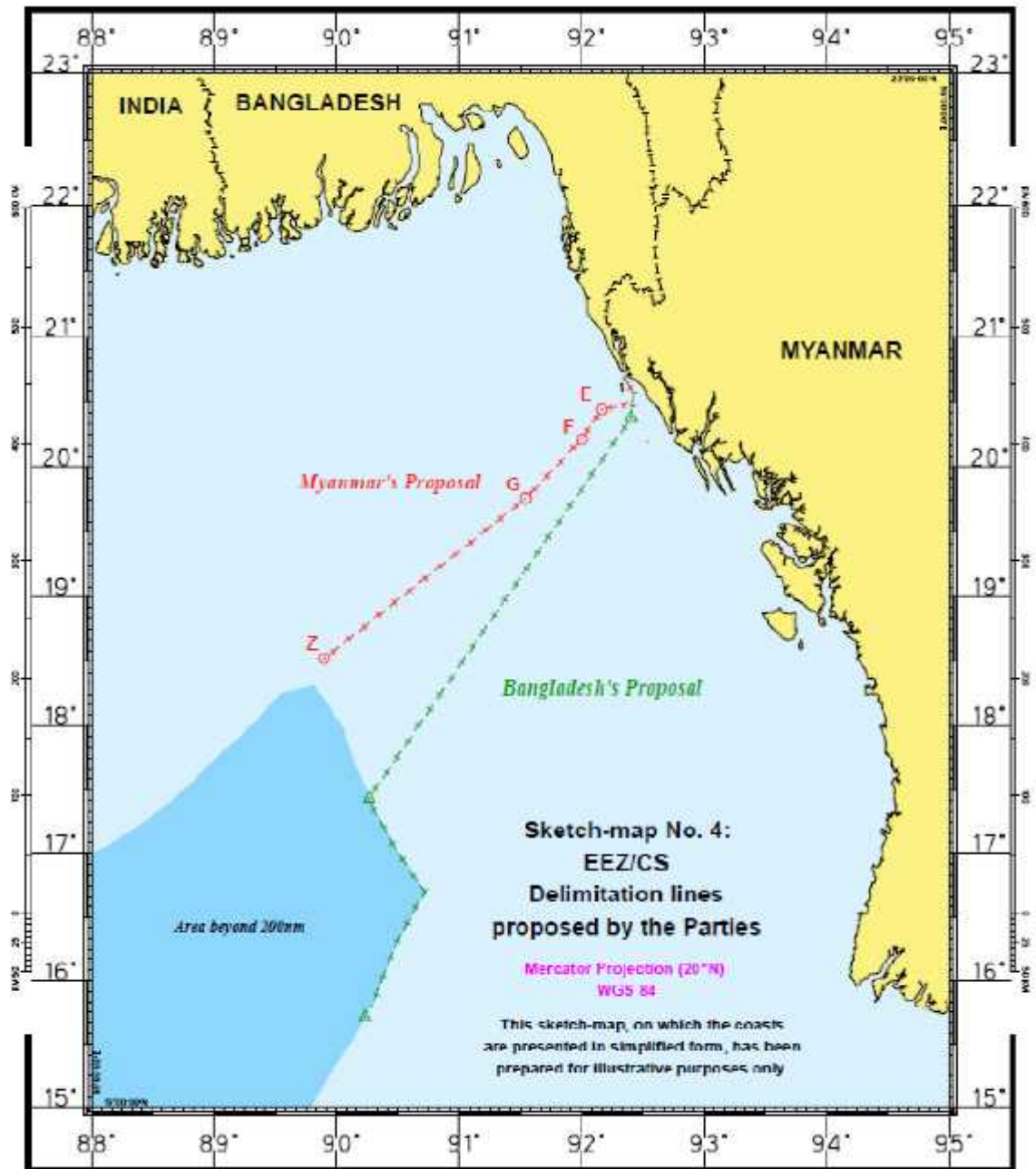
4. กรณีบังคลาเทศ-เมียนมาร์ในอ่าวเบงกอล ค.ศ. 2011 เป็นกรณีที่ตัดสินโดยศาล International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS) ระหว่างวันที่ 8-24 กันยายน พ.ศ. 2554 ซึ่งการอ้างสิทธิในทะเลอาณาเขต เขตไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เป็นแผนภาพที่

⁶ ที่มา: ICJ, ค.ศ. 2009, “*Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*”, คำตัดสิน ณ 3 กุมภาพันธ์ 2009, <http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14987.pdf>, ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2558

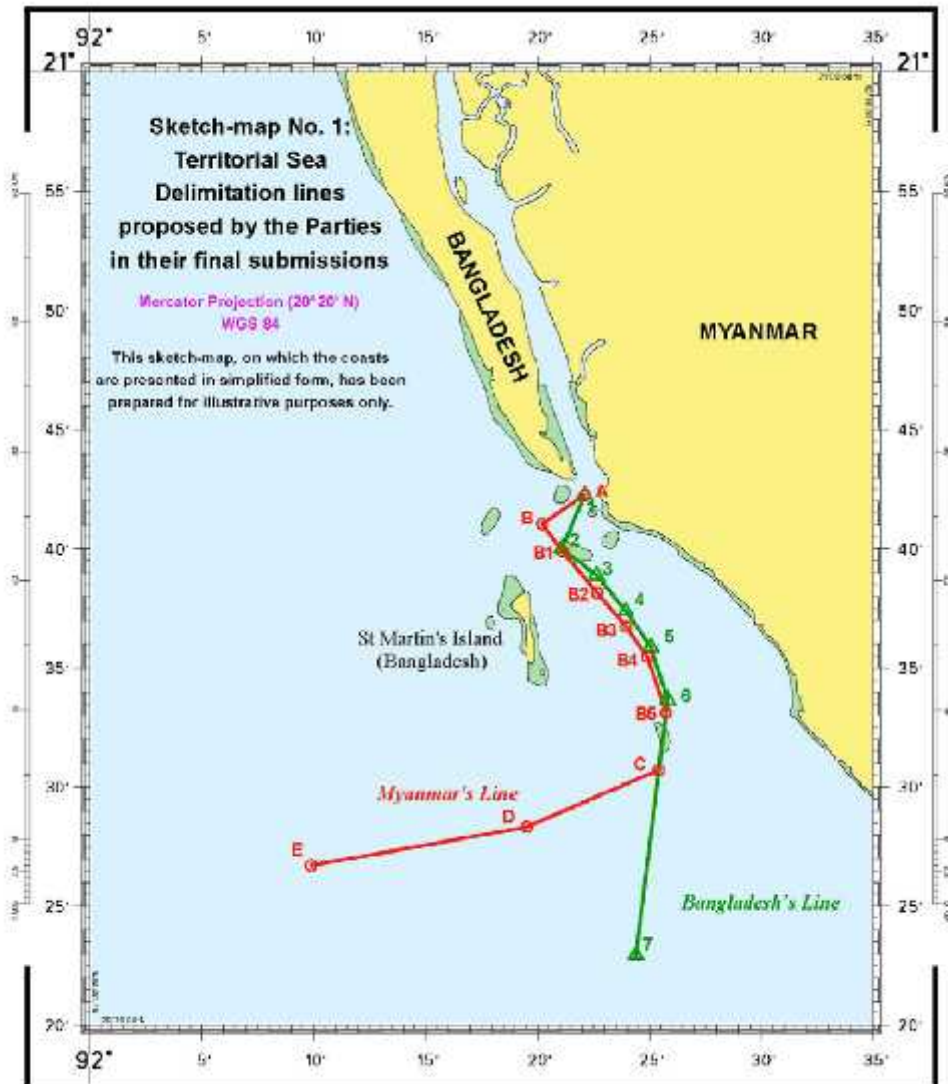
4-6 และ 4-7 ศาล ITLOS ได้กำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างบังคลาเทศและเมียนมาร์ ทั้งนี้สามารถสรุปหลักการที่ศาลใช้ในการตัดสินได้ ดังนี้

ในส่วนของทะเลอาณาเขต (Territorial Sea): ศาลตัดสินให้เส้นแบ่งเขตทางทะเลเป็นเส้นมัธยะ (Equidistant Line) ที่ให้ Full Effect กับเกาะ St. Martin (ของบังคลาเทศ) ซึ่งเป็นเส้นที่ทั้งสองฝ่ายได้เคยเห็นชอบร่วมกันเมื่อปี ค.ศ. 1974 และมีการยืนยันระหว่างกันอีกครั้งในปี ค.ศ. 2008

แผนภาพที่ 4-6 การอ้างสิทธิในทะเลอาณาเขตของประเทศเมียนมาร์และบังคลาเทศ

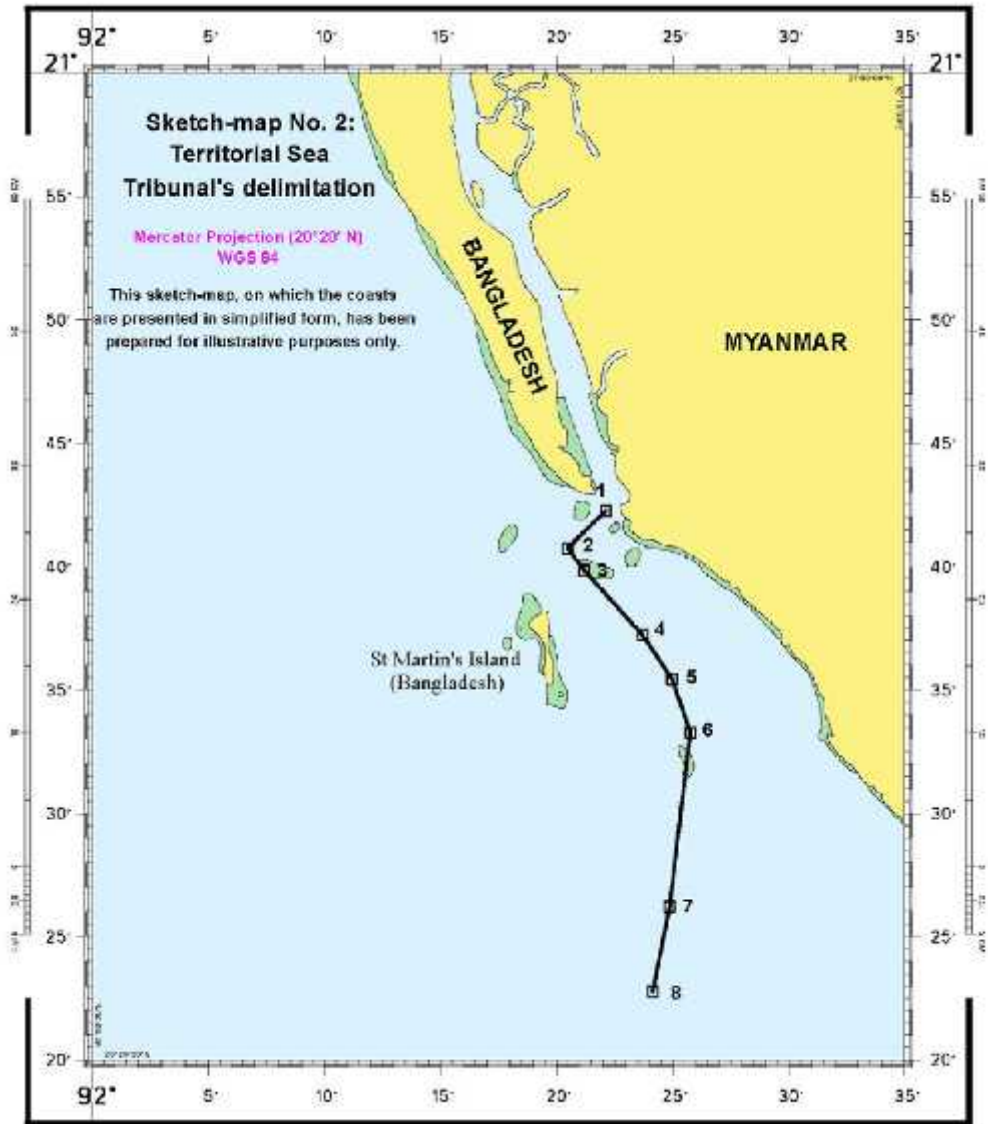
แผนภาพที่ 4-7 การอ้างสิทธิในเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเมียนมาร์และบังคลาเทศ

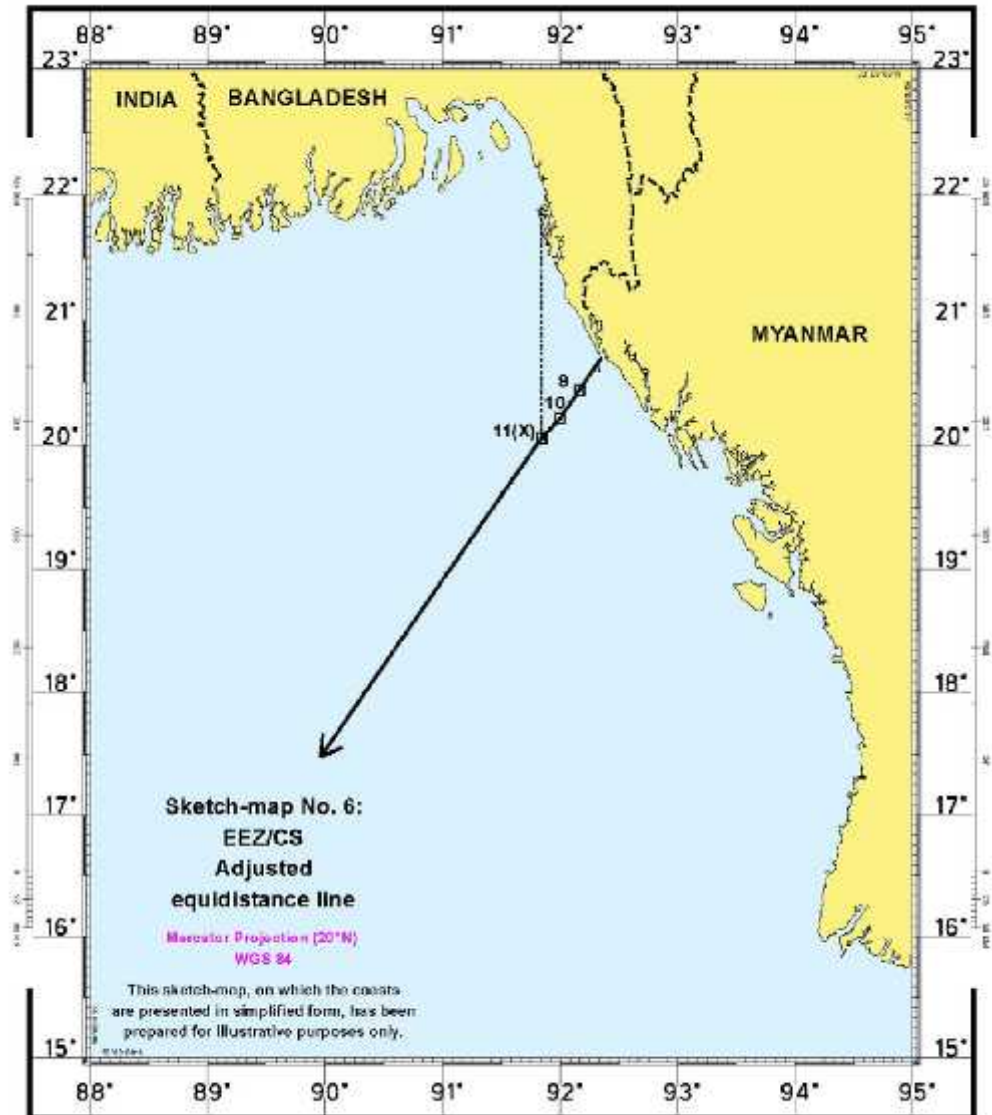
สำหรับเส้นเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone, EEZ) และเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Boundary): ศาลกำหนดให้ใช้เส้นมัธยะ (Provisional Equidistance) ที่ไม่ให้ใช้เกาะ St. Martin เป็นจุดฐานก่อนที่จะปรับเส้นมัธยะ โดยพิจารณาถึงอัตราส่วนความยาวชายฝั่ง (บังคลาเทศ: เมียนมาร์) = 1 : 1.42 ทำให้อัตราส่วนพื้นที่ในอ่าวเบงกอลที่เป็นของบังคลาเทศ : เมียนมาร์ เป็น 1 : 1.54

แผนภาพที่ 4-8 เส้นแบ่งเขตทะเลอาณาเขตระหว่างบังคลาเทศและเมียนมาร์⁷

⁷ ที่มา: ITLOS, 2012, “International Tribunal For The Law Of The Sea Year 2012, No. 16 List Of Cases: Dispute Concerning Delimitation of The Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal”, คำตัดสิน ณ 14 มีนาคม ค.ศ. 2012, <http://www.icj.org/docket/index.php?p1=3&p2=3&k=9.&case=132&code=ru&p3=4> ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2558

แผนที่ 4-9 เส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างบังคลาเทศและ
เมียนมาร์⁸

⁸ ที่มา: ITLOS, 2012, “International Tribunal For The Law Of The Sea Year 2012, No. 16 List Of Cases: Dispute Concerning Delimitation of The Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal”, คำตัดสิน ณ 14 มีนาคม ค.ศ. 2012, <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=3&k=9.&case=132&code=ru&p3=4> ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2558

การแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อตกลงชั่วคราว

ในกรณีที่คู่กรณีไม่สามารถบรรลุข้อตกลงหลังจากที่ได้พยายามเจรจาเพื่อการแบ่งเขต แล้ว กฎหมายทะเลระหว่างประเทศเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายสามารถจัดทำความตกลงชั่วคราว ตามวรรค 3 ของข้อที่ 74 และ 83 ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ดังนี้

“ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุความตกลงตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 รัฐที่เกี่ยวข้องจะพยายามทุกวิถีทางที่จะทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ ด้วยเจตนาธรรมแห่งความเข้าใจและความร่วมมือกัน และในช่วงระยะเวลานี้จะพยายามไม่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดขวางการทำความตกลงขั้นสุดท้าย ข้อตกลงเช่นว่าจะไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อการกำหนดขอบเขตขั้นสุดท้าย”

นั่นคือ (1) รัฐจะต้องพยายามที่จะเจรจาเพื่อทำความตกลงชั่วคราวที่สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Duty to negotiate in good faith) แต่ไม่ได้เป็นข้อบังคับว่ารัฐจะต้องเข้าสู่ความตกลงชั่วคราว และ (2) ความตกลงชั่วคราวนี้จะไม่มีการเจรจาและทำที่ในการเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเล ทั้งนี้ ความตกลงชั่วคราวในหลายกรณีจะหมายถึง ความตกลงเพื่อการพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมร่วมกัน (Joint Development Area)

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเจรจา

หลักการเกี่ยวกับการทำพัฒนาร่วมมีมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 50 และจนถึงปัจจุบันมีความตกลงในการทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกันมากกว่า 10 กรณี ในแต่ละกรณีมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปซึ่งปัจจัยต่างๆที่อาจมีผลต่อการทำความตกลงเพื่อพัฒนาร่วม⁹ ได้แก่

1. นโยบายทางการเมือง: นโยบายทางการเมือง (Political Will) ที่จะทำการพัฒนาร่วมที่ชัดเจนมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จในการเจรจา นอกจากนี้การรักษาความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศก็เป็นปัจจัยที่สำคัญมากเนื่องจากจะต้องร่วมกันทำงานอีกเป็นระยะเวลาอันยาวนานตลอดระยะเวลาของความตกลงเพื่อพัฒนาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์

⁹ ที่มา: Beckman R. และ Bernard, L., “Framework For The Joint Development Of Hydrocarbon Resources”, <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2010/08/BECKMAN-AND-BERNARD-FRAMEWORK-FOR-THE-JOINT-DEVELOPMENT-OF-HYDROCARBON-RESOURCES.pdf>, ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2558

2. การเมืองในประเทศ: ในกรณีที่มีการนำประเด็นพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนมาเป็นประเด็นทางการเมืองในประเทศ อาจเป็นปัจจัยเชิงลบต่อการเจรจา ส่งผลให้การปรับเปลี่ยนแนวทางการเจรจา จากการเจรจาเพื่อการแบ่งเขตมาเป็นการเจรจาเพื่อการพัฒนาความร่วมมือจะมีความยุ่งยากอย่างมาก

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ: ปัจจัยเศรษฐกิจอาจมีผลต่อการพัฒนาความร่วมมือ แม้ว่าสัมปทานปิโตรเลียมในพื้นที่และแหล่งปิโตรเลียมอ้างสิทธิ์ทับซ้อนจะไม่ถูกนำมาพิจารณาในการแบ่งเขตทางทะเล แต่ตำแหน่งของทรัพยากรเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบต่อการเจรจาเพื่อทำการพัฒนาความร่วมมือ ดังนั้น ความรู้ทางด้านศักยภาพปิโตรเลียมในพื้นที่ที่จะพัฒนาความร่วมมืออาจเป็นปัจจัยเชิงลบต่อการเจรจา เนื่องจากมีแนวโน้มว่าแต่ละฝ่ายจะอ้างสิทธิ์เกินกว่าที่ควรจะเป็นตามหลักกฎหมายและไม่ยอมประนีประนอมในการเจรจา

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะแก้ไขปัญหาโดยการทำการพัฒนาความร่วมมือ ประเด็นต่างๆที่จะต้องพิจารณาก่อนที่จะทำการพัฒนาความร่วมมือ สรุปได้ ดังนี้

2. กรอบของพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ

การกำหนดพื้นที่พัฒนาความร่วมมือเป็นประเด็นแรกที่จะต้องมีการเจรจาและตกลงกัน ซึ่งในการกำหนดพื้นที่พัฒนาความร่วมมือจะต้องมีการพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนของเส้นอ้างสิทธิ์ของแต่ละฝ่ายว่าสอดคล้องตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนด

1. ตำแหน่งของพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ
2. ขนาด โชน และรูปร่างของพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ รวมถึง
3. สัดส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์ (Revenue Sharing) ระหว่างรัฐในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ¹⁰ และโชนต่างๆ

3. รูปแบบการบริหารจัดการ

รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบตามโครงสร้างการกำกับดูแลดังนี้

3.1 Single-state Model

¹⁰ ที่มา: Beckman R. และ Bernard, L., “*Framework For The Joint Development Of Hydrocarbon Resources*”, <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2010/08/BECKMAN-AND-BERNARD-FRAMEWORK-FOR-THE-JOINT-DEVELOPMENT-OF-HYDROCARBON-RESOURCES.pdf>, ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2558

รูปแบบการพัฒนาร่วมแบบ Single-state Model เป็นรูปแบบแรกที่มีการนำมาใช้ เนื่องจากเป็นทางเลือกที่ง่ายที่สุดสำหรับรัฐ โดยรูปแบบนี้จะมีการทำการตกลงให้รัฐฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บริหารจัดการการพัฒนาทรัพยากร โดยใช้กฎหมายและกลไกที่มีอยู่ของตนในพื้นที่พัฒนาร่วม ในขณะที่อีกฝ่ายจะได้รับส่วนแบ่งรายได้จากทรัพยากรที่พัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์หลังจากที่หักค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของรัฐฝ่ายแรกออกไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการบริหารจัดการลักษณะนี้ไม่ค่อยนำมาใช้ เนื่องจากรัฐฝ่ายที่สองมักมีข้อกังวลเกี่ยวกับการมอบสิทธิอธิปไตยในการบริหารจัดการให้รัฐอื่นดำเนินการแต่ฝ่ายเดียว และเกรงว่าการมอบให้รัฐอื่นเป็นผู้บริหารจัดการนี้ จะมีผลต่อน้ำหนักในการอ้างสิทธิของตนในอนาคต ตัวอย่างการทำการพัฒนาร่วมรูปแบบนี้ได้แก่ ความตกลงเพื่อการพัฒนาร่วมระหว่างซาอุดีอาระเบียและบาห์เรน เมื่อปี ค.ศ. 1972 ที่กำหนดให้ซาอุดีอาระเบียโดยบริษัท Saudi Aramco เป็นผู้บริหารจัดการโดยแบ่งรายได้ให้บาห์เรนหลังหักค่าใช้จ่ายในสัดส่วน 50:50

3.2 Joint-Venture Model

รูปแบบการพัฒนาร่วมโดย Joint-Venture Model เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ความตกลงเพื่อการพัฒนาร่วมรูปแบบนี้อาจเป็น

1. ความตกลงที่กำหนดให้มีการร่วมทุน (Joint Venture) ระหว่างบริษัทน้ำมันแห่งชาติหรือระหว่างบริษัทน้ำมันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนในพื้นที่พัฒนาร่วม ได้แก่ ความตกลงเพื่อการพัฒนาร่วมระหว่างมาเลเซียและเวียดนามในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่าง Petronas และ Petrovietnam ซึ่งมีการจัดสรรค่าใช้จ่ายและรายได้ในสัดส่วน 50:50 โดยให้ Petronas เป็นผู้กำกับดูแลภายใต้ระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตของ Petronas ซึ่งอาจดูเหมือนว่า Petrovietnam ไม่สามารถเข้ามากำกับดูแลการดำเนินงานโดยละเอียดได้

2. ความตกลงที่กำหนดให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ในแหล่งปิโตรเลียมที่อยู่คร่อมเส้นเขตแดน และมอบหมายให้บริษัทน้ำมันเพียงบริษัทเดียวเป็นผู้แทนในการพัฒนาแหล่งดังกล่าว (Single Operator) ส่วนใหญ่ใช้ในกรณีที่รัฐได้เคยมีการตกลงเรื่องเส้นแบ่งเขตทางทะเลแล้ว เช่นในกรณีที่เกิดขึ้นในทะเลเหนือระหว่างสหราชอาณาจักรและราชอาณาจักรนอร์เวย์

3.3 Joint-Authority Model

รูปแบบที่สามเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์กรใหม่ จำเป็นที่รัฐจะต้องมีความร่วมมือกันในระดับสูงเป็นอย่างดี มากกว่ารูปแบบอื่นๆ ความตกลงเพื่อการพัฒนาร่วมของรูปแบบนี้จะมีการจัดตั้งองค์กรร่วมหรือคณะกรรมการร่วมที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการออกใบอนุญาต กำกับดูแล และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้บริหารจัดการแทนรัฐที่

เกี่ยวข้อง ตัวอย่างของการบริหารจัดการรูปแบบนี้ได้แก่พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย หรือ ความตกลงเพื่อการพัฒนาร่วมระหว่างออสเตรเลียและติมอร์ เลสเต เมื่อปี ค.ศ. 2002

การพิจารณาว่าจะเลือกใช้การบริหารจัดการรูปแบบใด ขึ้นอยู่กับแนวความคิดว่า

1. รัฐจะสามารถยอมให้มีการนำกฎหมายของประเทศอื่น มาบังคับใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วมหรือไม่

2. รัฐสามารถยอมรับว่า อาจมีความไม่เท่าเทียมเกี่ยวกับอำนาจในการบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วมได้หรือไม่

หากสามารถยอมรับได้ รูปแบบที่หนึ่งและสองก็จะทำให้การบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วมดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่หากไม่สามารถยอมรับได้ แนวทางที่สามก็จะเป็นตัวเลือกที่จะได้รับการพิจารณา ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีการพิจารณาระบบบริหารจัดการใหม่เป็นพิเศษสำหรับพื้นที่พัฒนาร่วมนั้น (Stand-Alone Regime) ซึ่งจะมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นรูปแบบบริหารจัดการอย่างไร ข้อกำหนดที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องพิจารณาคือ ข้อตกลงในรายละเอียดก่อนทำความตกลงว่าด้วยการพัฒนาร่วม ได้แก่

1. กำหนดกรอบพื้นที่พัฒนาร่วม

2. วิธีการจัดสรรรายได้และค่าใช้จ่ายระหว่างรัฐในพื้นที่พัฒนาร่วม

3. ขอบเขตของการพัฒนาร่วม ได้แก่ ครอบคลุมเฉพาะปิโตรเลียม หรือแร่อื่นๆด้วย

4. ความตกลงนี้จะไม่มีผลต่อสิทธิอธิปไตยของแต่ละฝ่ายในพื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่พัฒนาร่วม

5. กฎหมายที่ใช้บังคับและการจัดการเรื่องเขตอำนาจศาลในพื้นที่พัฒนาร่วม

6. องค์การกำกับดูแล

7. รูปแบบของสัญญาเกี่ยวกับสิทธิในการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม

8. การระงับข้อพิพาท

9. การรักษาสิ่งแวดล้อม และ

10. สิทธิของบุคคลที่สาม

สรุป

ในบทนี้ ได้อภิปรายถึงปัญหาของพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไทย-กัมพูชา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆตามกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่

1. การเจรจาเพื่อแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร โดยการเจรจาแบบทวิภาคีระหว่างคู่กรณี เช่น การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนระหว่างไทยกับเวียดนาม ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะเจรจากันโดยนำหลักการคำตัดสินของศาลในกรณีต่างๆที่ผ่านมา ซึ่งสังเกตได้ว่าส่วนใหญ่จะใช้หลักการเส้นมัธยะ (Provisional Equidistance) ก่อนที่จะมีการปรับเส้นตามสภาวะการณ์พิเศษ (Special Circumstances) เพื่อให้ได้ผลการแบ่งเขตทางทะเลที่เป็นธรรม และ

2. การเจรจาเพื่อการพัฒนาาร่วมซึ่งมักจะเป็นทางเลือกหลังจากที่รัฐได้มีการตรวจสอบและปรับเส้นอ้างสิทธิ์ให้เป็นธรรมตามหลักกฎหมายทะเลแล้ว ยังคงไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเรื่องเขตทางทะเลได้ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารจัดการแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 Single-state Model: การมอบหมายให้รัฐใดรัฐหนึ่งเป็นผู้แทนในการบริหารจัดการ

2.2 Joint-Venture Model: การร่วมทุนระหว่างบริษัทน้ำมันที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนรัฐ

2.3 Joint-Authority Model: การจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อเป็นผู้บริหารจัดการแทนรัฐบาลต่างๆ

ในกรณีที่รัฐไม่สามารถเจรจาเพื่อแบ่งเขตหรือแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อตกลงชั่วคราวได้ ทั้งสองฝ่ายอาจพิจารณานำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งในปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ทั้งที่ (1) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice; ICJ) หรือศาลโลกซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) หรือ (2) ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal of the law of the sea: ITLOS)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิ์ไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกิดจากการอ้างสิทธิ์อย่างเป็นทางการของไทยและกัมพูชาทับซ้อนกัน แม้ว่ารัฐบาลทั้งสองจะได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาเป็นเวลานาน แต่เนื่องจากท่าทีของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกัน คือ

1. **กัมพูชา** เสนอให้ทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Joint Development Area) โดยอ้างว่าอธิปไตยและอ้างสิทธิ์เขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2515 เป็นสิ่งที่ “ไม่อาจต่อรองได้ (Non-Negotiable)” ในขณะที่

2. **ไทย** ให้ความสำคัญกับการเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลก่อนเป็นลำดับแรก โดยเห็นว่าควรมีการตรวจสอบความชอบธรรมในการอ้างสิทธิ์ของแต่ละฝ่าย

2.1 อำนาจและสิทธิ์อธิปไตยบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนตอนบน บริเวณรอบเกาะกูดจำเป็นต้องได้รับการพิจารณา

2.2 หลักการในการอ้างสิทธิ์ของแต่ละฝ่ายควรที่จะสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศประกอบกับสถานการณ์ทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเจรจาทำให้จนถึงปัจจุบันรัฐบาลทั้งสองยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้ ส่งผลให้กิจกรรมการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะได้ให้สิทธิในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมแก่ผู้รับสัมปทานของตนไป

โดยที่การแก้ไขปัญหาเรื่องเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและเกี่ยวพันถึงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในพื้นที่ โดยทั่วไป ในการแก้ไขปัญหา รัฐจะยึดหลักการเจรจาตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และตัวอย่างผลการตัดสินของที่ผ่านมาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถอธิบายต่อประชาชนของตนได้ ซึ่งหลักการที่สำคัญที่นำมาใช้ ได้แก่ กฎหมายทะเลระหว่างประเทศทั้ง อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf) ค.ศ. 1958 และ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับเขตทางทะเลระหว่างประเทศ (ดังที่ได้อภิปรายในบทที่ 2) คือ

1. **อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf) ค.ศ. 1958 :** เขตไหล่ทวีป หมายถึง “พื้นที่ท้องทะเลและใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ที่อยู่ติดกับฝั่งแต่อยู่ด้านนอกของทะเลอาณาเขต จนถึงที่ระดับความลึก 200 เมตร หรือที่ที่อาจลึกกว่านี้แต่ยังสามารถสำรวจและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้” โดยหลักการแบ่งเขตไหล่ทวีปให้ใช้หลักการเส้นมัธยะวันแต่จะมีสภาพการณ์พิเศษ (Special Circumstances)

2. **อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 :** ปรับปรุงคำนิยามเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีป เป็น “พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น” รวมถึงเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ที่กำหนดให้ “...เขตเศรษฐกิจจำเพาะคือ บริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต...” แต่ “...จะต้องไม่ขยายออกไปเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต...”

สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ มีเนื้อหาเป็นการกำหนดโดยกว้างให้ “...กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ...(ข้อ 74 (1))” นอกจากนี้ยังเพิ่มทางเลือก (ข้อ 83 (3)) ให้ว่าในกรณีที่รัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตทางทะเล (ไม่ว่าจะเป็นเขตไหล่ทวีปหรือ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ) “...ให้รัฐที่เกี่ยวข้องพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement) ซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้...” ซึ่งในกรณีของการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมอาจหมายถึงความตกลงในการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Petroleum Joint Development)

ดังนั้นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลสามารถดำเนินการได้ใน 3 แนวทางหลัก (ดังบทที่ 4) ดังนี้

1. **การเจรจาเพื่อแก้ไขเพื่อแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร** ซึ่งเป็นที่สังเกตจากกรณีคำตัดสินของศาลต่างๆว่า ส่วนใหญ่จะใช้หลักการเส้นมัธยะ (Provisional Equidistance) ก่อนที่จะมีการปรับเส้นตามสภาพการณ์พิเศษ (Special Circumstances) เพื่อให้ได้ผลการแบ่งเขตทางทะเลที่เป็นธรรม และ

2. **การเจรจาเพื่อการพัฒนาาร่วม**ซึ่งมักจะเป็นทางเลือกหลังจากที่รัฐได้มีการตรวจสอบและปรับเส้นอ้างสิทธิให้เป็นธรรมตามหลักกฎหมายทะเลแล้ว ยังคงไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเรื่องเขตทางทะเลได้ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารจัดการแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 Single-state Model: การมอบหมายให้รัฐใดรัฐหนึ่งเป็นผู้แทนในการบริหารจัดการ

2.2 Joint-Venture Model: การร่วมทุนระหว่างบริษัทน้ำมันที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนรัฐ

2.3 Joint-Authority Model: การจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อเป็นผู้บริหารจัดการแทนรัฐบาลต่างๆ
 ในกรณีที่รัฐไม่สามารถเจรจาเพื่อการแบ่งเขตหรือแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อตกลงชั่วคราวได้ อาจพิจารณานำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งในปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ทั้งที่ (1) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice; ICJ) หรือศาลโลกซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) หรือ (2) ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal of the law of the sea: ITLOS)

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศใน 3 กรณีศึกษา ได้แก่

1. กรณีระหว่างไทยและมาเลเซีย : พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย
2. กรณีระหว่างไทยและเวียดนาม : การแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร และ
3. กรณีระหว่างอินโดนีเซียและออสเตรเลีย : พื้นที่พัฒนาร่วมสาธารณรัฐอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมออสเตรเลีย-ติมอร์เลสเต

ซึ่งข้อสังเกตที่ได้จากกรณีศึกษาทั้งสามสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ทั้งสามกรณี รัฐบาลที่เกี่ยวข้องขอมุ่งเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเป็นลำดับแรก โดยไม่ได้ปิดโอกาสสำหรับความร่วมมือในการพัฒนาร่วม

2. ในทั้งสามกรณีได้มีความพยายามที่จะเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะเริ่มพิจารณาแนวทางอื่นๆ เช่น การพัฒนาร่วม

2.1 กรณีระหว่างไทยและมาเลเซีย: ทั้งสองฝ่ายยังคงมุ่งที่จะเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเล มีการปรับกรอบพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลให้เป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย ก่อนที่จะพิจารณาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ร่วมกัน

2.2 กรณีระหว่างไทยและเวียดนาม: มีลักษณะเดียวกันกับการเจรจาระหว่างไทยและมาเลเซีย คือมุ่งเน้นเจรจาเรื่องการแบ่งเขตทางทะเล โดยไม่ปิดโอกาสในการหารือเรื่องการพัฒนา

2.3 กรณีระหว่างอินโดนีเซียและออสเตรเลีย : มุ่งเจรจาเพื่อแบ่งเขตทางทะเลเช่นกัน ก่อนที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันเพื่อทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน

3. การทำการพัฒนาร่วม หลักการกำหนดกรอบพื้นที่พัฒนาร่วม การกำหนดโซนในพื้นที่พัฒนาร่วม รวมถึงสัดส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างรัฐบาลทั้งสอง จะต้องเป็นที่ยอมรับของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

จากผลวิเคราะห์ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประเด็นพื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชาเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ เนื่องจาก

1. พื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชาเกี่ยวข้องกับสิทธิอธิปไตยทางทะเลของประเทศ โดยเฉพาะบริเวณรอบๆ เกาะกูด ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาแก้ไข
2. ในพื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา คาดว่าจะเป็นบริเวณที่มีศักยภาพปิโตรเลียม เนื่องจากมีการค้นพบแหล่งปิโตรเลียมในอ่าวไทยบริเวณที่เป็นของไทย และเป็นแหล่งปิโตรเลียมที่เป็นกำลังผลิตหลักของประเทศ ดังนั้นหากปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข กิจกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ก็จะสามารถเริ่มต้นได้อีกครั้ง ซึ่งทรัพยากรปิโตรเลียมจะถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้

ทั้งนี้ในการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางของบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2544 เป็นแนวทางที่ดีเนื่องจากคำนึงถึงความต้องการของคู่เจรจาทั้งสองฝ่าย แต่หากแนวทางดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จคู่เจรจาอาจปรับแนวทางโดย

1. เสนอให้มีการหารือเกี่ยวกับหลักการอ้างสิทธิทางทะเลของทั้งสองฝ่ายอีกครั้ง ปรับความเห็นเกี่ยวกับเส้นอ้างสิทธิทางทะเลให้สอดคล้องกับหลักการกฎหมายทะเล เพื่อให้สามารถอธิบายต่อประชาชนได้
2. พยายามเจรจาเพื่อลดความแตกต่างระหว่างกัน เพื่อลดขนาดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน โดยไม่ปิดโอกาสในการที่จะจัดทำความตกลงเพื่อการพัฒนาความร่วมมือ (ซึ่งเป็นแนวทางเดียวที่รัฐบาลไทยใช้ในการเจรจาแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลกับมาเลเซียและเวียดนาม)
3. หากทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรได้ (Delimitation) ในส่วนของไทยบริษัทผู้รับสัมปทานก็จะสามารถกลับไปดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมได้
4. หากหลังจากที่มีลดขนาดพื้นที่และปรับกรอบพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลให้สอดคล้องกับหลักการกฎหมายทะเลและสามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่ายแล้ว ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถเจรจาเพื่อการแบ่งเขตได้ รัฐบาลทั้งสองอาจพิจารณาจัดทำความตกลงเพื่อการพัฒนาความร่วมมือ (Joint Development Area) ซึ่งก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถเริ่มกิจกรรมการสำรวจและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ขึ้นมาใช้ประโยชน์ และสร้างรายได้ให้แก่ทั้งสองประเทศ

นอกจากหลักการเจรจาตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศแล้ว ในทางปฏิบัติการเจรจาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้มีความสำคัญอย่างมาก

1. นโยบายทางการเมือง (Political Will) และการสนับสนุนที่ชัดเจนของรัฐบาล แนวทางการแก้ไขปัญหาของประเทศที่เป็นเอกภาพ มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จในการเจรจา

2. คณะเจรจาจะต้องได้รับความไว้วางใจ และมีความยืดหยุ่นในการเจรจาเพื่อให้อาจสามารถดำเนินเจรจาเพื่อรักษาสถิติประโยชน์ของประเทศได้ ภาคประชาชนต้องยอมรับว่าการประกาศอ้างสิทธิทางทะเลในอ่าวไทยของทั้งไทยและกัมพูชา เป็นการอ้างสิทธิแต่ฝ่ายเดียว ยังไม่มีผลตามกฎหมาย ดังนั้นผลการเจรจาจึงไม่มีฝ่ายใดที่จะได้รับพื้นที่เพิ่มเติมตามที่ตนอ้างสิทธิ

3. การรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ก็มีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีและความสำเร็จในการเจรจา ดังจะเห็นได้จากการที่ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2554 มีปัญหาด้านปราสาทพระวิหาร และความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชาส่งผลให้การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลหยุดชะงัก โดยเฉพาะในกรณีประเทศตัดสินใจที่จะทำการพัฒนาร่วมในพื้นที่บางส่วน การรักษาระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีให้ไปอย่างต่อเนื่องมีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะต้องร่วมกันทำงานอีกเป็นระยะเวลานานตลอดระยะเวลาของความตกลง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ต่อทั้งสองประเทศ

4. ไม่นำเรื่องของพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนมาเป็นประเด็นทางการเมือง เนื่องจากจะทำให้ไม่สามารถเจรจาได้ รวมทั้งอาจทำให้ปัญหาลุกลามไปเป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเด็นด้านอื่นๆ ด้วย

5. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อไม่ให้ประชาชนตกเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดีที่บิดเบือนข้อเท็จจริง สร้างความเข้าใจผิดกับประชาชนเพื่อประโยชน์ส่วนตน

6. ความมั่นคงด้านพลังงานและเศรษฐกิจของประเทศ ควรที่จะเป็นปัจจัยที่จะต้องได้รับการพิจารณาประกอบการกำหนดแนวทางการเจรจา เช่นกัน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไทย-กัมพูชาคาดว่าจะจะเป็นบริเวณที่มีศักยภาพปิโตรเลียม ซึ่งหากปัญหาได้รับการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ทรัพยากรปิโตรเลียมที่คาดว่าจะพบในพื้นที่ที่คาดว่าจะมีราคาถูกกว่าพลังงานนำเข้าจะสามารถได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของไทยต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

การต่างประเทศ, กระทรวง, กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย, หนังสือชุดประมวลสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนและระบอบการชายแดนระหว่างไทย-เขมร เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2406-2479.

เชื้อเพลิงธรรมชาติ, กรม. รายงานประจำปี พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ : กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ, 2557.

วารสาร

ถนอม เจริญลาภ, พลเรือเอก. “เขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา ตอนที่ 1 อธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูด”.

เอกสารวิจัย

รองพล เจริญพันธุ์. “แนวทางและยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย-กัมพูชาด้านอ่าวไทย”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541.

กฎหมาย

“ประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ด้านอ่าวไทย”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 90, 1 มิถุนายน 2516, ตอนที่ 60.

“อนุสัญญากรุงเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเล”, 1958.

“อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล”, 1962.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Australia, Department of Industry and Science, “Joint Petroleum Development Area and Greater Sunrise”, (Online). Available : <http://www.industry.gov.au/>

resource/UpstreamPetroleum/Pages/JointPetroleumDevelopmentAreaand GreaterSunrise.aspx, 2558.

Autoridade Nacional do Petróleo, (Online). Available : <http://www.anp-tl.org/webs/anptlweb.nsf/LafaekMap>, 2558.

Beckman R. and Bernard, L. “Framework For The Joint Development Of Hydrocarbon Resources”, (Online). Available : <http://cil.nus.edu.sg/wp/wp-content/uploads/2010/08/BECKMAN-AND-BERNARD-FRAMEWORK-FOR-THE-JOINT-DEVELOPMENT-OF-HYDROCARBON-RESOURCES.pdf>, 2558.

“CASE CONCERNING THE CONTINENTAL SHELF (TUNISIA/LIBYAN ARAB JAMAHIRIYA)”, ICJ. 24 February 1982, (Online). Available : <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=330&p1=3&p2=3&case=63&p3=5>, 2558.

“International Tribunal For The Law Of The Sea Year 2012, No. 16 List Of Cases: Dispute Concerning Delimitation of The Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal”, ITLOS, 14 March 2012, (Online). Available : <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=3&k=9.&case=132&code=ru&p3=4>, 2558.

“Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)”, ICJ, 3 February 2009, (Online). Available : <http://www.icj-cij.org/docket/files/132/14987.pdf>, 2558.

Parliament of Australia, “Completed Inquires 1999-2002, Chapter 4 - The Timor Gap (Zone of Co-operation) Treaty”, (Online). Available: http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/Completed_inquiries/1999-02/east_timor/report/c04, 2558.

Willheim, Ernst, “Australia-Indonesia Sea-Bed Boundary Negotiations: Proposal for a Joint Development Zone in the Timor Gap”, *Natural Resources Journal* (1989). (Online). Available : <http://viewfromll2.com/2014/03/17/google-earth-map-for-the-timor-sea-maritime-boundary-dispute/>, 2558.

- (Online). Available : <http://cil.nus.edu.sg/2002/2002-timor-sea-treaty-between-the-government-of-east-timor-and-the-government-of-australia/>, 2558.
- (Online). Available : http://legal.un.org/riaa/cases/vol_XVIII/3-413.pdf, 2558.
- (Online). Available : <http://mrpolicy.trf.or.th/เอกสารเผยแพร่/สำหรับผู้สนใจทั่วไป/กฎหมายทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย/tabid/78/Default.aspx>, 2558.
- (Online). Available : <http://viewfromll2.com/2014/03/17/google-earth-map-for-the-timor-sea-maritime-boundary-dispute/>, 2558.
- (Online). Available : <https://www.acls-aatc.ca/en/node/304>, 2558.
- (Online). Available : http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/Completed_inquiries/1999-02/east_timor/report/c04, 2558.
- (Online). Available : <http://www.austlii.edu.au/au/other/dfat/treaties/notinforce/1997/Annex2.pdf>, 2558.
- (Online). Available : <http://www.offshore-technology.com/projects/arhit-field/>, 2558.
- (Online). Available : <http://www.safecom.org.au/images/timor-box-map.jpg>, 2558.

Book

- J.R.V. Prescott. Maritime Jurisdiction in Southeast Asia, A Commentary and Map, Research Report No 2. Honolulu : East-West Environment and Policy Institute, East-West Center, 1981.

Journal

- Guoxing, Ji. “Sino-Japanese Jurisdictional Delimitation In East China Sea: Approaches to Dispute Settlement”. Maritime Boundary Disputes, Settlement Processes, and the Law of the Sea, 2009.

Treaty

“Treaty Between Australia And The Republic Of Indonesia On The Zone Of Cooperation In An Area Between The Indonesian Province Of East Timor And Northern Australia”, 11 December 1989.

ภาคผนวก

ผนวก ก.

ประกาศเขตไหล่ทวีปของไทย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เล่ม ๕๐ ตอนที่ ๖๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ประกาศ

กำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
เพื่อความมุ่งประสงค์ในการใช้สิทธิอธิปไตยของประเทศไทยในการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในอ่าวไทย จึงกำหนดให้เขตไหล่ทวีปตามแผนที่และพิกัดภูมิศาสตร์ของแต่ละจุดที่ประกอบเป็นเขตไหล่ทวีปของไทยซึ่งแนบท้ายประกาศนี้เป็นเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย

ในการกำหนดเขตไหล่ทวีปนี้ ได้ยึดถือมูลฐานแห่งสิทธิตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับนับถือกัน

รูปที่ ก-1 ประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ด้านอ่าวไทยหน้า 1

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๕๐ ตอนที่ ๖๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖

ทั่วไป และตามอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ซึ่งกระทำ ณ กรุง
เจนีวา ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๘ และประเทศไทย
ได้ให้สัตยาบันไว้แล้ว เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

แผนที่และจุดต่อเนื่องที่กำหนดพิภคภูมิศาสตร์ตามประกาศ
นี้มีเพื่อแสดงแนวทั่วไปของเส้นกำหนดไหล่ทวีป สำหรับสิทธิ
อธิปไตยในส่วนที่เป็นทะเลอาณาเขตซึ่งต่อเนื่องกับทะเลอาณา
เขตของประเทศใกล้เคียงอันจะถือเป็นจุดเริ่มของเส้นแบ่งเขต
ไหล่ทวีปนั้นจะเป็นไปตามที่จะได้ตกลงกัน โดยยึดถือมูลฐาน
แห่งบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยทะเล อาณาเขตและเขต
ต่อเนื่อง ซึ่งกระทำ ณ กรุงเจนีวา ลงวันที่ ๒๕ เมษายน
ค.ศ. ๑๙๕๘

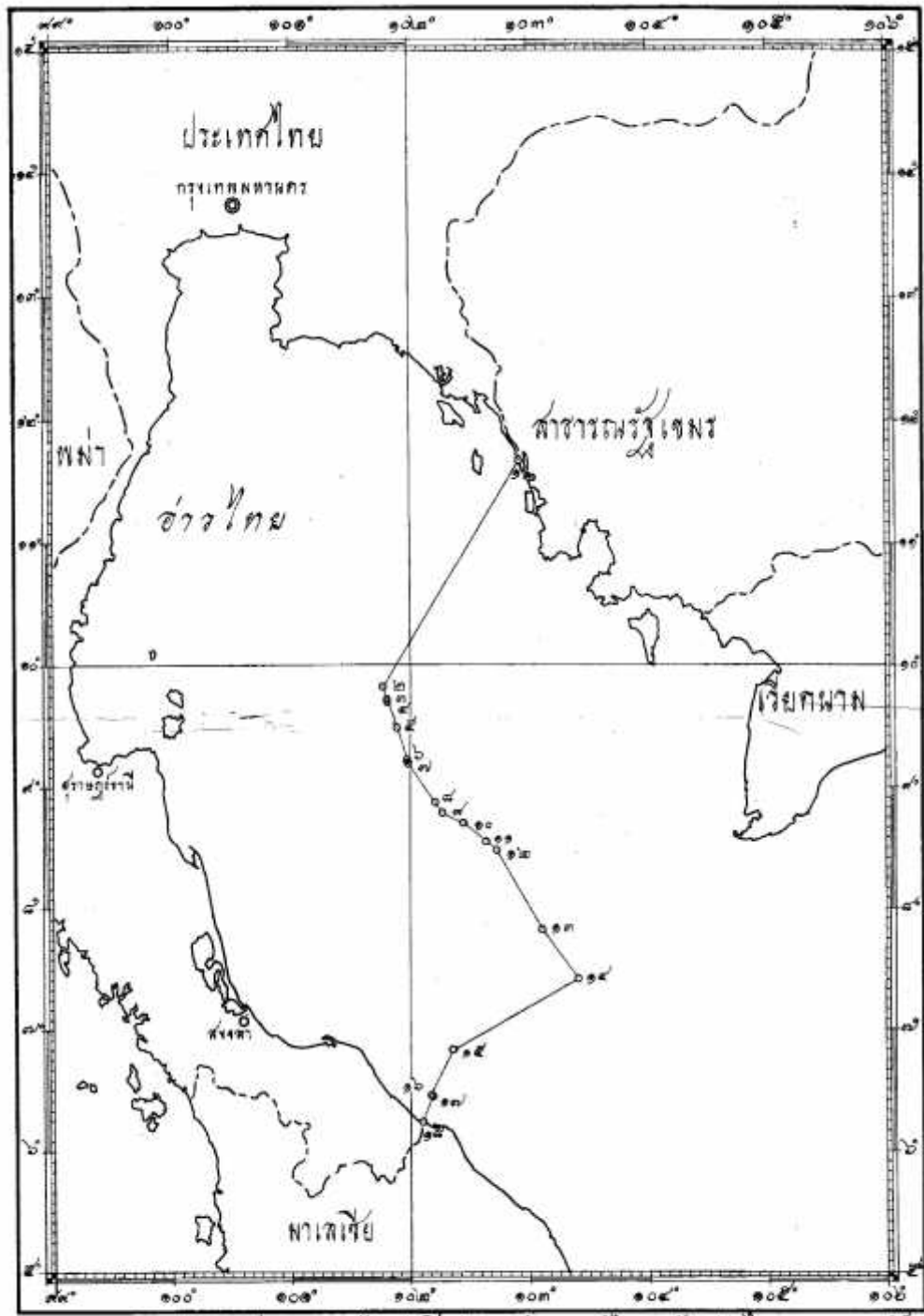
ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖
เป็นปีที่ ๒๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

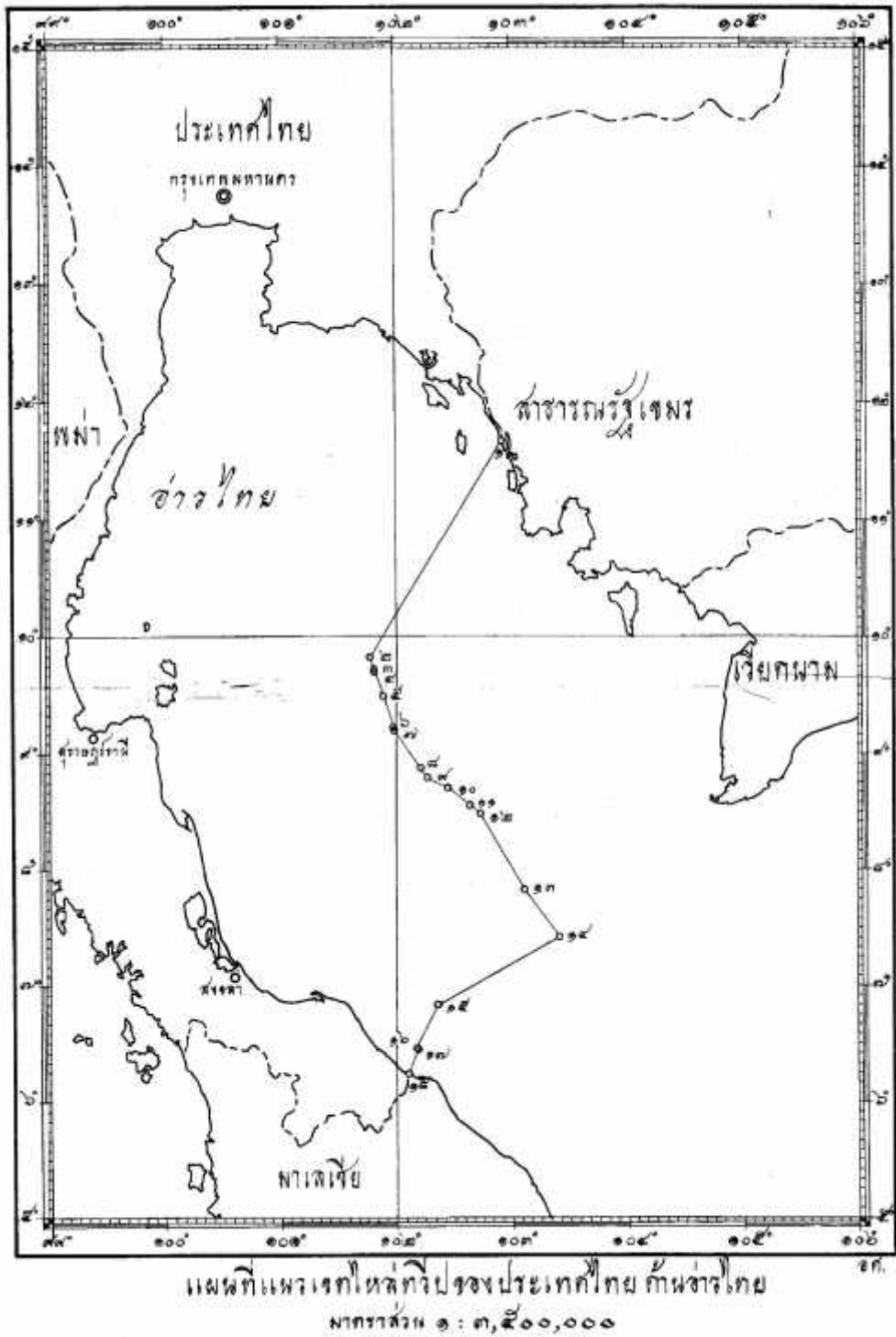
นายกรัฐมนตรี

รูปที่ ก-2 ประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ด้านอ่าว
ไทยหน้า 2

แผนที่แนวเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ด้านอ่าวไทย
มาตราส่วน ๑ : ๓,๕๐๐,๐๐๐

แผนภาพที่ ก-3 แผนที่แนวเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ด้านอ่าวไทยหน้า 1

แผนภาพที่ ก-4 แผนที่แนวเขตไหล่ทวีปของประเทศไทย ด้านอ่าวไทยหน้า 2

ประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา

แผนภาพที่ ก-5 การประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาหน้า 1

REPUBLIQUE KHMERE

N° 439/72/PRK

ព្រះ រាជ ក្រឹត្យ

LE PRESIDENT DE LA REPUBLIQUE KHMERE

Vu la Constitution de la République Khmère;

Vu l'Ordonnance N°1/71-CE du 18 Octobre 1971 régissant les questions relevant du domaine de la Loi;

Vu l'Ordonnance N°17/72-CE du 12 Mars 1972 définissant le titre du Chef de l'Etat de la République Khmère;

Vu l'Ordonnance N°2/72-PRK du 12 Mars 1972 conférant les pouvoirs du Chef du Gouvernement au Président de la République Khmère;

Vu le Kret N°187/72-PRK du 21 Mars 1972 modifié par les textes subséquents portant nomination du Cabinet Ministériel;

Le Conseil des Ministres entendu;

ORDONNE :

ARTICLE PREMIER.— En application des clauses de la Convention de Genève du 29 Avril 1958 sur le Plateau Continental à laquelle la République Khmère a adhéré et du Traité Franco-Siamois du 23 Mars 1907 et le Procès-Verbal de délimitation de la frontière du 8 Février 1908, la limite extérieure du Plateau Continental de la République Khmère est fixée comme l'indique la carte N°1972 de la Marine française à l'échelle 1/1.096.000 annexée au présent Kret avec les coordonnées de ses points repères suivantes :

La délimitation latérale Nord entre les zones du Plateau Continental relevant de la souveraineté respective de la République Khmère et de la Thaïlande est constituée par une ligne droite joignant le point frontière "A" sur la côte au plus haut sommet de l'île de Koh Ket "S" et se prolongeant jusqu'au point P, ces points A et P sont définis ci-après :

... 2

แผนภาพที่ ก-6 การประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาหน้า 2

	LONGITUDES EST GREENWICH	LATITUDES NORD
POINT A Ce point étant le point frontière sur la côte (Traité de Bangkok du 23 Mars 1907).	102°54'81	11°35'88
POINT P Point équidistant de la base cambodgienne A - îlot Kusrovie et de la ligne de base thaïlandaise opposée.	101°20'00	11°38'00

ARTICLE 2. - La délimitation de la ligne médiane (direction Nord sud) est constituée par une ligne brisée partant du point P et passant successivement sur les points P_{ck1} - P_{ck2} - P_{ck3} - P_{ck4} - P_{ck5} - P_{ck6} - P_{ck7} - P_{ck8} - P_{ck9} - P_{ck10} - P_{ck11} - P_{ck12} - P_{ck13} et B point frontière avec le Sud-Vietnam ci-après définis et reportés sur la carte jointe en annexe :

	LONGITUDES EST GREENWICH	LATITUDES NORD
P _{ck1} Point équidistant d'une part de l'îlot cambodgien de Kusrovie et d'autre part des points thaïlandais suivants : îlot Koh Charr et point 8 Area 2 (Hin Bai).	101°13'00	10°59'00
P _{ck2}	101°29'00	10°16'50
P _{ck3}	101°36'00	9°05'00
P _{ck4} <i>île Koh Kien</i>	101°57'50	8°31'00
P _{ck5} <i>île Koh Kien</i>	102°59'50	7°42'00
P _{ck6} <i>île Koh Kien</i>	103°21'00	7°34'00
P _{ck7} <i>île Koh Kien</i>	104°08'00	9°01'00
P _{ck8}	104°01'00	9°18'00
P _{ck9}	104°08'50	9°38'50
P _{ck10}	104°16'50	9°56'00
P _{ck11}	104°15'00	10°01'00
P _{ck12}	104°10'50	10°05'00
P _{ck13}	104°09'00	10°12'00
B point frontière avec Sud-Vietnam	104°25'53	10°25'23

... 3

ARTICLE 3. — La carte marine n° 1972 de la Mer Intérieure Française - Edition 1949 à l'échelle 1/1.096.000 est jointe au présent Kret.

Toute référence au Kret implique en même temps une référence à la carte n° 1972.

ARTICLE 4. — Toutes dispositions contraires au présent Kret sont purement et simplement abrogées.

ARTICLE 5. — Le Ministre des Affaires Étrangères et le Ministre de l'Industrie, des Ressources minières et des Pêches maritimes sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution du présent Kret./.

Fait à Phnom-Penh, le 1er Juillet 1972

Signé : **LON NOL**

Présenté à la signature du
PRESIDENT DE LA REPUBLIQUE KHMERE

par
**LE MINISTRE DE L'INDUSTRIE, DES RESSOURCES
MINIERES ET DES PECHEES MARITIMES,**

Signé : **CHHANN SOKHUM**

**POUR AMPLIATION,
LE SECRETAIRE GENERAL
DU GOUVERNEMENT,**

Signé : **OUK SOUN**

DESTINATAIRES :

- Dircabinet du Président de la République Khmère
- Preconseil (SGG) - JOC.
- IGARK - APA.
- Tous Municipalités - Khéus et Anouekhéus.
- Tous Ministères - Trésor.
- Cab-DG-IG-Toutes Directions et Inspections-Sec P&M et tous Bureaux relevant du Minindustrie.
- Ex. Assemblée Constituante.
- Archives et Bibliothèque Nle.

Théa Soukhum June 12 1970

**POUR COPIE CONFORME
P.LE MINISTRE DE L'INDUSTRIE,
DES RESSOURCES MINIERES
ET DES PECHEES MARITIMES,
LE DIRECTEUR DU SERVICE NATIONAL
DES MINES, DE LA GEOLOGIE ET DU
PETROLE.**

SEAN PENGSE

แผนภาพที่ ก-8 การประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาหน้า 4

สนธิสัญญาระหว่างสยามและฝรั่งเศส ค.ศ. 1907

หนังสือสัญญา

ระหว่าง

กรุงสยาม กับ กรุงฝรั่งเศส

ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕ (ค.ศ. ๑๙๐๓)*

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๖ หม่อมเจ้าจรูญศักดิ์กฤษฏาภรณ์ภควรรณราชทูตพิเศษ และผู้มีอำนาจเต็มของซิเออร์ปิซอง เสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายฝรั่งเศสได้แลกเปลี่ยนฉบับร่างให้หนังสือสัญญาต่อกันแล้ว มีข้อความในหนังสือสัญญานั้นดังต่อไปนี้

สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับเปเรลิตินต์แห่งวิบลิคฝรั่งเศส อาศัยเหตุผลการถือนิยามขึ้นเมื่อทำการปักปันเขตแดนเพื่อจะให้สำเร็จตามความในหนังสือสัญญาลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒ ฤกษ์ศกักราช ๑๙๐๕ นั้น มีความประสงค์ที่จะปักปันเขตแดนสยาม ซึ่งติดต่อกับเขตแดนฝรั่งเศส ให้แล้วเสร็จ เป็นครั้งสุดท้ายโดยทางฝ่ายต่างพร้อมกันแลกเปลี่ยนเขตแดนต่อกับประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งมีความประสงค์ที่จะให้กาารที่เกี่ยวข้องกัน ในระหว่างสองประเทศในลาวขึ้น โดยแก้ไขวิธีอำนาจเป็นแบบเดียวกันให้คนในป้องกันฝรั่งเศสซึ่งอยู่ในกรุงสยามมีกรรมสิทธิ์มากขึ้นอีกด้วย จึงได้ตกลงกันทำหนังสือสัญญาใหม่ฉบับหนึ่งแล้ว ได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มสำหรับการทำหนังสือสัญญานี้ทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามนั้น พระเจ้าโองยาเชอ กรมหลวงเกาะวังศิวโรปกครองลาวมหาจักรีบรมราชวงศ์ และตราครองออฟฟิศเซีย ลีของคอนเนอ ๗๓๗ เสนาบดีว่าการต่างประเทศ ฝ่ายหนึ่ง

ฝ่ายเปเรลิตินต์แห่งวิบลิคฝรั่งเศสนั้น มงซิเออร์ วิกตอร์เอมิล มารี โยเซฟ คอสแตง (เคอ ปลังซี) อัครราชทูตพิเศษและผู้มีอำนาจเต็มของวิบลิคฝรั่งเศส ตราออฟฟิศเซีย ลีของ คอนเนอ กับ อองสตรุทของ วิบลิคอีกฝ่ายหนึ่ง

ต่างได้รับหนังสือมอบอำนาจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ที่ได้สอบสวนกันเห็นถูกต้องตามแบบอย่างแล้ว จึงได้พร้อมกันตกลงทำสัญญา มีข้อความดังกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเสียมราฐกับเมืองศรีโสภณให้แก่กรุงฝรั่งเศสตามกำหนดเขตแดน ดังว่าได้ในข้อ ๑ ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนซึ่งติดต่อกับสยามนี้

ข้อ ๒

รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่างเข้าย และเมืองตราดกับทั้งเกาะหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนี้ให้แก่กรุงสยาม ตามกำหนดเขตแดนดังว่าไว้ในข้อ ๒ ของสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนดังกล่าวมาแล้ว

ข้อ ๓

การที่จะส่งมอบดินแดนเหล่านี้ซึ่งกันและกันนั้น จะให้จัดให้สำเร็จภายในยี่สิบวัน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนฉบับร่างให้สัญญา

* กองบรรณสาร ฉบับ ๒.๒๙ หมวดสนธิสัญญา (การเจรจาทำสนธิสัญญาเขตแดนไทยฝรั่งเศสศกักราช ๒๔๘๘ (๑๙๐๖))

ข้อ ๔

กรรมการรวมทั้งกองหนึ่ง มีนายทหารแลพนักงานฝ่ายไทยแลฝรั่งเศส ซึ่งสองประเทศที่ทำสัญญานี้ จะ
ได้เลือกตั้งวันภายหลังเดือน ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนวิธีไฟสัญญาแล้ว แลให้ไปปักเขตแดนข้างปรางที่ตกลงกัน
ใหม่ที กรรมการนี้จะให้ลงมือปักบ่อนั้นแก่ผู้ที่ทำการไล่กันที แลให้ทำการถามความที่ถ่วงหนืดที่กล่าวไว้ในสัญญา
ว่าด้วยปักบ่อนั้นแต่ที่ติดท้ายหนังสือสัญญานี้

ข้อ ๕

บรรดาคนชาวทวีปเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับหรือในเมืองกันของฝรั่งเศสผู้ซึ่งจะได้จับกุมได้ตามความข้อ ๑๑
ในหนังสือสัญญานี้วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๒๒ ๑๓๒๕ นั้น ถ้าเป็นคนซึ่งตามสัญญา
ในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสในกรุงสยามภายหลังวันที่ลงชื่อหนังสือสัญญานี้แล้ว จะต้องอยู่ในอำนาจศาลฝ่าย
สยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง

อำนาจศาลต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้ไว้ในข้อ ๑๒ ของหนังสือสัญญาวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทรศก ๑๒๒๒ ๑๓๒๕ นั้น จะต้องผ่อนผันตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่ติดท้ายหนังสือสัญญา
นี้ ให้ขยายให้ทั่วไปทั้งกรุงสยามสำหรับคนชาวเอเชีย ซึ่งอยู่ในบังคับหรืออยู่ในเมืองกันของฝรั่งเศสที่ไว้ใจข้อ ๑๑ แล
ข้อ ๑๑ ของหนังสือสัญญาเท่าที่กล่าวมาแล้ว แลเป็นคนที่ได้จับกุมชื่ออยู่ในที่ว่าการกงสุลฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้

วิธีอำนาจศาลอย่างนี้จะเลิกไม่ใช้ต่อไป คือจะเปลี่ยนอำนาจศาลต่างประเทศไปเป็นอำนาจศาลฝ่าย
สยามตามธรรมเนียมของบ้านเมือง เมื่อได้ประกาศใช้กฎหมายรวมลักษณะต่างๆ คือกฎหมายรวมลักษณะอาญา
หรือโทษ กฎหมายลักษณะแพ่งแลการค้าขาย กฎหมายลักษณะวิธีพิจารณาคดี แลกฎหมายลักษณะจัดตั้งศาล

ข้อ ๖

คนชาวเอเชียซึ่งอยู่ในบังคับแลเมืองกันของฝรั่งเศส จะได้มีกรรมสิทธิ์เหมือนคนในพื้นที่เมืองตลอดทั่วกรุง
สยาม คือกรรมสิทธิ์ในการถือที่ดิน กรรมสิทธิ์ในการที่อยู่หรือจะเที่ยวไปแห่งใดๆ ได้ ไม่มีข้อกำหนดห้ามด้วย
คนเหล่านี้จะต้องเสียภาษีอากร แลส่วย หรือการเกณฑ์ใช้ราชการตามธรรมเนียม
แต่จะได้อยู่นอกจากการเกณฑ์เป็นทหาร และไม่ต้องเสียภาษี หรือค่าแรงแทนเกณฑ์เป็นการพิเศษขึ้นอีก

ข้อ ๗

ข้อความทั้งปวง ในหนังสือสัญญาใหญ่น้อยทั้งปวงที่มีอยู่แต่ก่อน ในระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส ซึ่งไม่
ได้แก้ไขไว้ในหนังสือนี้ ต้องคงอยู่ตามเดิม

ข้อ ๘

ถ้ามีข้อแย้งกันขึ้นในภายหลังความหมายของหนังสือสัญญานี้ที่ได้ทำไว้ทั้งภาษาไทยแลภาษาฝรั่งเศสนั้น
จะต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก

หนังสือสัญญานี้ จะต้องไว้ตีพิมพ์ภายในกำหนดสี่เดือนนับตั้งแต่วันที่ลงชื่อหรือก่อนกำหนดนั้น ถ้ากระทำไม่ได้
หนังสือสัญญานี้ ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อแลประทับตราไว้เป็นสำคัญกระทำอย่างละ ๒ ฉบับ
ณ กรุงสยามเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕๓ ๑๓๕๖

(ลงนามพร้อมประทับตรา) ของกงสุลฝรั่งเศส

Traité
Entre
Sa Majesté le Roi de Siam et Monsieur le Président
de la République Française.

A la suite des opérations de délimitation entreprises en exécution de la Convention du 13 Février 1904, désireux d'une part d'assurer le règlement final de toutes les questions relatives aux frontières communes de l'Indo-Chine et du Siam, par un système réciproque et rationnel d'échanges, désireux d'autre part de faciliter les relations entre les deux pays par l'introduction progressive d'un système uniforme de juridiction et par l'extension des droits des ressortissants français établis au Siam, ont décidé de conclure un nouveau traité et ont nommé à cet effet pour leurs plénipotentiaires, savoir :

Sa Majesté le Roi de Siam :

Son Altesse Royale le Prince Devawongso Varoprakar, Chevalier de l'ordre de Maha Chakrtri, Grand Officier de la Légion d'honneur, etc., Ministre des Affaires Etrangères;

Monsieur le Président de la République Française :

Monsieur Victor Emile Marie Joseph Collin (de Plancy), Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République Française au Siam, Officier de la Légion d'honneur et de l'Instruction Publique;

Lesquels munis de pleins pouvoirs, qui ont été trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

ARTICLE I

Le Gouvernement Siamois cède à la France les territoires de Battambang, Siemréap et Sisophon, dont les frontières sont définies par la clause I du protocole de délimitation ci-annexé.

ARTICLE II

Le Gouvernement Français cède au Siam les territoires de Dan-Sai et de Kratt, dont les frontières sont définies par les clauses I & II du dit protocole, ainsi que toutes les îles situées au sud du Cap Lemling, jusques et y compris Koh-Kut.

ARTICLE III

La remise de ces territoires aura lieu de part et d'autre dans un délai de vingt jours après la date à laquelle le présent traité aura été ratifié.

แผนภาพที่ ก-11 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส
ค.ศ.1907 (ภาษาฝรั่งเศส)หน้า 1

ARTICLE IV

Une commission mixte, composée d'officiers et de fonctionnaires français et siamois, sera nommée par les deux pays contractants, dans un délai de quatre mois après la ratification du présent traité, et chargée de délimiter les nouvelles frontières. Elle commencera ses travaux dès que la saison le permettra et les poursuivra en se conformant au protocole de délimitation annexé au présent traité.

ARTICLE V

Tous les asiatiques, sujets et protégés français qui se feront inscrire dans les Consuls de France au Siam après la signature du présent traité, par application de l'article XI de la Convention du 13 Février 1904, seront justiciables des tribunaux siamois ordinaires.

La juridiction des Cours internationales Siamoises, dont l'institution est prévue par l'article XII de la Convention du 13 Février 1904, sera, dans les conditions énoncées au protocole de juridiction ci-annexé, étendue, dans tout le royaume de Siam, aux asiatiques sujets et protégés français visés par les articles X et XI de la même Convention, et actuellement inscrits dans les Consuls de France au Siam.

Ce régime prendra fin et la compétence des Cours internationales sera transférée aux tribunaux siamois ordinaires, après la promulgation et la mise en vigueur des codes siamois (code pénal, code civil et commercial, codes de procédure et loi d'organisation judiciaire).

ARTICLE VI

Les asiatiques sujets et protégés français jouiront, dans toute l'étendue du royaume de Siam, des droits et prérogatives dont bénéficient les nationaux du pays, notamment des droits de propriété, de libre résidence et de libre circulation.

Ils seront soumis aux impôts et prestations ordinaires.

Ils seront exempts de service militaire et ne seront pas assujettis aux réquisitions et taxes extraordinaires.

ARTICLE VII

Les dispositions des anciens traités, accords et conventions entre la France et le Siam non modifiés par le présent traité restent en pleine vigueur.

ARTICLE VIII

En cas de difficulté d'interprétation du présent traité rédigé en français et en siamois, le texte français fera seul foi.

แผนภาพที่ ก-12 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส
ค.ศ.1907 (ภาษาฝรั่งเศส) หน้า 2

ARTICLE IX

Le présent traité sera ratifié dans un délai de quatre mois à partir du jour de la signature, ou plus tôt, si faire se peut.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Bangkok, en double exemplaires, le vingt trois Mars mil neuf cent sept.

(L.S.) Signé : DEVAWONGSE VAROPRAKAR

(L.S.) Signé : V. COLLIN, (DE PLANCY)

**แผนภาพที่ ก-13 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส
ค.ศ.1907 (ภาษาฝรั่งเศส) หน้า 3**

ARTICLE IX

Le présent traité sera ratifié dans un délai de quatre mois à partir du jour de la signature, ou plus tôt, si faire se peut.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Bangkok, en double exemplaires, le vingt trois Mars mil neuf cent sept.

(L.S.) Signé : DEVAWONGSE VAROPRAKAR

(L.S.) Signé : V. COLLIN, (DE PLANCY)

**แผนภาพที่ ก-14 หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส
ค.ศ.1907 (ภาษาฝรั่งเศส) หน้า 5**

สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดน คิดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๕*

เพื่อประโยชน์ ที่จะให้กรรมการซึ่งกล่าวไว้ในข้อ ๔ ของหนังสือสัญญาลงวันที่ จัดการปักปันเขตแดน ให้สะดวกดี แลเพื่อที่จะไม่ให้เกิดมีข้อขัดข้องขึ้นได้ ในการปักปันเขตแดนนั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม กับรัฐบาลของริบลิคฝรั่งเศสจึงได้ยินยอมตกลงกันตามความที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑

เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะภูเก็ต เปงเหล็กแล้ว ตั้งแต่ที่ต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงลำเขาพนมกระวาน แลเป็นที่เข้าใจกันชัดเจนด้วยว่า แม้จะมีเหตุการณ้อย่างไร ก็ดี ฟากโหล่เขาเหล่านี้ข้างทิศตะวันออกรวมทั้งที่ลุ่มน้ำคลองเกาะปอดด้วยนั้น ต้องคงเป็นดินแดนฝ่ายอินโดจีนของฝรั่งเศส แล้วเขตแดนต่อไปตามสันเขาพนมกระวานทางทิศเหนือ จนถึงเขาพนมแกม ซึ่งเป็นเขาใหญ่ป็นน้ำทั้งหลายระหว่างลำน้ำที่ไหลตกอำเภอสายหนึ่ง กับลำน้ำที่ไหลตกทะเลสาบอีกสายหนึ่ง ตั้งแต่เขาพนมทมนี่เขตแดนไปตามทิศห้ายฝั่งก่อนแล้ว จึงไปตามทิศเหนือตามเขตแดน ซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ระหว่างเมืองพระตะบองฝ่ายหนึ่ง กับเมืองจันทบุรีแลเมืองตราดอีกฝ่ายหนึ่งแล้วต่อไปจนถึงที่เขตแดนที่ข้ามลำน้ำใส ตั้งแต่ที่ต่อไปตามลำน้ำนี้จนถึงปากที่ต่อกับลำน้ำศรีโสภา แลตามลำน้ำศรีโสภาต่อไปจนถึงที่แห่งหนึ่งในลำน้ำนี้ ประมาณสิบกิโลเมตรหรือสองร้อยห้าสิบเส้นใต้เมืองอาญู ตั้งแต่ที่เส้นตรงไปจนถึงเขาแดงแรก ตรงระหว่างกลางทางช่องเขาทั้ง ๒ ที่เรียกว่าช่องตะโกกับช่องเสม็ด แต่ได้เป็นที่เข้าใจกันว่า เส้นเขตแดนที่กล่าวมาที่สุดนี้ จะต้องปักปันกันให้มีทางเดินตรงในระหว่างเมืองอาญูกับช่องตะโกคงไว้ในเขตกรุงสยาม ตั้งแต่ที่เขาแดงแรกที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เขตแดนต่อไปตามเขามันน้ำที่ตกทะเลสาบแลแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับที่ตกน้ำอีกสายหนึ่งแล้วต่อไปจนตกอำเภอน้ำโงงใต้ปากมูน ตรงปากห้วยตอตามเส้นเขตแดน ที่กรรมการปักปันแดนครั้งก่อนได้ตกลงกันแล้วเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ศกุตศักราช ๑๘๐๗

ได้เขียนเส้นพรมแดนประมินไว้อย่างหนึ่ง ในแผนที่ตามความที่กล่าวในข้อนี้คิดเนื่องไว้ท้ายสัญญานี้ด้วย

ข้อ ๒

เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้น ตั้งแต่ข้างทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหืองแล้ว ต่อไปตามกลางลำน้ำเหืองนี้ จนถึงที่แรกเกิดน้ำในที่เรียกว่าภูเขาเมียง ต่อนี้เขตแดนไปตามเขามันน้ำตกแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับตกแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่ง จนถึงที่ในลำแม่น้ำโงงที่เรียกว่ากองผาไต ตามเส้นพรมแดนที่กรรมการปักปันแดนได้ตกลงกันไว้แล้ว ณ วันที่ ๑๖ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ศกุตศักราช ๑๘๐๖

* กองบรรณสาร, เล่ม ๒-๒๕ หมวดสนธิสัญญา, การเจรจาทำสนธิสัญญาเขตแดนไทย-ฝรั่งเศส ศักราช ๒๔๘๘ (๑๙๐๗)

ข้อ ๓

กรมการปักปันเขตแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๔ ของหนังสือสัญญาลงวันที่ จะต้องทำการปักปันหมายเขตต์
 ลงไว้ในพื้นที่ตามเขตต์นั้นตามที่ไว้ในข้อ ๑ นี้ ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการปักปันเขตต์แดนกันอยู่นั้น รัฐบาลฝรั่งเศส
 จะจะมีประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงเส้นทรมแดนที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้แล้ว การที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนี้ ถึง
 โดยว่าจะเกิดมีเหตุการณ์อย่างไร ก็ดี จะต้องทำให้ไม่เป็นที่สงสัยเสียประโยชน์ของรัฐบาลสยามด้วย

สัญญาที่ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ลงชื่อและประทับตราไว้เป็นสำคัญอย่างละ ๒ ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ ๒๓ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕๕ อุตศศักราช ๑๙๑๗

(ลงพระนามและประทับตรา) ภาวะวงศ์ไพบูลย์

(ลงนามและประทับตรา) ซี คอลแลง (เคอ ปลังซี)

แผนภาพที่ ก-16 : สัญญาว่าด้วยปักปันเขตต์แดน ร.ศ.125 หน้า 2

ผนวก ข.

Memorandum of Understanding
between
the Royal Thai Government
and
the Royal Government of Cambodia
regarding
the Area of their Overlapping Maritime Claims
to the Continental Shelf

The Royal Thai Government and the Royal Government of Cambodia (hereinafter referred to as the Parties):

DESIRING to strengthen further the existing bonds of traditional friendship between the two countries;

RECOGNIZING that as a result of claims made by the two countries to territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone in the Gulf of Thailand, there exists an area of overlapping claims (*the Overlapping Claims Area*);

CONSIDERING that it is in the best interests of the two countries to agree upon an early mutually acceptable basis for exploitation of the hydrocarbon resources of the Overlapping Claims Area as soon as possible; and

TAKING NOTE of the understanding reached between their respective senior officials as reflected in the Agreed Minutes of the Informal Consultations done at Cha Am on 5 October 2000 and at Siem Reap on 21 April 2001:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

1. The Parties consider that it is desirable to enter into provisional arrangements of a practical nature in respect of the Overlapping Claims Area.
2. It is the intent of the Parties, through accelerated negotiation, to simultaneously:
 - (a) conclude an agreement for the joint development of the hydrocarbon resources located within the area shown in the Attachment as the Joint Development Area (*the Joint Development Treaty*); and
 - (b) agree upon a mutually acceptable delimitation of the territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone in the area shown in the Attachment as the Area to be Delimited.

It is firmly the intent of the Parties to treat the provisions of paragraphs (a) and (b) above as an indivisible package.

3. For the purpose of Article 2, there shall be established a Joint Technical Committee, comprising officials of Thailand and Cambodia to be separately nominated. The Joint Technical Committee shall be responsible for drawing up:
 - (a) the agreed terms of the Joint Development Treaty, including a mutually acceptable basis for sharing the costs and benefits of the exploitation of hydrocarbon resources located in the Joint Development Area; and
 - (b) an agreed delimitation of the territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone between their respective current claims in the Area to be Delimited in accordance with applicable principles of international law.
4. The Joint Technical Committee shall meet regularly with a view to concluding its work in relation to these matters expeditiously. The Joint Technical Committee may establish such sub-committees as it considers appropriate.
5. Subject to entry into force of the delimitation of the Parties' respective maritime claims in the Area to be Delimited, this Memorandum of Understanding and all actions taken pursuant to this Memorandum of Understanding are without prejudice to the maritime claims of either party.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned being duly authorized by their respective Governments, have signed the Present Memorandum of Understanding.

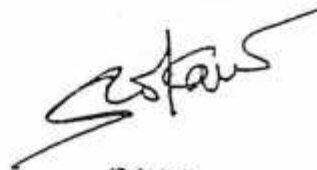
DONE in duplicate in Phnom Penh, on 18 June 2001, in English language.

FOR THE ROYAL THAI
GOVERNMENT

FOR THE ROYAL GOVERNMENT
OF CAMBODIA

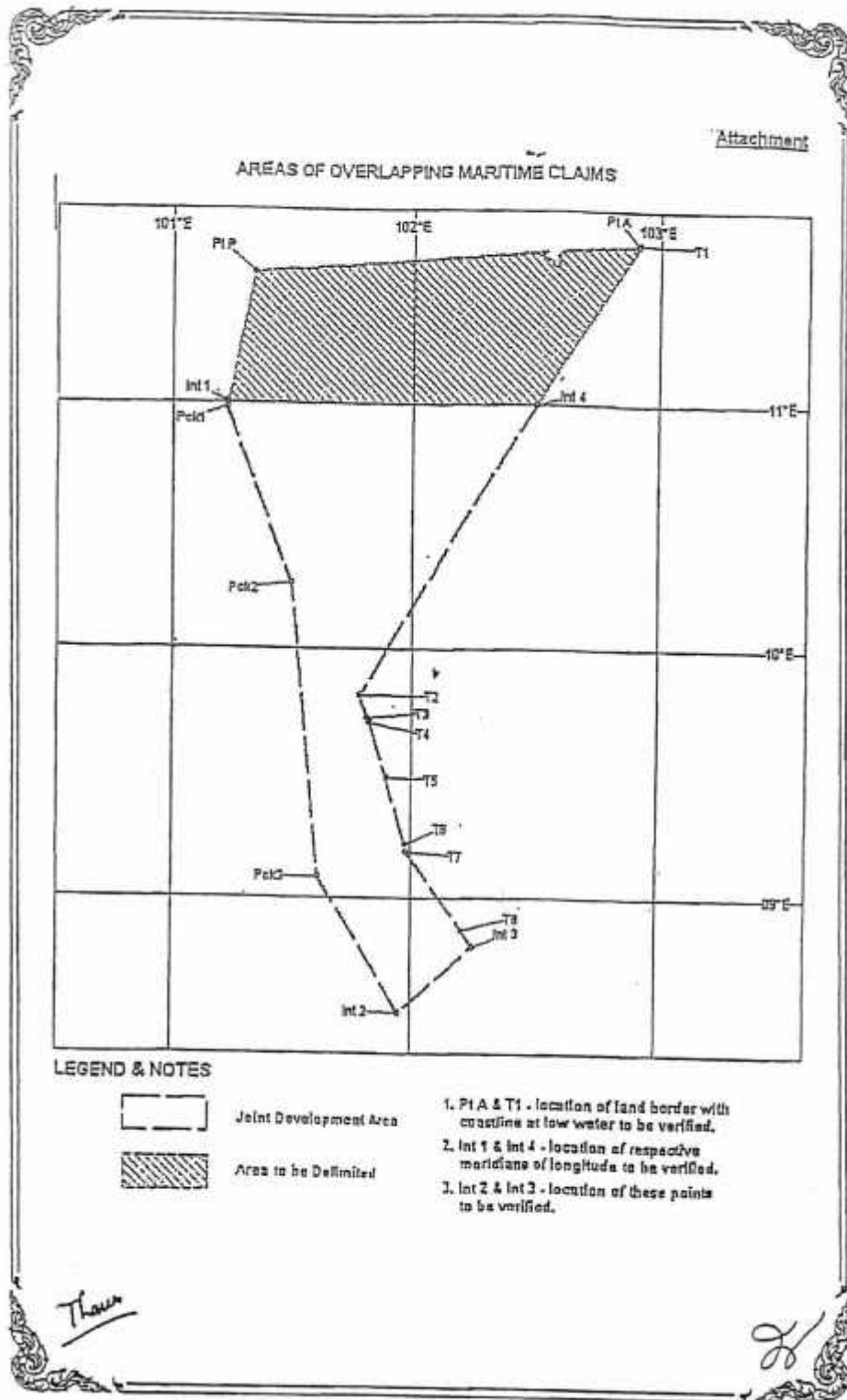
(Surakiat Sathirathai)
Minister of Foreign Affairs of
the Kingdom of Thailand

(Sok An)
Senior Minister
Chairman of the Cambodian National
Petroleum Authority

Tham

So

แผนภาพที่ ข-3 บันทึกความเข้าใจ 2544 (ฉบับภาษาอังกฤษ)
หน้า 3

บันทึกความเข้าใจ
ระหว่าง
รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย
กับ
รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา
ว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไหล่ทวีปทับซ้อนกัน

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (ต่อไปนี้จะเรียกว่า ภาคิผู้ทำสัญญา)

ปรารถนาที่จะกระชับความผูกพันแห่งมิตรภาพซึ่งมีมาช้านานระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ตระหนักว่าจากผลของการอ้างสิทธิของประเทศทั้งสองในเรื่องทะเลอาณาเขต ไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะในอ่าวไทย ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน (พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน)

พิจารณาว่าเป็นประโยชน์สูงสุดของประเทศทั้งสองที่จะตกลงกันบนพื้นฐานที่ยอมรับได้ร่วมกันโดยเร็ว สำหรับการแสวงประโยชน์ทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนโดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ และ

รับทราบความเข้าใจซึ่งบรรลุร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของประเทศทั้งสองดังปรากฏในบันทึกการประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการที่ระอ้าเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 2000 และที่เสียมราฐ เมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 2001

ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

1. ภาคิผู้ทำสัญญาพิจารณาว่าเป็นที่พึงปรารถนาที่จะทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่สามารถปฏิบัติได้ในเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน
2. เป็นเจตนารมณ์ของภาคิผู้ทำสัญญา โดยการเร่งรัดการเจรจา ที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ไปพร้อมกัน
 - (ก) จัดทำความตกลงสำหรับการพัฒนาร่วมทรัพยากรปิโตรเลียมซึ่งอยู่ในพื้นที่พัฒนาาร่วมดังปรากฏตามเอกสารแนบท้าย (สนธิสัญญาการพัฒนาาร่วม) และ
 - (ข) ตกลงแบ่งเขตซึ่งสามารถยอมรับได้ร่วมกันสำหรับทะเลอาณาเขต ไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขต ดังปรากฏตามเอกสารแนบท้าย

แผนภาพที่ ข-4 บันทึกความเข้าใจฯ 2544 (ฉบับภาษาไทย)

หน้า 1

เป็นเจตนาารมณ์ที่แน่นอนของภาคีผู้ทำสัญญาที่จะถือปฏิบัติบทบัญญัติของข้อ (ก) และ (ข) ข้างต้นในลักษณะที่ไม่อาจแบ่งแยกได้

3. เพื่อวัตถุประสงค์ตามข้อ 2 จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยและประเทศกัมพูชาซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากแต่ละประเทศแยกต่างหากจากกัน คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคมีหน้าที่รับผิดชอบ สำหรับการกำหนด
 - (ก) เงื่อนไขที่ตกลงร่วมกันของสนธิสัญญาการพัฒนาความร่วมมือถึงพื้นฐานซึ่งยอมรับร่วมกันในการแบ่งปันค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนา ร่วม และ
 - (ข) การแบ่งเขต ทะเลอาณาเขต ไหล่ทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างเขตที่แต่ละฝ่ายอ้างสิทธิ์อยู่ในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขตตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งใช้บังคับ
4. คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคจะประชุมกันโดยสม่ำเสมอเพื่อให้การดำเนินการในเรื่องนี้เสร็จสิ้นโดยเร็ว คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคอาจจัดตั้งคณะกรรมการตามที่เห็นว่าเหมาะสม
5. ภายใต้เงื่อนไขการมีผลใช้บังคับของการแบ่งเขตสำหรับการอ้างสิทธิ์ทางทะเลของภาคีผู้ทำสัญญาในพื้นที่ที่ต้องมีการแบ่งเขต บันทึกความเข้าใจนี้และการดำเนินการทั้งหลายตามบันทึกความเข้าใจนี้จะไม่ มีผลกระทบต่อการอ้างสิทธิ์ทางทะเลของแต่ละภาคีผู้ทำสัญญา

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างทำยนี้ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละฝ่ายให้ลงนามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้

ทำเป็นสองฉบับ ณ กรุงพนมเปญ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ.2001 เป็นภาษาอังกฤษ

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

(สุรเกียรติ์ เสถียรไทย)

(ซก อ้น)

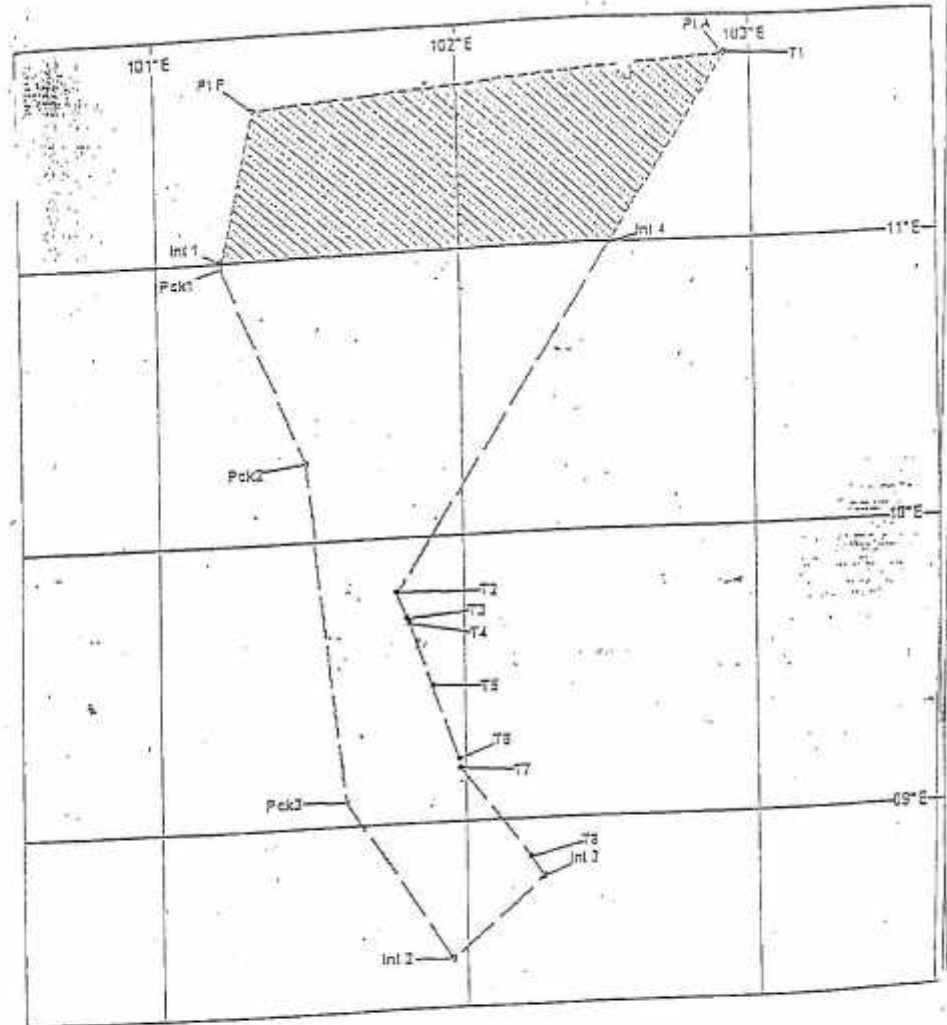
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรไทย

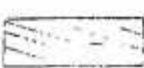
รัฐมนตรีอาวุโส

ประธานการปิโตรเลียมแห่งชาติกัมพูชา

แผนภาพที่ ข-5 บันทึกความเข้าใจ 2544 (ฉบับภาษาไทย)
หน้า 2

พื้นที่ของการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล

- เครื่องหมาย
- พื้นที่ที่ตนรวม
 - พื้นที่ที่ต้องแบ่งเขต
1. PckA & T1 ที่ตั้งของเขตแดนทางบกกับแนวชายฝั่ง ณ จุดน้ำลด ซึ่งจะต้องมีการรับรองความถูกต้องต่อไป
 2. Int 1 & Int 4 ที่ตั้งของเส้นลองจิจูดซึ่งต้องมีการรับรองความถูกต้องต่อไป
 3. Int 2 & Int 3 ที่ตั้งของจุดเหล่านี้ซึ่งต้องมีการรับรองความถูกต้องต่อไป

แผนภาพที่ ข-6 บันทึกความเข้าใจ 2544 (ฉบับภาษาไทย)
หน้า 3

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางเปรมฤทัย วินัยแพทย์
วัน เดือน ปีเกิด	6 เมษายน 2505
การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต(ธรณีวิทยา) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาโท Mining Engineering (Mineral Economics) McGill University, Canada
ประวัติการทำงาน	ตุลาคม 2551 รักษาราชการผู้อำนวยการกองแผนงานเชื้อเพลิงธรรมชาติ สิงหาคม 2552 ผู้อำนวยการกองแผนงานเชื้อเพลิงธรรมชาติ กันยายน 2554 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกิจการปิโตรเลียมระหว่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	กุมภาพันธ์ 2558 ผู้อำนวยการสำนักบริหารสัมปทานปิโตรเลียม กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิทับซ้อนในทะเล: กรณีไทย-กัมพูชา

ผู้วิจัย นางเปรมฤทัย วินัยแพทย์

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักบริหารสัมปทานปิโตรเลียม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พลังงานถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยความต้องการใช้พลังงานของประเทศนับวันจะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และโดยที่การสำรวจพบแหล่งปิโตรเลียมใหม่ทำได้ยากยิ่งขึ้นเนื่องจากสภาพธรณีวิทยาของประเทศไม่เอื้ออำนวย และค่าใช้จ่ายในการสำรวจและพัฒนาเพื่อนำปิโตรเลียมขึ้นมาต่อหน่วยมีแนวโน้มจะสูงขึ้นหากเราไม่สามารถสำรวจพบแหล่งปิโตรเลียมแหล่งใหม่ๆ คาดว่าจะทำให้ปริมาณสำรองที่พิสูจน์แล้ว ในปัจจุบันหมดลงภายในระยะเวลาประมาณ 7 ปี ดังนั้นนอกเหนือจากการเร่งรัดให้มีการเปิดให้สิทธิการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้มีการค้นพบและสามารถพัฒนาแหล่งผลิตปิโตรเลียมในประเทศขึ้นมาใช้ประโยชน์แล้ว การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ่างสิทธิทับซ้อนในทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชาที่มีครอบคลุมพื้นที่กว่า 26,000 ตารางกิโลเมตร ในบริเวณอ่าวไทยให้สำเร็จ สามารถเริ่มการสำรวจหาปิโตรเลียมได้อีกครั้ง จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มปริมาณสำรองของประเทศ และเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้

สำหรับพื้นที่ที่มีการอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปในทะเลทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชาได้เริ่มมาเป็นระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 แล้ว แต่ด้วยสถานการณ์ของการเมืองภายในของแต่ละประเทศและท่าทีของแต่ละประเทศแตกต่างกัน ทำให้จนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถตกลงกันได้ แต่หากในอนาคตอันใกล้นี้ ทั้งสองประเทศไม่มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังอีกครั้งทรัพยากรปิโตรเลียมที่คาดว่าน่าจะมียู่ในพื้นที่อาจไม่สามารถได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อทดแทนกับแหล่งที่หมดไปได้ทันเวลา เนื่องจากการสำรวจ พัฒนา และผลิตแหล่งปิโตรเลียม (โดยเฉพาะอย่างยิ่งก๊าซธรรมชาติ) ต้องใช้เวลาโดยทั่วไปประมาณ 10 ปี ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติซึ่งมีราคาสูงกว่าก๊าซธรรมชาติที่ผลิตได้จากแหล่งในอ่าวไทยเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อราคาค่าไฟฟ้าที่จะเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบในทางลบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ดังนั้น ภายใต้รัฐบาลชุดปัจจุบันที่ในระดับผู้นำประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและการเมืองภายในประเทศไทยมีเสถียรภาพจึงน่าจะเป็นโอกาสอันดีที่ทั้งสองประเทศจะกลับมาเริ่มการเจรจาอีกครั้ง ดังนั้นเราควรมีการเตรียมความพร้อมในการเจรจาในรูปแบบต่างๆตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมีผลลัพธ์ที่ได้เป็นที่ยอมรับของทั้งสองประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการอ้างสิทธิทางทะเลของประเทศต่างๆ และปัญหาที่เกิดจากการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์และประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในทะเล และการแก้ไขปัญหาอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆ รวมถึงความตกลงเพื่อการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกันซึ่งมีลักษณะเป็นความตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement)
3. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปทับซ้อนระหว่างไทยและกัมพูชาในทะเลอ่าวไทย ที่น่าจะเป็นที่ยอมรับของทั้งสองประเทศ และผลประโยชน์ที่จะได้รับสำหรับแต่ละแนวทาง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้จะมุ่งเน้นและจำกัดเฉพาะการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศในรูปแบบต่างๆที่เคยมีการดำเนินการแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ซึ่งยังเป็นปัญหา โดยการศึกษาวิจัยนี้จะใช้ข้อมูลที่เป็นหลักการกว้างๆของการแก้ไขปัญหาแต่ละรูปแบบ และจะเน้นเฉพาะข้อมูลที่เปิดเผยได้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อกฎหมาย สภาพปัญหาต่างๆ จากเอกสารสำคัญของทางภาครัฐและเอกชน ความเป็นมาของการอ้างสิทธิของไทยและกัมพูชาและท่าทีที่ผ่านมาของแต่ละประเทศ ตัวอย่างการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ ของประเทศอื่น

ที่มีปัญหาการอ้างสิทธิเขตทางทะเลทับซ้อนกัน และนำความรู้/ประสบการณ์ที่ได้มาเสนอแนะเป็นรูปแบบที่เป็นไปได้เพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน

ผลการวิจัย

ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชา แม้ว่ารัฐบาลทั้งสองจะได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาเป็นเวลานานแต่เนื่องจากท่าทีของทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกัน คือ

1. กัมพูชาต้องการให้ทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Joint Development Area) ทั้งพื้นที่ โดยอ้างว่าอธิปไตยและอ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในปี พ.ศ. 2515 เป็นสิ่งที่ “ไม่อาจต่อรองได้ (Non-Negotiable)” ในขณะที่

2. ไทยให้ความสำคัญกับการเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเล โดยเห็นว่าควรมีการตรวจสอบความชอบธรรมในการอ้างสิทธิของแต่ละฝ่าย หลักการในการอ้างสิทธิของแต่ละฝ่ายควรที่จะสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อำนาจและสิทธิอธิปไตยบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนตอนบน บริเวณรอบเกาะกูดจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก

จนถึงปัจจุบันทั้งสองประเทศยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงระหว่างกันได้ ส่งผลให้กิจกรรมการสำรวจและพัฒนาแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะได้ให้สิทธิในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมแก่ผู้รับสัมปทานของตนไปแล้ว

โดยที่การแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และเกี่ยวพันถึงสิทธิอธิปไตยของประเทศและผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในพื้นที่ ดังนั้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถอธิบายต่อประชาชนของตนได้ ทั้งสองฝ่ายควรยึดหลักการเจรจาตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และตัวอย่างผลการตัดสินของที่ผ่านมาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งหลักการที่สำคัญที่นำมาใช้ ได้แก่

1. อนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป (Convention on the Continental Shelf) ค.ศ. 1958: ที่กำหนดว่าเขตไหล่ทวีป หมายถึง “พื้นที่ท้องทะเลและใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ที่อยู่ติดกับฝั่งแต่อยู่ด้านนอกของทะเลอาณาเขต จนถึงที่ระดับความลึก 200 เมตร หรือที่ที่อาจลึกกว่านี้แต่ยังสามารถสำรวจและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเล ขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้” หลักการแบ่งเขตไหล่ทวีปให้ใช้หลักการเส้นมัธยะวันแต่จะมีสภาพการณ์พิเศษ (Special Circumstances)

2. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 : ปรับปรุงคำนิยามเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีป ให้วัดจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่ริมนอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น” รวมถึงเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ที่กำหนดให้

“...เขตเศรษฐกิจจำเพาะคือ บริเวณที่อยู่เลยไปจากและประชิดกับทะเลอาณาเขต...” แต่ “...จะต้องไม่ขยายออกไปเลย 200 ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต...”

สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ มีเนื้อหาเป็นการกำหนดโดยกว้างให้ “...กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ...(ข้อ 74 (1))” นอกจากนี้ยังเพิ่มทางเลือก (ข้อ 83 (3)) ให้ว่าในกรณีที่รัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตทางทะเล (ไม่ว่าจะเป็นเขตไหล่ทวีปหรือ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ) “...ให้รัฐที่เกี่ยวข้องพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราว (Provisional Arrangement) ซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้...” ซึ่งในกรณีของการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมอาจหมายถึงความตกลงในการสำรวจและพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน (Petroleum Joint Development)

ดังนั้นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลสามารถดำเนินการได้ใน 3 แนวทางหลัก ดังนี้

1. การเจรจาเพื่อแก้ไขเพื่อแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวร ซึ่งเป็นที่สังเกตจากกรณีคำตัดสินของศาลต่างๆ ว่า ส่วนใหญ่จะใช้หลักการเส้นมัธยยะ (Provisional Equidistance) ก่อนที่จะมีการปรับเส้นตามสภาวะการณ์พิเศษ (Special Circumstances) เพื่อให้ได้ผลการแบ่งเขตทางทะเลที่เป็นธรรม และ

2. การเจรจาเพื่อการพัฒนาาร่วมซึ่งมักจะเป็นทางเลือกหลังจากที่รัฐได้มีการตรวจสอบและปรับเส้นอ้างสิทธิให้เป็นธรรมตามหลักกฎหมายทะเลแล้ว ยังคงไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเรื่องเขตทางทะเลได้ ทั้งนี้รูปแบบการบริหารจัดการแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 Single-state Model: การมอบหมายให้รัฐใดรัฐหนึ่งเป็นผู้แทนในการบริหารจัดการ

2.2 Joint-Venture Model: การร่วมทุนระหว่างบริษัทน้ำมันที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนรัฐ

2.3 Joint-Authority Model: การจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อเป็นผู้บริหารจัดการแทนรัฐบาลต่างๆ

3. ในกรณีที่รัฐไม่สามารถเจรจาเพื่อการแบ่งเขตได้ อาจพิจารณานำเรื่องขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งในปัจจุบันสามารถดำเนินการได้ทั้งที่ (1) ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice; ICJ) หรือศาลโลกซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) หรือ (2) ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal of the law of the sea: ITLOS)

จากผลการศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลระหว่างประเทศ ใน 3 กรณีศึกษา ได้แก่ 1) พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย 2 การแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรไทย-

เวียดนาม และ 3 พื้นที่พัฒนาร่วมสาธารณรัฐอินโดนีเซีย-ออสเตรเลีย (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมออสเตรเลีย-ติมอร์เลสเต) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1 ทั้งสามกรณี รัฐบาลที่เกี่ยวข้องมุ่งเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเป็นลำดับแรก โดยไม่ได้ปิดโอกาสสำหรับความร่วมมือในการพัฒนาร่วม

2 ในทั้งสามกรณีได้มีความพยายามที่จะเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันเป็นระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะเริ่มพิจารณาแนวทางอื่นๆ เช่น การพัฒนาร่วม

2.1 ระหว่างไทยและมาเลเซีย: ทั้งสองฝ่ายยังคงมุ่งที่จะเจรจาเพื่อการแบ่งเขตทางทะเล มีการปรับกรอบพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลให้เป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย ก่อนที่จะพิจารณาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ร่วมกัน

2.2 ระหว่างไทยและเวียดนาม: มีลักษณะเดียวกันกับการเจรจาระหว่างไทยและมาเลเซีย คือมุ่งเน้นเจรจาเรื่องการแบ่งเขตทางทะเล โดยไม่ปิดโอกาสในการหารือเรื่องการพัฒนาาร่วม

2.3 ระหว่างอินโดนีเซียและออสเตรเลีย: มุ่งเจรจาเพื่อแบ่งเขตทางทะเลเช่นกัน ก่อนที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันเพื่อทำการพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน

3. ทำการพัฒนาร่วม หลักการกำหนดกรอบพื้นที่พัฒนาร่วม การกำหนดโซนในพื้นที่พัฒนาร่วม รวมถึงสัดส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างรัฐบาลทั้งสอง จะต้องเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย และควรมีหลักกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับได้บนหลักการที่เป็นธรรมสนับสนุน เพื่อให้สามารถชี้แจงต่อสาธารณชนของทั้งสองประเทศได้ การดำเนินการพัฒนาร่วมจึงจะสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปในทะเลทับซ้อนไทย-กัมพูชา เป็นภารกิจที่มีความสำคัญ เนื่องจากพื้นที่อ้างสิทธิเขตไหล่ทวีปทับซ้อนไทย-กัมพูชานี้ครอบคลุมพื้นที่ส่วนหนึ่งของแอ่งสะสมตะกอนปัตตานีซึ่งเป็นแหล่งปิโตรเลียมที่เป็นกำลังผลิตหลักของประเทศ จึงคาดว่าจะเป็นบริเวณที่มีศักยภาพปิโตรเลียม ดังนั้นหากปัญหาการอ้างสิทธิทับซ้อนดังกล่าวได้รับการแก้ไขไม่ว่าจะเป็นแบบชั่วคราวหรือถาวร กิจกรรมการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่นี้ที่หยุดชะงักไปกว่า 40 จะสามารถเริ่มต้นได้อีกครั้ง เพื่อให้ทรัพยากรปิโตรเลียมถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางของบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาฉบับลงนามวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2544 แนวทางที่ดีเนื่องจากเป็นกรอบแนวทางการเจรจาที่ตอบสนอง

ต่อความต้องการของคู่เจรจาทั้งสองฝ่าย แต่หากแนวทางดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จคู่เจรจาอาจพิจารณาปรับแนวทางโดย

1. เสนอให้มีการหารือเกี่ยวกับหลักการอ้างสิทธิทางทะเลของทั้งสองฝ่ายอีกครั้ง เพื่อให้ได้เส้นอ้างสิทธิทางทะเลที่สอดคล้องกับหลักการกฎหมายทะเล และเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย โดยพยายามเจรจาเพื่อลดความแตกต่างระหว่างกัน เพื่อลดขนาดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนให้เหลือน้อยที่สุด (โดยไม่ปิดโอกาสในการที่จะจัดทำความตกลงเพื่อการพัฒนาความร่วมมือ ซึ่งเป็นแนวทางเดียวที่รัฐบาลไทยใช้ในการเจรจาแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลกับมาเลเซีย และเวียดนาม) เพื่อให้สามารถอธิบายต่อประชาชนได้

2. หากทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงเพื่อการแบ่งเขตทางทะเลเป็นการถาวรได้ (Delimitation) ในส่วนของไทยผู้รับสัมปทานก็สามารถกลับไปดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมได้

3. หากหลังจากที่มีลดขนาดพื้นที่และปรับกรอบพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลให้สอดคล้องกับหลักการกฎหมายทะเลระหว่างประเทศและสามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่ายแล้ว ทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถเจรจาเพื่อการแบ่งเขตได้ รัฐบาลทั้งสองอาจพิจารณาจัดทำความตกลงเพื่อการพัฒนาความร่วมมือ (Joint Development Area) ซึ่งก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถเริ่มกิจกรรมการสำรวจและพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ขึ้นมาใช้ประโยชน์ และสร้างรายได้ให้แก่ทั้งสองประเทศ

นอกจากหลักการเจรจาตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศแล้ว ในทางปฏิบัติ การเจรจาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้มีความสำคัญอย่างมาก

1. **นโยบายทางการเมือง (Political Will) ที่เป็นเอกภาพ และการสนับสนุนที่ชัดเจน และต่อเนื่องของรัฐบาลต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา** มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จในการเจรจา

2. **คณะเจรจาย่อมต้องได้รับความไว้วางใจ และมีความยืดหยุ่นในการเจรจาเพื่อให้สามารถดำเนินการเจรจาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศได้** ภาคประชาชนต้องยอมรับว่าการประกาศอ้างสิทธิทางทะเลในอ่าวไทยของทั้งไทยและกัมพูชา เป็นการอ้างสิทธิแต่ฝ่ายเดียว ยังไม่มีผลตามกฎหมาย ดังนั้นผลการเจรจาจึงไม่มีฝ่ายใดที่จะได้รับพื้นที่เพิ่มเติมตามที่ตนอ้างสิทธิ

3. **ไม่นำเรื่องของพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนมาเป็นประเด็นทางการเมือง** เนื่องจากจะทำให้การเจรจาไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งอาจทำให้ปัญหาลุกลามไปเป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในประเด็นด้านอื่นๆ ด้วย

4. **เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน** เพื่อไม่ให้ประชาชนตกเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดีที่บิดเบือนข้อเท็จจริง สร้างความเข้าใจผิดกับประชาชนเพื่อประโยชน์ส่วนตน

5. **ความมั่นคงด้านพลังงานและเศรษฐกิจของประเทศ** ควรที่จะเป็นปัจจัยที่จะต้องได้รับการพิจารณาประกอบการกำหนดแนวทางการเจรจา เช่นกัน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนไทย-กัมพูชาคาดว่าจะ เป็นบริเวณที่มีศักยภาพปิโตรเลียม ซึ่งหากปัญหาได้รับการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ทรัพยากรปิโตรเลียมที่คาดว่าจะพบในพื้นที่ที่คาดว่าจะมีราคาถูกกว่าพลังงานนำเข้าจะสามารถได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของไทยต่อไป

6. **การรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ** ก็มีผลอย่างมากต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีและความสำเร็จในการเจรจา ดังจะเห็นได้จากการที่ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2554 มีปัญหาด้านปราสาทพระวิหารและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างไทยและกัมพูชา ส่งผลให้การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลหยุดชะงัก โดยเฉพาะในกรณีที่ประเทศตัดสินใจที่จะทำการพัฒนาร่วมในพื้นที่บางส่วน การรักษาระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีให้เป็นอย่างต่อเนื่องมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะต้องร่วมกันทำงานอีกเป็นระยะเวลานานตลอดระยะเวลาของความตกลงเพื่อพัฒนาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ต่อทั้งสองประเทศ